

**NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE
SHKALLA E PESTË DHE E GJASHTË**

KLASA X, XI, XII

INSTITUTI I ZHVILLIMIT TË ARSIMIT
Tetor 2018

PËRMBAJTJA

1. HYRJE.....	3
2. KËRKESA PËR ZBATIMIN E NIVELEVE TË ARRITJES.....	3
3. PËRSHKRIM I PËRGJITHSHËM I NIVELEVE TË ARRITJES	3
4. NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE NË FUSHËN “GJUHËT DHE KOMUNIKIMI”.....	5
4.1 NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE NË LËNDËN “GJUHË SHQIPE”	5
4.2 NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE NË LËNDËN “LETËRSI”.....	19
4.3 NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE NË LËNDËN “LETËRSI ME ZGJEDHJE”.....	25
4.4 NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE NË LËNDËN “GJUHËT E HUAJA”.....	28
5. NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE NË FUSHËN “MATEMATIKË”	40
6. NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE NË FUSHËN “SHKENCAT E NATYRËS”	47
6.1 NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE NË LËNDËN “FIZIKË”	47
6.2 NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE NË LËNDËN “BIOLOGJI”	60
6.3 NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE NË LËNDËN “KIMI”	68
7 NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE NË FUSHËN “SHOQËRIA DHE MJEDISI”.....	75
7.1 NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE NË LËNDËN “QYTETARI”.....	75
7.2 NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE NË LËNDËN “HISTORI”.....	96
7.3 NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE NË LËNDËN “GJEOGRAFI”.....	105
8. NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE NË FUSHËN “TIK DHE TEKNOLOGJI”.....	111
9. NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE NË FUSHËN “EDUKIMI FIZIK, SPORTE DHE SHËNDETI”	118
10. NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE NË FUSHËN “ARTE”	124

10.1. NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE LËNDA ART PAMOR	125
10.2. NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE LËNDA “MUZIKË”	129
10.3. NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE LËNDA “TEATËR”	133
10.4 NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE LËNDA “TEATËR”	138

1. HYRJE

Vlerësimi në arsim është procesi gjatë të cilit mblidhen të dhëna dhe gjykohet për vlerën e arritjes së rezultatit të të nxënës, mbi bazën e një kriteri të caktuar. Qëllimi kryesor i vlerësimit është marrja e vendimeve, që synojnë përmirësimin e rezultateve të të nxënës dhe vetë procesin e tij. Marrja e vendimeve kërkon grumbullimin e vazhdueshëm të informacionit për të matur dhe për të vlerësuar të gjitha aspektet e procesit. Vlerësimi është pjesë integrale e të nxënës, mësimdhënies dhe programit mësimor dhe kjo sjell që qasja e sigurimit të cilësisë të zbatohet në mënyrë të barabartë gjatë vlerësimit. Në mënyrë që të sigurohet vlefshmëria dhe besueshmëria në vlerësim, duhet të rritet niveli i qëndrueshmërisë i të gjithë mësuesve dhe shkollave, gjë që realizohet nëpërmjet hartimit, mirëkuptimit dhe zbatimit të niveleve të arritjes për rezultatet e të nxënës të kompetencave.

Nivelet e arritjes shprehin kritere të njësuara për vlerësimin e njohurive, shkathtësive dhe qëndrimeve të nxënësve sipas fushave përkatëse. Këto nivele hartohen për të mundësuar që mësuesit të përcaktojnë arritjen e kompetencës nga nxënësi në fund të çdo viti sipas shkallëve përkatëse.

Vlerësimi rigoroz bazuar në nivele të përcaktuara, krijon besim në gjykimet e mësuesve, jep siguri te prindërit dhe të tjerët që të gjithë nxënësit i kanë arritjet e tyre në përputhje me pritshmëritë.

2. KËRKESA PËR ZBATIMIN E NIVELEVE TË ARRITJES

Nivelet e arritjes bazohen në rezultatet e të nxënës të kompetencave të përcaktuara sipas shkallëve për fushat përkatëse. Ato përdoren nga mësuesit, hartuesit e teksteve shkollore e materialeve të tjera ndihmëse, specialistët e vlerësimit dhe inspektorët e arsimit.

Në veçanti, nivelet e arritjes ndihmojnë mësuesin për të planifikuar mësimdhënien individuale, punën e diferencuar sipas niveleve të nxënësit, për të ndikuar pozitivisht në progresin e tij dhe për të raportuar të nxënësit e nxënësit. Për të përcaktuar nivelin e arritjes së nxënësit duhen bërë një sërë vëzhgimesh dhe duhen përdorur një sërë instrumentesh vlerësimi të cilat do të shërbejnë më pas për progresin e tij.

Hartimi i instrumenteve të vlerësimit të arritjeve të të nxënës duhet kryer duke u mbështetur në nivelet e arritjeve që janë përshkruar në këtë dokument.

3. PËRSHKRIM I PËRGJITHSHËM I NIVELEVE TË ARRITJES

Në parim janë përcaktuar **katër nivele arritjeje** (1,2,3,4) të njohurive, aftësive dhe qëndrimeve që demonstroi nxënësi:

- niveli I (*pamjaftueshëm*);
- niveli II (*mjaftueshëm*);
- niveli III (*mirë*);
- niveli IV (*shumë mirë*);

Këto nivele korrespondojnë përkatësisht me notat: **4; 5-6; 7-8; 9-10**; të sistemit të vlerësimit me notë.

Përveç përshkrimit të profilit të përgjithshëm (diagrama 1), secili nivel është specifikuar edhe për secilën kompetencë sipas fushave¹ në përshatje me rezultatet përkatëse të të nxënit, në përfundim të **shkallës 5 (klasa 10-11)** dhe në përfundim të **shkallës 6 (klasa 12)**.

Tabela 1: Nivelet e arritjes së kompetencave dhe përshkrimi i tyre

NIVELI I (Notat 4)	NIVELI II (Notat 5-6)	NIVELI III (Notat 7-8)	NIVELI IV (Nota 9-10)
Nxënësit në këtë nivel demonstrojnë një shkallë të pamjaftueshme të zotërimit dhe zbatimit të njohurive, shkathtësive dhe qëndrimeve.	Nxënësit në këtë nivel zotërojnë njohuri, aftësi dhe qëndrime duke i demonstruar ato në situata të përcaktuara/të njohura; ata kryejnë detyra lëndore sipas modeleve të ofruara.	Nxënësit në këtë nivel zotërojnë njohuri, aftësi dhe qëndrime duke i demonstruar ato në situata analoge ose të ngjashme; ata shprehin qëndrimin e tyre personal, duke vepruar më shumë në nivelin e pohimeve dhe konkluzioneve të formuluar se sa në nivel analize.	Nxënësit në këtë nivel zotërojnë njohuri, aftësi, qëndrime duke i demonstruar ato në mënyrë të pavarur dhe krijuese, në situata të reja dhe të panjohura për ta; ata janë të aftë të zgjidhin situata problemore të ndryshme, të mbrojnë pikëpamjet dhe qëndrimet e tyre bazuar në argumente.

¹ Në varësi të specifikave të fushës dhe lëndëve përkatëse, nivelet e arritjes mund të hartohen për fushë ose për lëndë

4. NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE NË FUSHËN “GJUHËT DHE KOMUNIKIMI”

4.1 NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE NË LËNDËN “GJUHË SHQIPE”

SHKALLA V		
Kompetenca I: Të dëgjuarit e teksteve të ndryshme		
Përshkrimi i kompetencës: Gjatë arsimit të mesëm të lartë, nxënësit reflektojnë ndaj informacioneve të llojeve dhe të fushave të ndryshme; përmbledhin, parafrazojnë dhe vlerësojnë përmbajtjen e informacionit të dëgjuar; analizojnë stilin dhe strukturën e një fjalie ose të një teksti të dëgjuar; përqendrohen te folësi, diskutojnë dhe zgjerojnë idetë e dëgjuara; mbajnë shënime të tilla që demonstrojnë të dëgjuarit e qëllimshëm etj.		
NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
Nxënësi: <ul style="list-style-type: none"> ➤ kupton tekste të llojeve të ndryshme; ➤ dallon tiparet kryesore të formës e të përmbajtjes së teksteve; ➤ dallon kuptimet e dyta dhe të figurshme që merr fjala brenda një konteksti; ➤ identifikon faktet dhe opinionet në tekste të ndryshme; ➤ identifikon mjetet që përdor folësi për ta bërë tërheqëse ose të besueshme të folurën e tij. 	Nxënësi: <ul style="list-style-type: none"> ➤ përdor strategjitë e të dëgjuarit dhe analizon tekste të llojeve të ndryshme; ➤ analizon tiparet e formës e të përmbajtjes së teksteve; ➤ zbulon kuptimin e fjalës duke hetuar mbi origjinën e saj, interpreton kuptimet e dyta dhe të figurshme që merr fjala brenda një konteksti; ➤ analizon gjuhën e figurshme të tekstit; ➤ analizon pjesërisht faktet dhe opinionet në tekste të ndryshme; 	Nxënësi: <ul style="list-style-type: none"> ➤ përdor strategjitë e të dëgjuarit dhe vlerëson tekste të llojeve të ndryshme; ➤ gjykon dhe vlerëson tiparet e formës e të përmbajtjes së teksteve; ➤ zbulon kuptimin e fjalës duke hetuar mbi origjinën e saj, analizon dhe interpreton kuptimet e dyta dhe të figurshme që merr fjala brenda një konteksti; ➤ përdor materiale udhëzuese dhe hulumton në leksikon e teksteve të ndryshme për të pasuruar fjalorin; ➤ vlerëson gjuhën e figurshme të tekstit;

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ analizon mjetet që përdor folësi për ta bërë tërheqëse ose të besueshme të folurën e tij. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ analizon faktet dhe opinionet që përdor autori në tekste të ndryshme; ➤ vlerëson mjetet që përdor folësi për ta bërë tërheqëse ose të besueshme të folurin e tij; ➤ gjykon me fakte rreth vërtetësisë së tekstit.
Kompetenca II: Të folurit për të komunikuar dhe për të mësuar		
Përshkrimi i kompetencës:		
<p>Të folurit është mjeti themelor i komunikimit me të tjerët dhe gur themeli i të mësuarit në të gjitha lëndët mësimore. Duke folur dhe duke biseduar nxënësit jo vetëm japin informacion, por edhe sqarojnë kuptimin dhe domethënien e koncepteve të ndryshme, identifikojnë dhe zgjidhin probleme, zgjerojnë njohuritë, si dhe shprehin mendimet, ndjenjat dhe opinionet e tyre.</p> <p>Kur ata diskutojnë rreth një informacioni, njohin dhe pranojnë edhe këndvështrimet e bashkëbiseduesve të tjerë, si dhe mjetet gjuhësore apo stilin që ata përdorin.</p> <p>Në arsimin e mesëm të lartë, nxënësit përmirësojnë aftësitë e tyre për të komunikuar dhe për të prezantuar ide në klasë dhe në situata formale. Nëpërmjet këtyre situatave, nxënësit aftësohen edhe për të folurit në publik.</p> <p>Ata mësojnë të flasin qartë, bindshëm e me vetëbesim dhe të jenë tërheqës për të tjerët: duke përdorur gjuhën standarde, sidomos kur këtë e dikton situata dhe dëgjuesit; duke diskutuar në grupe të vogla dhe të mëdha; duke marrë role të ndryshme në menaxhimin dhe në moderimin e diskutimeve dhe debateve; duke përfshirë e angazhuar të tjerët për të përmbushur afatet dhe qëllimet; duke respektuar, gjatë prezantimeve me gojë, karakteristikat e një fjalimi, shpjegimi, raportimi, debati etj.; duke përzgjedhur fjalët e fjalitë e përshtatshme dhe duke përdorur mjete retorike e të figurshme; duke përdorur dhe duke vlerësuar TIK-un gjatë prezantimeve në aktivitete të ndryshme në shkollë dhe jashtë saj.</p>		
NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
Nxënësi: <ul style="list-style-type: none"> ➤ shpreh mendimet dhe idetë e tij në diskutime për tema të ndryshme; 	Nxënësi: <ul style="list-style-type: none"> ➤ merr pjesë në diskutime për tema të ndryshme, mbështet një pozicion të caktuar, merr në konsideratë 	Nxënësi: <ul style="list-style-type: none"> ➤ merr pjesë aktive në diskutime për tema të ndryshme, mbështet ose kundërshton me argumente bindëse

<ul style="list-style-type: none"> ➤ dallon karakteristikat e gjuhës së folur si një formë komunikimi; ➤ identifikon tiparet e prezantimeve të ndryshme me gojë, si dhe bën një prezantim të thjeshtë para klasës; ➤ përdor TIK-un për të realizuar një prezantim të thjeshtë. 	<p>qëllimin, audiencën dhe situatën në një diskutim;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ analizon karakteristikat e gjuhës së folur si një formë komunikimi, si dhe krahason përdorimet e kësaj gjuhe në shkollë dhe në komunitet; ➤ realizon prezantime të ndryshme me gojë, përdor disa strategji për të përmbushur qëllimin dhe për të tërhequr vëmendjen dhe interesin e audiencës; ➤ përdor pjesërisht TIK-un për të realizuar prezantime të ndryshme, sidomos në situata formale. 	<p>një pozicion të caktuar, merr në konsideratë qëllimin, audiencën dhe situatën në një diskutim, si dhe përmbledh përfundimet e një diskutimi;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ analizon dhe gjykon për karakteristikat e gjuhës së folur si një formë komunikimi, si dhe krahason përdorimet e kësaj gjuhe në shkollë dhe në komunitet; ➤ realizon prezantime të ndryshme me gojë, përdor strategjitë e duhura për të përmbushur qëllimin dhe për të tërhequr vëmendjen dhe interesin e audiencës, respekton kohën gjatë prezantimit; ➤ përdor TIK-un për të realizuar prezantime të ndryshme, sidomos në situata formale, si dhe vlerëson rolin e tij në këto prezantime.
---	---	---

Kompetenca III: Të lexuarit e teksteve të ndryshme

Përshkrimi i kompetencës:

Edhe pse disa nxënës që hyjnë në klasën e dhjetë, janë lexues të pavarur, shumë prej tyre mund të kenë nevojë për mbështetje, me qëllim që të zhvillojnë më tej aftësitë në lexim. Pra, ky proces duhet të vijojë edhe në arsimin e mesëm të lartë. Përveç kësaj, të gjithë nxënësit përballen me sfidat që shtron programi i gjuhës shqipe, i cili kërkon nga nxënësit të përvetësojnë koncepte gjithnjë e më abstrakte, të përdorin struktura gjuhësore më komplekse, si dhe të kenë fjalor më të pasur se në arsimin bazë.

Lënda e gjuhës shqipe i ndihmon nxënësit që të lexojnë në mënyrë aktive dhe kritike, si dhe ta përthithin mirë e shpejt informacionin. Një lexues aktiv dhe kritik është ai që jo vetëm i kupton njohuritë që komunikohen në një tekst, por edhe i përdor ato në kontekste

të reja. Për ta realizuar këtë, nxënësit zbatojnë një sërë strategjish të të kuptuarit, si dhe njihen me një shumëllojshmëri tekstesh. Njohja me tekste të ndryshme u jep mundësinë nxënësve që të zbulojnë interesat dhe prirjet e tyre dhe, gjithashtu, ta kenë më të lehtë të zgjedhin orientimin e karrierës së tyre.

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ identifikon tiparet kryesore të formës e të përmbajtjes së teksteve; ➤ përdor organizuesit grafikë në funksion të procesit të të kuptuarit të tekstit; ➤ kupton tekste të llojeve të ndryshme; ➤ dallon kuptimet e dyta dhe të figurshme që merr fjala brenda një konteksti; ➤ identifikon, në përgjithësi, faktet dhe opinionet në tekste të ndryshme; ➤ mbledh informacione për qëllime të ndryshme dhe përmbledh idetë kryesore të tyre. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ analizon tiparet kryesore të formës e të përmbajtjes së teksteve; ➤ përdor organizuesit grafikë në funksion të procesit të të kuptuarit të tekstit, parafrazon dhe përmbledh shkurtimisht tekstet e punuara; ➤ analizon tekste të llojeve të ndryshme; ➤ zbulon kuptimin e fjalës duke hetuar mbi origjinën e saj, interpreton kuptimet e dyta dhe të figurshme që merr fjala brenda një konteksti; ➤ përdor materiale udhëzuese dhe gjurmon në leksikun e teksteve të ndryshme për të pasuruar fjalorin; ➤ analizon, në përgjithësi, faktet dhe opinionet në tekste të ndryshme; ➤ përzgjedh informacione për qëllime të ndryshme, analizon informacionin e përzgjedhur nga të tjerët, përmbledh materiale të ndryshme, si dhe nxjerr disa përfundime. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ përdor strategjitë e të lexuarit dhe gjykon për tiparet e formës e të përmbajtjes së teksteve; ➤ përdor organizuesit grafikë në funksion të procesit të të kuptuarit të tekstit, parafrazon dhe përmbledh tekstet e punuara; ➤ gjykon dhe vlerëson tekste të llojeve të ndryshme; ➤ zbulon kuptimin e fjalës duke hetuar mbi origjinën e saj, analizon dhe interpreton kuptimet e dyta dhe të figurshme që merr fjala brenda një konteksti; ➤ përdor materiale udhëzuese dhe gjurmon në leksikun e teksteve të ndryshme për të pasuruar fjalorin; ➤ analizon faktin dhe opinionin në tekste të ndryshme; ➤ realizon punë kërkimore, përzgjedh informacione për qëllime të ndryshme, vlerëson informacionin e

		përzgjedhur nga të tjerët, përmbledh materiale të ndryshme, si dhe nxjerr përfundime.
Kompetenca IV: Të shkruarit për qëllime personale dhe funksionale		
Përshkrimi i kompetencës: Të shkruarit u jep mundësi nxënësve të mësojnë për veten e tyre dhe të lidhen me botën. Një nga qëllimet e programit të gjuhës shqipe është që nxënësit të demonstrojnë siguri dhe saktësi kur shkruajnë, të hulumtojnë para se të shkruajnë një tekst, si dhe të komunikojnë me kompetencë, duke përdorur forma dhe stile të ndryshme të shkruarit. Gjatë tri viteve, nxënësit krijojnë, organizojnë dhe përzgjedhin ide për të shkruar për qëllime, audienca dhe situata të ndryshme. Ata zbatojnë hapat e domosdoshëm të procesit të shkrimit (planifikimi, organizimi i punës me shkrim, rishikimi, redaktimi etj.). Nxënësit zbatojnë, gjatë të shkruarit, karakteristikat e teksteve dhe rregullat gramatikore e drejtshkrimore.		
NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
Nxënësi: <ul style="list-style-type: none"> ➤ njeh hapat e përcaktuar dhe të domosdoshëm gjatë të shkruarit dhe organizon mendimet dhe idetë e tij në një strukturë të thjeshtë; ➤ shkruan qartë, tekste të thjeshta, për qëllime të ndryshme; ➤ shkruan tekste të llojeve të ndryshme për qëllime personale dhe funksionale, duke respektuar kriteret kryesore për secilin lloj (formë); ➤ zbaton, në përgjithësi, rregullat gramatikore, drejtshkrimore dhe të pikësimit në shkrimet e tij dhe në procesin e redaktimit. 	Nxënësi: <ul style="list-style-type: none"> ➤ realizon hapat e përcaktuar dhe të domosdoshëm gjatë të shkruarit, përdor strategji të ndryshme për të planifikuar shkrimin e tij, organizon mirë mendimet dhe idetë, redakton mirë shkrimin e tij; ➤ shkruan qartë dhe në mënyrë logjike, tekste për qëllime dhe për audienca të ndryshme; ➤ shkruan mirë tekste të llojeve të ndryshme për qëllime personale dhe funksionale, duke zbatuar kriteret e domosdoshme për secilin lloj (formë); 	Nxënësi: <ul style="list-style-type: none"> ➤ realizon hapat e përcaktuar dhe të domosdoshëm gjatë të shkruarit, përdor strategji të ndryshme për të planifikuar shkrimin e tij, organizon në mënyrë logjike mendimet dhe idetë, redakton shkrimin duke përdorur edhe mendimet e të tjerëve; ➤ shkruan qartë, me një stil vetjak dhe në mënyrë logjike, tekste për qëllime dhe për audienca të ndryshme; ➤ shkruan saktë tekste të llojeve të ndryshme për qëllime personale dhe funksionale, duke zbatuar kriteret për secilin lloj (formë);

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ zbaton mirë rregullat gramatikore, drejtshkrimore dhe të pikësimit në shkrimet e tij dhe në procesin e redaktimit; ➤ përdor disa materiale burimore që e ndihmojnë gjatë procesit të shkrimit. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ zbaton me saktësi rregullat gramatikore, drejtshkrimore dhe të pikësimit në shkrimet e tij dhe në procesin e redaktimit; ➤ përdor materiale të ndryshme e të shumëllojshme burimore që e ndihmojnë gjatë procesit të shkrimit.
Kompetenca V: Përvetësimi i rregullave gramatikore, drejtshkrimore dhe të pikësimit		
<p>Përshkrimi i kompetencës:</p> <p>Në arsimin e mesëm të lartë, nxënësit demonstrojnë ndërgjegjësim dhe saktësi në përdorimin e njohurive rreth sistemit gjuhësor të shqipes. Ata i konsolidojnë njohuritë gjuhësore, aftësohen ta përdorin gjuhën saktë dhe brenda rregullave gramatikore. Nxënësit i përdorin njohuritë gjuhësore për të organizuar, për të redaktuar dhe për të përmirësuar shkrimet e tyre, për të folur qartë dhe saktë, për të gjykuar gjuhën e një teksti që dëgjojnë ose lexojnë etj. Në këtë cikël, nxënësit përcaktojnë dallimet mes gjuhës së folur e gjuhës së shkruar, analizojnë regjistrat e gjuhës, vlerësojnë pasurinë leksikore të gjuhës shqipe dhe zbatojnë rregullat drejtshkrimore dhe të pikësimit.</p>		
NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ zotëron njohuri kryesore rreth gramatikës dhe leksikologjisë; ➤ dallon tiparet e gjuhës së folur dhe gjuhës së shkruar, të regjistrave formalë dhe joformalë, të dialekteve dhe të gjuhës standarde; ➤ njeh rregullat e drejtshkrimit dhe të pikësimit në gjuhën shqipe; ➤ shkruan saktë dhe, kryesisht, pa gabime drejtshkrimore; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ përdor, në përgjithësi, njohuritë gramatikore dhe leksikore gjatë të folurit dhe të shkruarit për të arritur qëllime ose efekte të caktuara; ➤ dallon ndryshimet kryesore mes gjuhës së folur dhe gjuhës së shkruar, mes dialekteve dhe gjuhës standarde; ➤ zotëron mirë rregullat e drejtshkrimit dhe të pikësimit në gjuhën shqipe; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ zotëron njohuri të reja rreth gramatikës dhe leksikologjisë përmes studimit të funksionit të tyre në tekstet që lexon; ➤ përdor me saktësi, njohuritë gramatikore dhe leksikore gjatë të folurit dhe të shkruarit për të arritur qëllime ose efekte të caktuara; ➤ dallon dhe përdor ndryshimet mes gjuhës së folur dhe gjuhës së shkruar,

<ul style="list-style-type: none"> ➤ përdor mirë terminologjinë gjuhësore në diskutime gjatë të folurit dhe kur shkruan. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ shkruan saktë, pa gabime, duke cituar rregullat drejtshkrimore; ➤ përdor terminologjinë gjuhësore në diskutime gjatë të folurit dhe kur shkruan. 	<p>mes regjistrave formalë dhe joformalë, mes dialekteve dhe gjuhës standarde;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ zotëron shumë mirë rregullat e drejtshkrimit dhe të pikësimit në gjuhën shqipe; ➤ shkruan saktë, pa gabime, dhe argumenton mënyrën e të shkruarit, duke cituar rregullat drejtshkrimore; ➤ përdor me saktësi terminologjinë gjuhësore në diskutime gjatë të folurit dhe kur shkruan.
---	---	---

SHKALLA VI

Kompetenca I: Të dëgjuarit e teksteve të ndryshme

Përshkrimi i kompetencës:

Gjatë arsimit të mesëm të lartë, nxënësit reflektojnë ndaj informacioneve të llojeve dhe të fushave të ndryshme; përmbledhin, parafrazojnë dhe vlerësojnë përmbajtjen e informacionit të dëgjuar; analizojnë stilin dhe strukturën e një fjalie ose të një teksti të dëgjuar; përqendrohen te folësi; diskutojnë dhe zgjerojnë idetë e dëgjuara; mbajnë shënime të tilla që demonstrojnë të dëgjuarit e qëllimshëm etj.

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ kupton përmbajtjen dhe strukturën e teksteve të ndryshme; ➤ dallon qëllimin, temën dhe idetë kryesore të një teksti; ➤ identifikon rendin e ngjarjeve ose të ideve; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ analizon përmbajtjen dhe strukturën e teksteve të ndryshme; ➤ analizon qëllimin, temën, mesazhin dhe idetë kryesore të një teksti; ➤ analizon rendin e ngjarjeve ose të ideve; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ gjykon dhe vlerëson përmbajtjen dhe strukturën e teksteve të ndryshme; ➤ interpreton qëllimin, temën, mesazhin dhe idetë kryesore të një teksti; ➤ interpreton dhe vlerëson rendin e ngjarjeve ose të ideve;

<ul style="list-style-type: none"> ➤ dallon shkakun nga pasoja, si dhe faktet nga opinionet në një tekst të thjeshtë; ➤ nxjerr përfundime nga idetë kryesore, detajet kyç, shembujt specifikë, faktet kontekstuale etj.; ➤ dallon pikëpamjet e ndryshme në një tekst; ➤ kupton besueshmërinë e folësit, duke iu referuar qëllimit, ndjenjave, qëndrimeve, kualifikimit etj.; ➤ përcakton se si ndikon një tekst tek ai, si p.sh.: ngacmimi i shqisave (ngjyrat, lëvizjet, efektet zanore), përjetimi i emocioneve, pranimi ose jo i mesazhit. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ kategorizon dhe klasifikon mirë detajet; ➤ analizon shkaqet dhe pasojat, si dhe faktet dhe opinionet në një tekst; ➤ nxjerr përfundime nga idetë kryesore, detajet kyç, shembujt specifikë, faktet kontekstuale etj.; ➤ identifikon marrëdhënien problem-zgjidhje në një tekst; ➤ analizon pikëpamjet e ndryshme në një tekst; ➤ analizon besueshmërinë e folësit, duke iu referuar qëllimit, ndjenjave, qëndrimeve, kualifikimit etj.; ➤ analizon ndikimin që një tekst ka tek ai, si p.sh.: ngacmimi i shqisave (ngjyrat, lëvizjet, efektet zanore), përjetimi i emocioneve, pranimi ose jo i mesazhit. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ kategorizon dhe klasifikon shumë mirë detajet; ➤ gjykon rreth shkaqeve dhe pasojave në një tekst; ➤ interpreton dhe vlerëson faktet dhe opinionet në një tekst; ➤ nxjerr përfundime të sakta nga idetë kryesore, detajet kyç, shembujt specifikë, faktet kontekstuale etj.; ➤ analizon marrëdhënien problem-zgjidhje në një tekst; ➤ interpreton dhe gjykon pikëpamjet e ndryshme në një tekst; ➤ gjykon me argumente për besueshmërinë e folësit, duke iu referuar qëllimit, ndjenjave, qëndrimeve, kualifikimit etj.; ➤ interpreton dhe vlerëson ndikimin që një tekst ka tek ai, si p.sh.: ngacmimi i shqisave (ngjyrat, lëvizjet, efektet zanore), përjetimi i emocioneve, pranimi ose jo i mesazhit.
--	---	--

Kompetenca II: Të folurit për të komunikuar dhe për të mësuar

Përshkrimi i kompetencës:

Të folurit është mjeti themelor i komunikimit me të tjerët dhe gur themeli i të mësuarit në të gjitha lëndët mësimore. Duke folur dhe duke biseduar nxënësit jo vetëm japin informacion, por edhe sqarojnë kuptimin dhe domethënien e koncepteve të ndryshme, identifikojnë dhe zgjidhin probleme, zgjerojnë njohuritë, si dhe shprehin mendimet, ndjenjat dhe opinionet e tyre.

Kur ata diskutojnë rreth një informacioni, njohin dhe pranojnë edhe këndvështrimet e bashkëbiseduesve të tjerë, si dhe mjetet gjuhësore apo stilin që ata përdorin.

Në arsimin e mesëm të lartë, nxënësit përmirësojnë aftësitë e tyre për të komunikuar dhe për të prezantuar ide në klasë dhe në situata formale. Nëpërmjet këtyre situatave, nxënësit aftësohen edhe për të folurit në publik.

Ata mësojnë të flasin qartë, bindshëm e me vetëbesim dhe të jenë tërheqës për të tjerët: duke përdorur gjuhën standarde, sidomos kur këtë e dikton situata dhe dëgjuesit; duke diskutuar në grupe të vogla dhe të mëdha; duke marrë role të ndryshme në menaxhimin dhe në moderimin e diskutimeve dhe debateve; duke përfshirë e angazhuar të tjerët për të përmbushur afatet dhe qëllimet; duke respektuar, gjatë prezantimeve me gojë, karakteristikat e një fjalimi, shpjegimi, raportimi, debati etj.; duke përzgjedhur fjalët e fjalitë e përshtatshme dhe duke përdorur mjete retorike e të figurshme; duke përdorur dhe duke vlerësuar TIK-un gjatë prezantimeve në aktivitete të ndryshme në shkollë dhe jashtë saj.

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ mbledh informacione nga disa burime; ➤ përcjell informacione të thjeshta, ide ose pikëpamje për qëllime dhe dëgjues të ndryshëm; ➤ dallon të folurit për të informuar dhe të folurit për të bindur; ➤ dallon idenë kryesore në një fjalim; ➤ përdor regjistrin e duhur në kontekste joformale; ➤ sqaron çështjet, idetë ose argumentet duke përdorur pak detaje ose ilustrime; ➤ përdor gjuhën standarde gjatë të folurit; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ mbledh, përzgjedh dhe kategorizon informacione nga një sërë burimesh; ➤ përcjell informacione, ide ose pikëpamje për qëllime dhe dëgjues të ndryshëm; ➤ analizon dhe përdor të folurit për të informuar dhe të folurit për të bindur; ➤ veçon idenë kryesore në një fjalim; ➤ përzgjedh në përgjithësi regjistrin e duhur në kontekste formale dhe joformale; ➤ sqaron çështjet, idetë ose argumentet duke përdorur disa detaje ose ilustrime; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ mbledh, përzgjedh, kategorizon, vlerëson dhe sintetizon informacione nga një sërë burimesh; ➤ zgjedh format e përshtatshme për të përcjellë informacion, ide ose pikëpamje për qëllime dhe dëgjues të ndryshëm; ➤ përdor, analizon dhe vlerëson të folurit për të informuar dhe të folurit për të bindur; ➤ përqendrohet në idenë kryesore në një fjalim; ➤ përdor regjistrin e duhur në kontekste formale dhe joformale;

<ul style="list-style-type: none"> ➤ paraqet me gjuhë të thjeshtë alternativën personale mbi çështje të ndryshme, në diskutime në grupe të vogla; ➤ përdor mirë TIK-un gjatë prezantimeve më gojë. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ përdor shumë mirë gjuhën standarde gjatë të folurit; ➤ përdor mirë pasurinë leksikore e semantike për të shprehur saktë mendimet e tij në diskutime në grupe të vogla e të mëdha; ➤ paraqet idetë e tij mbi çështje të ndryshme, në diskutime në grupe të vogla dhe të mëdha; ➤ analizon përfundimet e një diskutimi; ➤ përdor mirë TIK-un gjatë prezantimeve më gojë, si dhe identifikon funksionet e këtij përdorimi. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ sqaron çështjet, idetë ose argumentet duke përdorur shumë detaje ose ilustrime; ➤ përdor shumë mirë gjuhën standarde dhe ka një fjalor të pasur (krahasime, metafora, fjalë të urta, shprehje frazeologjike etj.); ➤ përfshihet aktivisht dhe në role të ndryshme në diskutime që realizohen në grupe të vogla ose të mëdha; ➤ vlerëson përfundimet e një diskutimi; ➤ përdor shumë mirë TIK-un gjatë prezantimeve më gojë, si dhe analizon funksionet e këtij përdorimi.
--	---	---

Kompetenca III: Të lexuarit e teksteve të ndryshme

Përshkrimi i kompetencës:

Edhe pse disa nxënës që hyjnë në klasën e dhjetë, janë lexues të pavarur, shumë prej tyre mund të kenë nevojë për mbështetje, me qëllim që të zhvillojnë më tej aftësitë në lexim. Pra, ky proces duhet të vijojë edhe në arsimin e mesëm të lartë. Përveç kësaj, të gjithë nxënësit përballen me sfidat që shtron programi i gjuhës shqipe, i cili kërkon nga nxënësit të përvetësojnë koncepte gjithnjë e më abstrakte, të përdorin struktura gjuhësore më komplekse, si dhe të kenë fjalor më të pasur se në arsimin bazë.

Lënda e gjuhës shqipe i ndihmon nxënësit që të lexojnë në mënyrë aktive dhe kritike, si dhe ta përthithin mirë e shpejt informacionin. Një lexues aktiv dhe kritik është ai që jo vetëm i kupton njohuritë që komunikohen në një tekst, por edhe i përdor ato në kontekste të reja. Për ta realizuar këtë, nxënësit zbatojnë një sërë strategjish të të kuptuarit, si dhe njihen me një shumëllojshmëri tekstesh. Njohja me tekste të ndryshme u jep mundësinë nxënësve që të zbulojnë interesat dhe prirjet e tyre dhe, gjithashtu, ta kenë më të lehtë të zgjedhin orientimin e karrierës së tyre.

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
------------------	-------------------	------------------

<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ kupton përmbajtjen, identifikon funksionet, llojin, teknikat dhe karakteristikat gjuhësore, stilistike dhe strukturore të teksteve joletrare, si: teksti përshkrues, teksti rrëfyes, teksti udhëzues, teksti argumentues, teksti informues-paraqitës; ➤ veçon idenë/idetë kryesore; ➤ dallon shkakun nga pasoja, faktin nga opinioni, si dhe kategorizon dhe klasifikon detajet e dhëna në tekst; ➤ dallon modelet organizative të teksteve: renditje e ideve ose ngjarjeve, krahasim-kontrast, shkak-pasojë etj.; ➤ kupton informacionin e marrë nga një sërë burimesh (harta, grafikë, diagrame etj.); ➤ dallon elemente të stilit në një shumëllojshmëri tekstesh; ➤ identifikon përdorimet e gjuhës së figurshme në tekste të ndryshme. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ identifikon qëllimin dhe audiencën (lexuesin) e tekstit; ➤ analizon përmbajtjen, funksionet, llojin, teknikat dhe karakteristikat gjuhësore, stilistike dhe strukturore të teksteve joletrare, si: teksti përshkrues, teksti rrëfyes, teksti udhëzues, teksti argumentues, teksti informues-paraqitës; ➤ analizon idenë/idetë kryesore; ➤ analizon shkaqet, pasojat, faktet dhe opinionet në tekste të ndryshme; ➤ analizon dhe interpreton detajet e dhëna në tekst; ➤ analizon modelet organizative të teksteve: renditje e ideve ose ngjarjeve, krahasim-kontrast, shkak-pasojë etj.; ➤ interpreton dhe integron informacionin e marrë nga një sërë burimesh (harta, grafikë, diagrame etj.); ➤ bën përgjithësime duke përdorur lidhjet brenda dhe jashtë teksteve; ➤ analizon besueshmërinë, saktësinë, përdorimin e propagandës, 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ analizon qëllimin dhe audiencën (lexuesin) e tekstit; ➤ interpreton dhe vlerëson përmbajtjen, funksionet, llojin, teknikat dhe karakteristikat gjuhësore, stilistike dhe strukturore të teksteve joletrare, si: teksti përshkrues, teksti rrëfyes, teksti udhëzues, teksti argumentues, teksti informues-paraqitës; ➤ interpreton dhe vlerëson idenë/idetë kryesore; ➤ interpreton shkaqet, pasojat, faktet dhe opinionet në tekste të ndryshme; ➤ gjykon dhe vlerëson detajet e dhëna në tekst; ➤ gjykon dhe interpreton modelet organizative të teksteve: renditje e ideve ose ngjarjeve, krahasim-kontrast, shkak-pasojë etj.; ➤ analizon dhe vlerëson informacionin e marrë nga një sërë burimesh (harta, grafikë, diagrame etj.); ➤ bën përgjithësime në nivel kritik duke përdorur lidhjet brenda dhe jashtë teksteve; ➤ vlerëson besueshmërinë, saktësinë, përdorimin e propagandës,
--	--	--

	<p>ekzagjerimin, gabimin etj., të informacionit të tekstit;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ analizon dhe krahason elemente të stilit në një shumëllojshmëri tekstesh; ➤ analizon përdorimet e gjuhës së figurshme në tekste të ndryshme. 	<p>ekzagjerimin, gabimin etj., të informacionit të tekstit;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ vlerëson elemente të stilit në një shumëllojshmëri tekstesh; ➤ vlerëson përdorimet e gjuhës së figurshme në tekste të ndryshme.
<p>Kompetenca IV: Të shkruarit për qëllime personale dhe funksionale</p>		
<p>Përshkrimi i kompetencës:</p> <p>Të shkruarit u jep mundësi nxënësve të mësojnë për veten e tyre dhe të lidhen me botën. Një nga qëllimet e programit të gjuhës shqipe është që nxënësit të demonstrojnë siguri dhe saktësi kur shkruajnë, të hulumtojnë para se të shkruajnë një tekst, si dhe të komunikojnë me kompetencë, duke përdorur forma dhe stile të ndryshme të shkruarit. Gjatë tri viteve, nxënësit krijojnë, organizojnë dhe përzgjedhin ide për të shkruar për qëllime, audienca dhe situata të ndryshme. Ata zbatojnë hapat e domosdoshëm të procesit të shkrimit (planifikimi, organizimi i punës me shkrim, rishikimi, redaktimi etj.). Nxënësit zbatojnë, gjatë të shkruarit, karakteristikat e teksteve dhe rregullat gramatikore e drejtshkrimore.</p>		
NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ mbledh informacione nga pak burime, të përshtatshme me qëllimin dhe nevojat e lexuesit të tekstit; ➤ i përmbahet, në përgjithësi, temës së punës me shkrim, si dhe mbështet mesazhin kryesor të një teksti me pak detaje, fakte dhe shembuj; ➤ shkruan tekste të thjeshta përshkruese, rrëfyese, udhëzuese, argumentuese, informuese/paraqitëse duke 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ mbledh, zgjedh dhe vlerëson informacione nga disa burime të përshtatshme me qëllimin dhe nevojat e lexuesit të tekstit; ➤ i përmbahet temës së punës me shkrim, si dhe mbështet mesazhin kryesor të një teksti me disa detaje, fakte dhe shembuj të përshtatshëm për qëllimin, lexuesin, kontekstin etj.; ➤ shkruan mirë tekste përshkruese, rrëfyese, udhëzuese, argumentuese, 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ mbledh, zgjedh, vlerëson dhe sintetizon fakte dhe ide nga një shumëllojshmëri burimesh, të përshtatshme me qëllimin dhe nevojat e lexuesit të tekstit; ➤ i përmbahet temës së punës me shkrim, si dhe mbështet mesazhin kryesor të një teksti me shumë detaje, fakte dhe shembuj të përshtatshëm për qëllimin, lexuesin, kontekstin etj.; ➤ shkruan shumë mirë tekste përshkruese, rrëfyese, udhëzuese,

<p>respektuar në përgjithësi strukturën dhe veçoritë e tyre;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ rishikon punët me shkrim për të përmirësuar strukturën dhe për të arritur saktësi në shprehjen e kuptimit. 	<p>informuese/ paraqitëse për qëllime dhe për lexues të ndryshëm;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ respekton strukturën dhe pothuajse të gjitha veçoritë e teksteve që shkruan; ➤ rishikon punët me shkrim për të përmirësuar strukturën dhe për të arritur saktësi në shprehjen e kuptimit; ➤ identifikon elementet kryesore të gjuhës dhe të përmbajtjes (fakte, ide, detaje etj.), të cilat janë të papërshtatshme për lexuesin dhe kontekstin, dhe i zëvendëson, shton, fshin ose riorganizon fjalë, fraza, fjali, fakte, ide, detaje përshkruese, emocionale etj.; ➤ përdor disa strategji mbështetëse (anekdota personale, mbështetje te besimet e përbashkëta, opinione ekspertësh etj.) në mënyrë që të bindë lexuesin; ➤ ka pak stil dhe origjinalitet në punët me shkrim. 	<p>argumentuese, informuese/ paraqitëse për qëllime dhe për lexues të ndryshëm;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ rishikon punët me shkrim për të përmirësuar strukturën dhe për të arritur saktësi në shprehjen e kuptimit; ➤ identifikon elementet e gjuhës dhe të përmbajtjes (fakte, ide, detaje etj.), të cilat janë të papërshtatshme për lexuesin dhe kontekstin, dhe i zëvendëson, shton, fshin ose riorganizon fjalë, fraza, fjali, fakte, ide, detaje përshkruese, emocionale etj.; ➤ përdor strategji mbështetëse (anekdota personale, mbështetje te besimet e përbashkëta, opinione ekspertësh etj.) në mënyrë që të bindë lexuesin; ➤ ka stil dhe origjinalitet në punët me shkrim.
---	--	---

Kompetenca V: Përvetësimi i rregullave gramatikore, drejtshkrimore dhe të pikësimit

Përshkrimi i kompetencës:

Në arsimin e mesëm të lartë, nxënësit demonstronë ndërgjegjësim dhe saktësi në përdorimin e njohurive rreth sistemit gjuhësor të shqipes. Ata i konsolidojnë njohuritë gjuhësore, aftësohen ta përdorin gjuhën saktë dhe brenda rregullave gramatikore. Nxënësit i përdorin njohuritë gjuhësore për të organizuar, për të redaktuar dhe për të përmirësuar shkrimet e tyre, për të folur qartë dhe saktë, për të gjykuar gjuhën e një teksti që dëgjojnë ose lexojnë etj. Në këtë cikël, nxënësit përcaktojnë dallimet mes gjuhës së folur e

gjuhës së shkruar, analizojnë regjistrat e gjuhës, vlerësojnë pasurinë leksikore të gjuhës shqipe dhe zbatojnë rregullat drejtshkrimore dhe të pikësimit.

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ analizon, në përgjithësi, fjalën sipas ndërtimit dhe sipas formimit; ➤ përcakton mënyrat e formimit të fjalëve në gjuhën shqipe; ➤ përcakton tiparet e fjalisë së thjeshtë dhe ato të fjalisë së përbërë; ➤ dallon marrëdhëniet kuptimore dhe lidhjet sintaksore që realizohen në fjalinë e thjeshtë dhe në fjalinë e përbërë; ➤ dallon llojin e fjalive me bashkërenditje; ➤ dallon llojet e fjalive të përbëra me nënrenditje; ➤ përcakton tiparet e fjalive të ndërmjetme dhe të fjalive të ndërkallura; ➤ dallon llojin e ligjërimit në një tekst; ➤ përcakton se cilit stil i përket një tekst, si dhe dallon elementet kryesore të secilit stil; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ analizon fjalën sipas ndërtimit dhe sipas formimit; ➤ analizon mënyrat e formimit të fjalëve në gjuhën shqipe; ➤ analizon tiparet e fjalisë së thjeshtë dhe ato të fjalisë së përbërë; ➤ analizon marrëdhëniet kuptimore dhe lidhjet sintaksore që realizohen në fjalinë e thjeshtë dhe në fjalinë e përbërë; ➤ analizon llojet e fjalive me bashkërenditje dhe me nënrenditje; ➤ ndërton, në përgjithësi, fjali të përbëra me bashkërenditje dhe me nënrenditje; ➤ analizon fjalitë e përbëra me disa pjesë dhe ndërton skemat e tyre; ➤ analizon fjalitë e ndërmjetme dhe fjalitë e ndërkallura; ➤ analizon tiparet e ligjërimit të thjeshtë, të ligjërimit bisedor dhe të ligjërimit libror; ➤ analizon elementet kryesore të secilit stil (stili i letërsisë artistike, stili 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ gjykon dhe argumenton për ndërtimin dhe formimin e fjalëve; ➤ formon fjalë të reja duke përdorur mënyrat e formimit të fjalëve, si dhe vlerëson larminë e fjalëformimit të gjuhës shqipe; ➤ analizon tiparet e përbashkëta dhe tiparet të veçanta mes fjalisë së thjeshtë dhe fjalisë së përbërë; ➤ argumenton marrëdhëniet kuptimore dhe lidhjet sintaksore që realizohen në fjalinë e thjeshtë dhe në fjalinë e përbërë; ➤ ndërton fjali të përbëra me bashkërenditje dhe me nënrenditje; ➤ ndërton një fjali të përbërë në bazë të një skeme të dhënë; ➤ ndërton fjali të ndërmjetme dhe të ndërkallura; ➤ ndërton tekste të shkurtra të cilat kanë tiparet e ligjërimit të thjeshtë, të ligjërimit libror ose të ligjërimit libror;

<ul style="list-style-type: none"> ➤ përdor rregullat kryesore të drejtshkrimit të fjalëve me prejardhje të huaj; ➤ u përmbahet rregullave kryesore në shkrimin e bibliografisë. 	<p>politiko-shoqëror, stili shkencor-teknik, stili juridik-administrativ);</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ përdor mirë rregullat e drejtshkrimit të fjalëve me prejardhje të huaj; ➤ u përmbahet, përgjithësisht, rregullave në shkrimin e bibliografisë. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ harton tekste të shkurtra që u përkasin stileve të ndryshme (stili i letërsisë artistike, stili politiko-shoqëror, stili shkencor-teknik, stili juridik-administrativ); ➤ shkruan drejt fjalët me prejardhje të huaj; ➤ u përmbahet të gjitha rregullave të përcaktuara në shkrimin e bibliografisë.
--	--	--

4.2 NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE NË LËNDËN “LETËRSI”

SHKALLA V		
Kompetenca I: Analiza dhe interpretimi i teksteve të gjinive dhe të llojeve të ndryshme letrare		
<p>Përshkrimi i kompetencës:</p> <p>Nxënësit fitojnë teknikat e analizës së veprave letrare, të cilat do t’u shërbejnë në shkollë dhe në jetë. Ata analizojnë dhe interpretojnë, si lexues kritikë dhe të pavarur, vepra të gjinive dhe të llojeve të ndryshme letrare. Duke studiuar tiparet kryesore të gjinive dhe të llojeve letrare, nxënësit marrin njohuritë dhe fitojnë aftësitë e nevojshme për ta kuptuar më mirë natyrën e letërsisë. Këto tipare, nxënësi nuk i mëson thjesht në mënyrë teorike, por të konkretizuara në veprat ose fragmentet letrare. Gjatë tri viteve, nxënësit do të lexojnë dhe do të punojnë me tekste poetike, dramatike dhe tekste në prozë.</p> <p>Gjatë analizës dhe interpretimit të veprave letrare, nxënësit dallojnë edhe mjetet e shumta e gjuhës, të cilat janë përdorur për të krijuar tekste jo vetëm me kuptim, por edhe estetikisht të bukura.</p>		
NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ identifikon elementet e përmbajtjes dhe të formës së një teksti në prozë si: tema 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ analizon dhe interpreton elementet e përmbajtjes dhe të formës së një teksti 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ gjykon dhe vlerëson elementet e përmbajtjes dhe të formës së një teksti

<p>dhe motivet, idetë, përshkrimi i kohës dhe i mjedisit, rrëfimtari, marrëdhëniet mes personazheve, fabula dhe subjekti etj.;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ identifikon elementet e përmbajtjes dhe të formës së një teksti poetik si: motivet kryesore, përdorimi i gjuhës, figuracioni, rima, ritmi, llojet e strofës etj.; ➤ dallon elementet e përmbajtjes dhe të formës së një teksti dramatik si: trajtimi i temës, konfliktet e përshkruara në vepër, analiza e marrëdhënieve mes personazheve etj.; ➤ përcakton tiparet kryesore të çdo gjinie letrare. 	<p>në prozë si: tema dhe motivet, idetë, përshkrimi i kohës dhe i mjedisit, rrëfimtari, marrëdhëniet mes personazheve, fabula dhe subjekti etj.;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ analizon dhe interpreton elementet e përmbajtjes dhe të formës së një teksti poetik si: motivet kryesore, përdorimi i gjuhës, figuracioni, rima, ritmi, llojet e strofës etj.; ➤ analizon dhe interpreton elementet e përmbajtjes dhe të formës së një teksti dramatik si: trajtimi i temës, konfliktet e përshkruara në vepër, analiza e marrëdhënieve mes personazheve etj.; ➤ dallon gjinitë kryesore, si dhe tiparet e çdo gjinie letrare. 	<p>në prozë si: tema dhe motivet, idetë, përshkrimi i kohës dhe i mjedisit, rrëfimtari, marrëdhëniet mes personazheve, fabula dhe subjekti;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ gjykon dhe vlerëson elementet e përmbajtjes dhe të formës së një teksti poetik si: motivet kryesore, përdorimi i gjuhës, figuracioni, rima, ritmi, llojet e strofës etj.; ➤ gjykon dhe vlerëson elementet e përmbajtjes dhe të formës së një teksti dramatik si: trajtimi i temës, konfliktet e përshkruara në vepër, analiza e marrëdhënieve mes personazheve etj.; ➤ analizon dhe gjykon tiparet e çdo gjinie letrare.
--	---	--

Kompetenca II: Vlerësimi i letërsisë shqipe dhe botërore në periudha të ndryshme letrare dhe historike

Përshkrimi i kompetencës:

Nxënësit krijojnë një pasqyrë të qartë: të fazave të ndryshme të zhvillimit të letërsisë shqipe dhe botërore; të lidhjeve mes periudhave të ndryshme historike dhe drejtimeve letrare; të gjinive letrare, të autorëve dhe veprave më përfaqësuese të një periudhe historike ose drejtimi letrar.

Gjatë arsimit të mesëm të lartë, mësimi i letërsisë përqendrohet në karakteristikat kryesore të një periudhe, duke u dhënë mundësi nxënësve të krijojnë një ide të përgjithshme rreth origjinës, përhapjes dhe tipareve të një drejtimin letrar, si dhe të gjinive e llojeve që lëvrohen.

Përzgjedhja e veprave letrare që studiohen përgjatë tri viteve, bëhet duke respektuar një raport të drejtë mes letërsisë shqipe dhe asaj botërore. Letërsia shqipe do të studiohet paralelisht me letërsinë botërore duke u kushtuar vëmendje të përbashkëtave dhe dallimeve

mes tyre. Në këtë mënyrë, nxënësit do të kuptojnë që letërsia shqipe nuk është një njësi e veçuar dhe e ndarë, por pjesë pasurisë letrare botërore.

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ dallon tiparet kryesore të folklorit tonë; ➤ identifikon tiparet kryesore të letërsisë antike greke dhe romake, të letërsisë së Rilindjes Evropiane, të letërsisë së vjetër shqipe dhe të klasicizmit; ➤ identifikon kushtet kryesore historike në të cilat u zhvillua letërsia antike greke dhe romake, letërsia e Rilindjes Evropiane, letërsia e vjetër shqipe dhe klasicizmi, gjinitë dhe llojet letrare që u lëvruan, si dhe veprat dhe autorët më përfaqësues; ➤ dallon tiparet kryesore të romantizmit dhe të realizmit; ➤ identifikon kushtet kryesore historike në të cilat u zhvillua romantizmi dhe realizmi, gjinitë dhe llojet letrare që u lëvruan, si dhe veprat dhe autorët më përfaqësues. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ analizon tiparet kryesore të folklorit tonë, përshkruan origjinën dhe identifikon vlerat artistike të eposit kombëtar; ➤ interpreton dhe analizon tiparet kryesore të letërsisë antike greke dhe romake, të letërsisë së Rilindjes Evropiane, të letërsisë së vjetër shqipe dhe të klasicizmit; ➤ analizon periudhat historike në të cilat u zhvillua letërsia antike greke dhe romake, letërsia e Rilindjes Evropiane, letërsia e vjetër shqipe dhe klasicizmi, gjinitë dhe llojet letrare që u lëvruan, si dhe veprat dhe autorët më përfaqësues; ➤ analizon tiparet kryesore të romantizmit dhe të realizmit; ➤ analizon periudhat historike në të cilat u zhvillua romantizimi dhe realizmi, gjinitë dhe llojet letrare që u lëvruan, si dhe veprat dhe autorët më përfaqësues; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ vlerëson tiparet kryesore të folklorit tonë, përshkruan origjinën dhe analizon vlerat artistike të eposit kombëtar; ➤ gjykon për tiparet kryesore të letërsisë antike greke dhe romake, të letërsisë së Rilindjes Evropiane, të letërsisë së vjetër shqipe dhe të klasicizmit; ➤ gjykon për periudhat historike në të cilat u zhvillua letërsia antike greke dhe romake, letërsia e Rilindjes Evropiane, letërsia e vjetër shqipe dhe klasicizmi, për gjinitë dhe llojet letrare që u lëvruan, si dhe për veprat dhe autorët më përfaqësues; ➤ komenton dhe vlerëson tiparet kryesore të romantizmit dhe të realizmit; ➤ gjykon për periudhat historike në të cilat u zhvillua romantizimi dhe realizmi, për gjinitë dhe llojet letrare që u lëvruan, si dhe për veprat dhe autorët më përfaqësues;

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ identifikon vlerat e letërsisë shqipe dhe asaj botërore. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ krahason vlerat e letërsisë shqipe dhe asaj botërore; ➤ gjykon për vlerat njerëzore, etike dhe estetike që gjejnë shprehje në krijimtarinë letrare, si dhe shpjegon preferencat ose pëlqimet e tij në letërsi.
SHKALLA VI		
Kompetenca I: Analiza dhe interpretimi i teksteve të gjinive dhe të llojeve të ndryshme letrare		
Përshkrimi i kompetencës:		
<p>Nxënësit fitojnë teknikat e analizës së veprave letrare, të cilat do t'u shërbejnë në shkollë dhe në jetë. Ata analizojnë dhe interpretojnë, si lexues kritikë dhe të pavarur, vepra të gjinive dhe të llojeve të ndryshme letrare. Duke studiuar tiparet kryesore të gjinive dhe të llojeve letrare, nxënësit marrin njohuritë dhe fitojnë aftësitë e nevojshme për ta kuptuar më mirë natyrën e letërsisë. Këto tipare, nxënësi nuk i mëson thjesht në mënyrë teorike, por të konkretizuara në veprat ose fragmentet letrare. Gjatë tri viteve, nxënësit do të lexojnë dhe do të punojnë me tekste poetike, dramatike dhe tekste në prozë.</p> <p>Gjatë analizës dhe interpretimit të veprave letrare, nxënësit dallojnë edhe mjetet e shumta e gjuhës, të cilat janë përdorur për të krijuar tekste jo vetëm me kuptim, por edhe estetikisht të bukura.</p>		
NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ rrëfen subjektin ose fabulën duke e ilustruar me detaje dhe shembuj nga teksti ose nga fragmenti; ➤ dallon ngjarjet që shënojnë hyrjen, pikën e lidhjes, zhvillimin, pikën kulmore, zgjidhjen; ➤ përshkruan strukturën narrative në një tekst dhe jep argumentet e tij rreth përzgjedhjes së saj nga autori; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ analizon subjektin ose fabulën duke e ilustruar me detaje dhe shembuj nga teksti ose nga fragmenti; ➤ analizon marrëdhëniet mes skenave të veçanta (skena, episode, pamje) dhe tekstit si i tërë; ➤ dallon konfliktin/konfliktet në një tekst dhe shpjegon mënyrën se si zgjidhen ato në vepër; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ gjykon dhe vlerëson subjektin ose fabulën duke e ilustruar me detaje dhe shembuj nga teksti ose fragmenti; ➤ analizon ngjarjet që shënojnë hyrjen, pikën e lidhjes, zhvillimin, pikën kulmore, zgjidhjen, si dhe shpjegon funksionin dhe rëndësinë e tyre; ➤ analizon dhe gjykon konfliktin/konfliktet në një tekst dhe

<ul style="list-style-type: none"> ➤ analizon personazhet duke u bazuar në përshkrimet e autorit dhe në mendimet, fjalët, veprimet, bindjet, marrëdhëniet me personazhet e tjera etj.; ➤ përshkruan dhe analizon mjedisin dhe kohën në një vepër letrare; ➤ përshkruan ndikimin e tij emocional dhe psikologjik nga leximi i një vepre letrare; ➤ dallon temën dhe motivet e një teksti; ➤ veçon tiparet e stilit dhe të gjuhës së autorit; ➤ dallon elemente që lidhen me kontekstin historik, kulturor, ekonomik, politik ose shoqëror në të cilin është shkruar një tekst. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ analizon strukturën narrative në një tekst dhe jep argumentet e tij rreth përzgjedhjes së saj nga autori; ➤ vlerëson personazhet duke u bazuar në përshkrimet e autorit dhe në mendimet, fjalët, veprimet, bindjet, marrëdhëniet me personazhet e tjera etj.; ➤ analizon mjetet artistike që përdor autori për të dhënë mjedisin dhe kohën; ➤ përshkruan ndikimin e tij emocional dhe psikologjik nga leximi i një vepre letrare; ➤ analizon gjendjen emocionale që krijohet nga mjedisi, koha apo rrethanat e një teksti; ➤ analizon dhe shpjegon mënyrën që zgjedh autori për të shtjelluar një temë ose një motiv të caktuar; ➤ analizon tiparet e stilit dhe të gjuhës, si dhe shpjegon se si ndikojnë ato te lexuesi dhe në tekst; ➤ analizon kontekstin historik, kulturor, ekonomik, politik, shoqëror në të cilin është shkruar një tekst. 	<p>shpjegon mënyrën se si zgjidhen ato në vepër;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ interpreton dhe vlerëson strukturën narrative në një tekst dhe jep argumentet e tij rreth përzgjedhjes së saj nga autori; ➤ interpreton simbolikën e një personazhi (nëse ka të tillë); ➤ analizon ndërlikimin e marrëdhënieve njerëzore dhe të sjelljes së njeriut përmes studimit të personazheve; ➤ vlerëson mjetet artistike që përdor autori për të dhënë mjedisin dhe kohën; ➤ analizon gjendjen emocionale që krijohet nga mjedisi, koha apo rrethanat e një teksti; ➤ vlerëson mënyrën që zgjedh autori për të shtjelluar një temë ose një motiv të caktuar; ➤ vlerëson tiparet e stilit dhe të gjuhës, si dhe analizon se si ndikojnë ato te lexuesi dhe në tekst; ➤ gjykon rreth kontekstit historik, kulturor, ekonomik, politik, shoqëror në të cilin është shkruar një tekst; ➤ tregon se si përvojat personale, vlerat, besimet e tij mund të ndikojnë në
---	---	--

		mënyrën se si ai e kupton dhe e interpreton një tekst.
Kompetenca II: Vlerësimi i letërsisë shqipe dhe botërore në periudha të ndryshme letrare dhe historike		
Përshkrimi i kompetencës:		
<p>Nxënësit krijojnë një pasqyrë të qartë: të fazave të ndryshme të zhvillimit të letërsisë shqipe dhe botërore; të lidhjeve mes periudhave të ndryshme historike dhe drejtimeve letrare; të gjinive letrare, të autorëve dhe veprave më përfaqësuese të një periudhe historike ose drejtimi letrar.</p> <p>Gjatë arsimit të mesëm të lartë, mësimi i letërsisë përqendrohet në karakteristikat kryesore të një periudhe, duke u dhënë mundësi nxënësve të krijojnë një ide të përgjithshme rreth origjinës, përhapjes dhe tipareve të një drejtimin letrar, si dhe të gjinive e llojeve që lëvrohen.</p> <p>Përzgjedhja e veprave letrare që studiohen përgjatë tri viteve, bëhet duke respektuar një raport të drejtë mes letërsisë shqipe dhe asaj botërore. Letërsia shqipe do të studiohet paralelisht me letërsinë botërore duke u kushtuar vëmendje të përbashkëtave dhe dallimeve mes tyre. Në këtë mënyrë, nxënësit do të kuptojnë që letërsia shqipe nuk është një njësi e veçuar dhe e ndarë, por pjesë pasurisë letrare botërore.</p>		
NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ identifikon karakteristikat kryesore të letërsisë botërore të shekullit XX, drejtimet kryesore letrare, gjinitë letrare që u lëvruan, si dhe autorët përfaqësues dhe veprat e tyre; ➤ veçon periudhat kryesore në letërsinë shqipe të shekullit XX, grupimet dhe drejtimet letrare, autorët përfaqësues dhe veprat e tyre; ➤ identifikon disa vlera të letërsisë shqipe dhe asaj europiane dhe botërore; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ analizon karakteristikat kryesore të letërsisë botërore të shekullit XX, drejtimet kryesore letrare, gjinitë letrare që u lëvruan, si dhe autorët përfaqësues dhe veprat e tyre; ➤ analizon karakteristikat kryesore të letërsisë shqipe të shekullit XX, grupimet dhe drejtimet letrare, autorët përfaqësues dhe veprat e tyre; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ vlerëson karakteristikat kryesore të letërsisë botërore të shekullit XX, drejtimet kryesore letrare, gjinitë letrare që u lëvruan, si dhe autorët përfaqësues dhe veprat e tyre; ➤ vlerëson periudhat kryesore në letërsinë shqipe të shekullit XX, grupimet dhe drejtimet letrare, autorët përfaqësues dhe veprat e tyre;

<ul style="list-style-type: none"> ➤ përcakton të përbashkëtat dhe ndryshimet kryesore mes dy veprave letrare; ➤ identifikon vlerat njerëzore, etike dhe estetike që gjejnë shprehje në krijimtarinë letrare. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ analizon dy vepra letrare dhe përcakton të përbashkëtat dhe ndryshimet mes tyre; ➤ analizon vlerat njerëzore, etike dhe estetike që gjejnë shprehje në krijimtarinë letrare, si dhe shpjegon preferencat ose pëlqimet e tij në letërsi. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ analizon në rrafsh krahasues vlerat e letërsisë shqipe dhe asaj europiane dhe botërore; ➤ gjykon për vlerat njerëzore, etike dhe estetike që gjejnë shprehje në krijimtarinë letrare, si dhe shpjegon preferencat ose pëlqimet e tij në letërsi.
---	--	---

4.3 NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE NË LËNDËN “LETËRSI ME ZGJEDHJE”

SHKALLA VI		
Kompetenca I: Analiza dhe interpretimi i teksteve të gjinive dhe të llojeve të ndryshme letrare.		
<p>Përshkrimi i kompetencës: Nxënësit fitojnë teknikën e analizës së veprave letrare, të cilat do t’u shërbejnë në shkollë dhe në jetë. Ata analizojnë dhe interpretojnë, si lexues kritikë dhe të pavarur, vepra të gjinive dhe të llojeve të ndryshme letrare, të folklorit dhe të letërsisë shqipe. Duke studiuar tiparet kryesore të gjinive dhe të llojeve letrare, nxënësit marrin njohuritë dhe fitojnë aftësitë e nevojshme për ta kuptuar më mirë natyrën e letërsisë. Këto tipare, nxënësit nuk i mësojnë thjesht në mënyrë teorike, por të konkretizuara në veprat ose fragmentet letrare.</p> <p>Gjatë analizës dhe interpretimit të veprave letrare, nxënësit dallojnë edhe mjetet e shumta të gjuhës, të cilat janë përdorur për të krijuar tekste jo vetëm me kuptim, por edhe estetikisht të bukura. Gjithashtu, nxënësit aftësohen të krijojnë tekste të ndryshme artistike (poezi, përrallë, tregim etj.) duke u mbështetur në elementet e formës dhe të përmbajtjes së poezisë dhe të prozës popullore.</p>		
NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ dallon tiparet kryesore të epikës dhe të lirikës folklorike; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ analizon tiparet kryesore të epikës dhe të lirikës folklorike; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ interpreton dhe vlerëson tiparet e epikës dhe të lirikës folklorike;

<ul style="list-style-type: none"> ➤ identifikon temën dhe motivet e krijimeve letrare folklorike; ➤ kupton dhe interpreton elementet e strukturës dhe të formës së këngëve të fëmijëve, ninullave, këngëve të dasmës, këngëve të motmotit, vajeve, këngëve të dashurisë, proverbave, gjëegjzave, këngëve legjendare, këngëve historike dhe përrallave; ➤ shprehet me shkrim dhe me gojë për elementet kryesore të kuptimit, të strukturës dhe të formës së krijimeve tona folklorike. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ analizon temën, motivet, subjektin dhe personazhet e krijimeve letrare folklorike; ➤ interpreton dhe analizon elementet e strukturës dhe të formës së këngëve të fëmijëve, ninullave, këngëve të dasmës, këngëve të motmotit, vajeve, këngëve të dashurisë, proverbave, gjëegjzave, këngëve legjendare, këngëve historike dhe përrallave; ➤ shprehet mirë me shkrim dhe me gojë për elemente të ndryshme të kuptimit, të strukturës dhe të formës së krijimeve tona folklorike; ➤ krijon tekste të thjeshta artistike (poezi, përrallë, tregim etj.) duke u mbështetur në elementet kryesore të formës dhe të përmbajtjes së poezisë dhe të prozës popullore. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ gjykon dhe vlerëson temën, motivet, subjektin dhe personazhet e krijimeve letrare folklorike; ➤ analizon dhe vlerëson elementet e strukturës dhe të formës së këngëve të fëmijëve, ninullave, këngëve të dasmës, këngëve të motmotit, vajeve, këngëve të dashurisë, proverbave, gjëegjzave, këngëve legjendare, këngëve historike dhe përrallave; ➤ shprehet shumë mirë me shkrim dhe me gojë për elemente të ndryshme të kuptimit, të strukturës dhe të formës së krijimeve tona folklorike; ➤ krijon tekste të ndryshme artistike (poezi, përrallë, tregim etj.) duke u mbështetur në elementet e formës dhe të përmbajtjes së poezisë dhe të prozës popullore.
---	--	--

Kompetenca II: Vlerësimi i folklorit dhe vlerësimi i letërsisë shqipe në periudha të ndryshme letrare dhe historike.

Përshkrimi i kompetencës: Gjatë zhvillimit të lëndës së letërsisë me zgjedhje, nxënësit krijojnë një pasqyrë më të qartë:

- të vlerave artistike, estetike dhe kombëtare të folklorit shqiptar, brenda dhe jashtë kufijve shtetërorë;
- të fazave të ndryshme të zhvillimit të letërsisë shqipe;
- të lidhjeve mes periudhave të ndryshme historike dhe drejtimeve letrare;

Gjithashtu, nxënësit krahasojnë tekste të letërsisë artistike me tekste folklorike në prozë dhe në poezi. Folklori studiohet paralelisht me disa tekste të autorëve të letërsisë shqipe që janë ndikuar nga folklori. Kështu, nxënësit do të shijojmë pasurinë e folklorit tonë,

por edhe do të analizojnë dhe do të vlerësojnë modele veprash, të cilat kanë elemente të ngjashme me të. Në këtë mënyrë, nxënësit do të kuptojnë që folklori nuk është një njësi e veçuar dhe e ndarë, por është pjesë e pasurisë letrare kombëtare.

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ identifikon vlerat historike, kombëtare, estetike dhe etike të folklorit shqiptar; ➤ dallon tiparet e traditës folklorike që autorë të ndryshëm i përdorin në veprat e tyre; ➤ identifikon pak ngjashmëri dhe ndryshime mes veprave nga autorë të ndryshëm të letërsisë shqipe dhe krijimeve folklorike të ndryshme. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ analizon vlerat historike, kombëtare, estetike dhe etike të folklorit shqiptar; ➤ interpreton tiparet e traditës folklorike që autorë të ndryshëm i përdorin në veprat e tyre dhe veçon disa nga vlerat që merr krijimtaria e tyre; ➤ identifikon disa ngjashmëri dhe ndryshime mes veprave nga autorë të ndryshëm të letërsisë shqipe dhe krijimeve folklorike të ndryshme. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ interpreton dhe gjykon vlerat historike, kombëtare, estetike dhe etike të folklorit shqiptar; ➤ analizon tiparet e traditës folklorike që autorë të ndryshëm i përdorin në veprat e tyre dhe veçon vlerat që merr krijimtaria e tyre; ➤ krahason tekste nga autorë të ndryshëm të letërsisë shqipe me krijime folklorike të ndryshme.

4.4 NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE NË LËNDËN “GJUHËT E HUAJA”

SHKALLA V		
<p>Nivelet e arritjes janë përcaktuar duke u mbështetur tek Kuadri i Përbashkët Evropian i Referencave (KPER) për gjuhët. Nxënësi në përfundim të shkallës V, e cila përkon me klasën e XI, duhet të ketë arritur nivelin B 1+.</p> <p>Më poshtë jepet përshkrimi i nivelit B1 sipas shkallës globale të KPER.</p> <p><i>“Nxënësi kupton pikat themelore kur përdoret gjuhë e qartë dhe standarde për tema të zakonshme në shkollë, punë, kohën e lirë etj. Ai ia del mbanë në shumicën e situatave me të cilat ndeshet gjatë udhëtimit në një vend ku flitet gjuha që ai po mëson. Nxënësi prodhon një ligjëratë të thjeshtë dhe koherente mbi tema të njohura dhe të fushave që shprehin interes për të. Ai tregon ngjarje, përshkruan përvoja, ëndrra, ose shpresa dhe paraqet shkurt arsye dhe shpjegime për opinionet dhe planet e tij.”</i></p>		
<p>Kompetenca I: Të dëgjuarit e teksteve të ndryshme</p>		
<p>Përshkrimi i kompetencës: Nxënësi kupton pikat themelore kur përdoret gjuhë e qartë dhe standarde kur flitet për tema të njohura që kanë lidhje me shkollën, kohën e lirë. Ai kupton thelbin e një numri emisionesh në radio/ televizion mbi aktualitetin ose mbi tema që i interesojnë drejtpërdrejt, nëse e folura është relativisht e qartë dhe e ngadaltë.</p>		
NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ dëgjon dhe kupton një informacion të drejtpërdrejtë mbi fakte të jetës së përditshme (jeta në shkollë, koha e lirë); ➤ reagon në biseda të përditshme të shqiptuara qartë dhe shpesh kërkon përsëritje të fjalëve dhe shprehjeve të veçanta; ➤ kupton informacion të thjeshtë teknik (si të vërë në punë një paisje të thjeshtë); ➤ dëgjon dhe ndjek me vështirësi informacion të regjistruar në audio CD/radio/televizion mbi tema që ai/ajo i di dhe ka interes mjafton 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ lidh temën kryesore me detajet e një informacioni që dëgjon ; ➤ ndjek pa shumë vështirësi një bisedë të zgjeruar ku artikulimi është i qartë dhe standard; ➤ demonstroi me shembuj dhe veprime të kuptuarin e udhëzimeve të ndryshme teknike; ➤ ndjek filma ku pamja vizuale dhe veprimet e ndihmojnë për të kuptuarin; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ ndan pa vështirësi detajet e rëndësishme nga ato më pak të rëndësishme në një informacion që dëgjon; ➤ krahason njohuritë e marra me ato që merr gjatë dëgjimit të një emisioni në radio/televizion; ➤ vlerëson informacionin që dëgjon në një emision televiziv ku e folura është relativisht e ngadaltë;

<p>që e folura të jetë standarde dhe relativisht e thjeshtë;</p> <p>➤ identifikon pikat kryesore të një emisioni televiziv kur e folura është relativisht e ngadaltë.</p>	<p>➤ përzgjedh informacion të regjistruar në audio CD/radio/televizion mbi tema që ai/ajo i di dhe ka interes mjafton që e folura të jetë standarde dhe relativisht e thjeshtë.</p>	<p>➤ parashikon informacionin e regjistruar në CD që do dëgjojë duke u mbështetur në njohuritë e mëparshme.</p>
---	---	---

Kompetenca II : Të folurit për të komunikuar dhe për të mësuar

Përshkrimi i kompetencës: Nxënësi përballon shumicën e situatave në të cilat mund të gjendet gjatë një udhëtimi në vendet ku flitet gjuha . Ai merr pjesë pa u përgatitur në një bisedë të njohur ose të interesit personal. Nxënësi tregon thjesht një histori, film, përshkruan ngjarje si edhe jep arsyet për qëndrimet dhe opinionet e tij.

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <p>➤ shpreh ndjenja (gëzim, hidhërim,habi etj) duke ndjekur një model të qartë dhe të thjeshtë;</p> <p>➤ merr pjesë në një diskutim dhe përpiqet të japë ose marrë opinion me fjali të thjeshta;</p> <p>➤ përdor një pyetësor të parapërgatitur për të marrë pjesë në një intervistë;</p> <p>➤ riprodhon tekste të shkurtra përshkrues (histori, ngjarje);</p> <p>➤ përdor modelet e dhëna për të shprehur besim, marrëveshje,opinione etj.;</p>	<p>Nxënësi:</p> <p>➤ shfrytëzon një gamë të gjerë fjalori të thjeshtë kur merr pjesë në biseda të interesit të përditshëm, (familja, hobi, udhëtimet etj);</p> <p>➤ demonstroi gatishmëri për të marrë pjesë në diskutim por disa herë i duhet të kërkojë sqarime dhe ndihmë;</p> <p>➤ komenton shkurt dhe thjeshtë mbi opinionet e bashkëfolësit;</p> <p>➤ shpreh mendimin e tij mbi tema kulturore (film, muzikë etj);</p> <p>➤ merr pjesë në diskutime ku jepen udhëzime pa përdorur shprehje idiomatike;</p> <p>➤ përmbledh një material (histori, tregim, artikull, bisedë, intervistë, dokumentar)</p>	<p>Nxënësi:</p> <p>➤ manipulon me njohuritë që zotëron dhe hyn i papërgatitur në një bisedë rreth fushave të tij të interesit;</p> <p>➤ interpreton thjeshtë mendimet e tij mbi tema abstrakte dhe kulturore (muzika, filmi etj.);</p> <p>➤ krahason alternativa të ndryshme kur diskuton se çfarë të bëjë, ku të shkojë, kë të zgjedhë etj.;</p> <p>➤ jep zgjidhje problemeve praktike në një diskutim duke qenë i qartë për ato që thotë. (organizimi i një eventit etj.);</p> <p>➤ vë në dukje qartë idetë që trajton në një diskutim;</p> <p>➤ shpjegon me detaje të qarta dhe të sakta se si mund të kryhet një veprim;</p> <p>➤ analizon me detaje dhe i bën përmbledhjen një materiali. (histori, tregim, artikull, bisedë,</p>

<ul style="list-style-type: none"> ➤ i kërkon bashkëfolësit të përsërisë në mënyrë të saktë e më të qartë atë çka po thotë; ➤ mban mend dhe i përsërit shprehjet e përdorura për të dhënë orientime. 	<p>si edhe pyet dhe përgjigjet për këtë material;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ eksperimenton me fjalorin e mësuar për të ndërtuar dialogje/intervista të ndryshme (tek doktori/në kinema etj). 	<p>intervistë, dokumentar) dhe mban qëndrimin e tij;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ fillon një bisedë ose intervistë , fton të tjerët të shprehin mendimet e tyre etj.
<p>Kompetenca II: Të lexuarit e teksteve të ndryshme</p>		
<p>Përshkrimi i kompetencës: Nxënësi kupton tekste të hartuara kryesisht mbi ngjarje të jetës dhe punës së përditshme si edhe të fushave të tij të interesit. Ai kupton përshkrimin e ngjarjeve, ndjenjave dhe urimeve në letra personale.</p>		
<p>NIVELI II</p>	<p>NIVELI III</p>	<p>NIVELI IV</p>
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ gjen dhe kupton informacionin e përshtatshëm në materiale të jetës së përditshme. (letra, broshura, dokumenta të shkurtër zyrtarë); ➤ identifikon pikat kryesore në një artikull të thjeshtë gazete për tema aktuale dhe kupton në mënyrë të përgjithshme thelbin e informacionit; ➤ liston hapat që ndiqen për përdorimin e një paisjeje elektronike; ➤ ndan në paragrafë një tregim; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ kupton përshkrimin e ngjarjeve , ndjenjave dhe dëshirave në letra korrespondencë me njerëzit, që e rrethojnë; ➤ zgjedh informacionin që dëshiron nga tekste të ndryshëm për të kryer detyrën që i ngarkohet; ➤ dallon linjën e një argumenti në problemet e trajtuara; ➤ zbulon kuptimin figurativ të disa shprehjeve idiomatike; ➤ citon shembuj nga teksti për të mbështetur mendimin e tij; ➤ skicon organizimin e një paragrafi ose teksti. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ zbulon nënkuptimin e fjalëve dhe fjalive në një pjesë leximi; ➤ analizon përmbajtjen dhe strukturën e një pjese leximi. (tregim, letër, dokument zyrtar); ➤ shqyrton një ose disa pjesë të gjata leximi dhe gjen informacionet e duhura për detyrat e caktuara; ➤ kupton në nivel të kënaqshëm tekste faktike të mirëfillta që lidhen me interesin e tij; ➤ kupton udhëzime, manuale të thjeshta për përdorimin e pajisjeve elektro-shtëpiake, të telefonit etj.; ➤ analizon konkluzionet në pjesë leximi argumentuese;

<ul style="list-style-type: none"> ➤ kombinon idenë e paragrafit me paragrafin në një letër ose tregim; ➤ identifikon idenë kryesore të një pjese leximi. 		<ul style="list-style-type: none"> ➤ organizon materialet e lexuara në skema të ndryshme kuptimore.
Kompetenca III: Të shkruarit për qëllime personale dhe funksionale		
Përshkrimi i kompetencës: Nxënësi shkruan një tekst të thjeshtë dhe koherent mbi tema të njohura ose të fushës së tij të interesit. Ai shkruan letra personale për të përshkruar përvojat dhe përshtypjet.		
NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ kopjon modele të gatshme për të shkruar një letër/ e-mail/ tregim të shkurtër ku përshkruan një përvojë personale me pak detaje; ➤ shkruan mesazhe komunikimi të thjeshta dhe të shkurtra; ➤ riprodhon fjali të shkëputura për të përshkruar përvoja dhe ndenja personale; ➤ tenton të lidhë fjali në një paragraf të shkurtër; ➤ përshkruan një ngjarje, një udhëtim real, ose imagjinar me fjali të thjeshta psh për një gazetë shkolle; ➤ përdor TIK-un në prezantimet e detyrave dhe projekteve. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ transmeton qartë mendimet, përshkrimet, qëllimin e tij në letra/ e-mail personale; ➤ harton letër/e-mail ku shpreh mendimin e tij për tema kulturore (muzikë, film); ➤ shpjegon qartë pikat më të rëndësishme në një mesazh; ➤ ndjek strukturat e dhëna për të shkruar një tregim ku përshkruan ngjarje reale ose të imagjinuara; ➤ përdor burime të ndryshme për të shkruar një tregim të thjeshtë mbi temat e tij të interesit; ➤ harton projekte dhe prezanton ato duke përdorur njohuritë në TIK. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ përcjell informacionin dhe idetë e tij shumë qartë mbi tema konkrete dhe abstrakte; ➤ harton letër/e-mail ku shpreh mendimin e tij për tema kulturore dhe abstrakte; ➤ modelon mesazhe që kanë të bëjnë me pyetje të ndryshme dhe shpjegim problemesh; ➤ përmbledh artikuj të ndryshëm gazetash me tema të fushës së tij të interesit; ➤ formulon një raport duke përdorur burime të ndryshme informacioni dhe jep mendimin e tij personal; ➤ harton një ese të thjeshtë mbi temat e tij të interesit; ➤ harton projekte sintetizuese mbi temat e tij të interesit dhe përdor njohuritë në TIK.

Kompetenca IV: Përdorimi i drejtë i gjuhës

Përshkrimi i kompetencës: Nxënësi kupton, shqipton dhe komunikon me korrektesë të mjaftueshme mesazhin (me shkrim dhe me gojë) nëpërmjet strukturave të sakta gramatikore, sipas rregullave të përgjithshme. Përdor mjaftueshëm mirë një repertor të shprehive dhe frazave që bashkëngjiten me situata pothuajse të paparashikuara për të.

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ demonstroi të kuptuarin e rregullave bazë të gramatikës; ➤ përsërit sipas modeleve të dhëna format e ndryshme gramatikore (ligjërrata e zhdrejtë, fjalia kushtore etj.); ➤ përpiqet të shkruajë pa gabime gramatikore dhe të shqiptojë qartë fjalët; ➤ zbaton rregullat drejtshkrimore. (pikësimi, shkronja e madhe etj).	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ ndërton fjali, paragrafë, tregime të thjeshta pa gabime gramatikore duke u bazuar mbi një model të dhënë; ➤ riprodhon rregullat gramatikore të mësuara dhe tenton të korrigjojë gabimet e veta dhe të shokut; ➤ zbaton rregullat gramatikore dhe drejtshkrimore në situata të ndryshme por të njohura për të.	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ kombinon fjali të thjeshta dhe të përbëra në paragrafë dhe tregime me gojë dhe me shkrim pa bërë gabime gramatikore; ➤ aplikon me saktësi rregullat gramatikore të mësuara në situata të ndryshme dhe të panjohura për të; ➤ shpjegon qartë dhe në situata të reja rregullat e gramatikës dhe drejtshkrimin; ➤ analizon dallimet në përdorimin e formave të ndryshme në gramatikë. (mënyra veprorë/ mënyra joveprorë etj).

SHKALLA VI

Nivelet e arritjes janë përcaktuar duke u mbështetur tek Kuadri i Përbashkët Evropian i Referencave (KPER) për gjuhët. Nxënësi në përfundim të shkallës VI, e cila përkon me përfundimin e klasës së XII, duhet të ketë arritur nivelin B2 në gjuhën e huaj të parë.

Më poshtë jepet përshkrimi i nivelit B2 sipas shkallës globale të KPER.

“Nxënësi kupton idetë kryesore të një teksti kompleks mbi çështje konkrete dhe abstrakte duke përfshirë diskutime teknike në fushën e tij/saj të specializimit. Ai/ajo bashkëvepron rrjedhshëm dhe spontanisht duke bërë komunikimin me folës vëndas të mundshëm pa vështirësi për secilën palë. Nxënësi prodhon një tekst të qartë, të detajuar rreth një sërë temash dhe shpjegon pikëpamjet e tij/saj për një çështje të ditës, duke dhënë avantazhe dhe disavantazhe për opsione të ndryshme.”

Lënda e gjuhës së huaj ndihmon nxënësin të forcojë kompetencën e komunikimit dhe të shprehurit e cila përbëhet nga kompetencat lëndore të mëposhtme.

PËRSHKRIMI I KOMPETENCAVE TË LËNDËS

1. KOMPETENCA GJUHËSORE	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ zotëron gjuhën në mënyrë të tillë që të jetë në gjendje të bëjë përshkrime të qarta, të shprehë pikpamje dhe të zhvillojë argumenta duke mos pasur vështirësi në gjetjen e fjalëve dhe duke përdorur forma dhe struktura të përbëra fjalish. ➤ zotëron fjalor të pasur për tema të përgjithshme dhe ato që lidhen me fushën e tij të interesit. Nxënësi përdor formulime të ndryshme fjalish për të shmangur përsëritjet por akoma mund të vihen re moment hezitimi. Saktësia gjuhësore është në përgjithësi e lartë megjithëse mund të shfaqen momente konfuzioni pa ndikuar në komunikim. ➤ tregon shkallë të lartë kontrolli gramatikor duke mos bërë gabime të cilat mund të çojnë në keqkuptime. ➤ ka fituar shqiptim dhe intonacion të qartë dhe të natyrshëm. ➤ shkruan në mënyrë inteligjente tekste të gjatë dhe të qartë duke zbatuar strukturën standarte të organizimit të paragrafeve dhe të gjithë tekstit. Drejtshkrimi dhe pikëzimi janë të saktë por mund të ketë shenja të influencës së gjuhës amëtare.
2. KOMPETENCA SOCIO- GJUHËSORE	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ merr pjesë dhe vazhdon një diskutim në grup edhe kur flitet shpejt dhe me shprehje idiomatike. ➤ diskuton me një folës vendas të asaj gjuhe duke mos shkaktuar keqkuptime dhe duke u shprehur në mënyrë të përshtatshme dhe pa gabime në formulimin e ideve.
3. KOMPETENCA PRAGMATIKE	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ merr pjesë kur në diskutim ndryshohet tema dhe stili duke përshtatur formulimet sipas rastit dhe ndërhyr në mënyrë të përshtatshme në diskutime ➤ fillon, vazhdon dhe përmbyll diskutimin në mënyrë efektive duke e marrë rradhën aty kur duhet dhe në mënyrë të përshtatshme.

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ tregon ose përshkruan në mënyrë të qartë duke zgjeruar dhe mbështetur pikat kryesore me shpjegime dhe shembuj të detajuar. ➤ përdor mjete të kufizuara lidhëse për të realizuar të folur të qartë dhe koherent. 	
Kompetenca I: Të dëgjuarit		
<p>Përshkrimi i kompetencës: Nxënësi kupton idenë kryesore të një bisede kur flitet me një gjuhë të ndërlikuar por me dialekt standart për tema konkrete ose abstrakte në jetën e përditshme shoqërore, akademike ose profesionale duke përfshirë edhe diskutime teknike. Nxënësi ndjek linjën e argumentit në një fjalim të gjatë dhe kompleks kur tema është e njohur për të.</p>		
NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ dëgjon dhe kupton në përgjithësi një informacion të drejtpërdrejtë mbi fakte të jetës së përditshme në gjuhën e folur standarte; ➤ ndjek me vështirësi një leksion, kur tema është e njohur dhe prezantimi është i strukturuar në mënyrë të hapur dhe të qartë; ➤ kupton me vështirësi ata dokumentarë televizivë, drama, filma që përcillen në gjuhën e përditshme, dialekt standart dhe shoqërohen me titra; ➤ kupton idetë kryesore në një bisede të thjeshtë rreth temave të jetës së përditshme, që përcillen në një dialekt standard duke përfshirë elementë të thjeshtë në diskutime teknike në fushën e tij të dijeve dhe interesit; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ dëgjon dhe kupton pothuajse në detaje një informacion të drejtpërdrejtë dhe indirekt mbi fakte të jetës së përditshme në gjuhën e folur standarte; ➤ ndjek me pak vështirësi një leksion, kur tema është e njohur dhe prezantimi është i strukturuar në mënyrë të hapur dhe të qartë; ➤ kupton me pak vështirësi pjesën më të madhe të dokumentarëve televizivë, dramat dhe pjesën më të madhe të filmave në një dialekt standard dhe përcillen në gjuhën e përditshme; ➤ kupton idetë kryesore në një bisede të thjeshtë, rreth temave konkrete dhe abstrakte që përcillen në një dialekt standard duke përfshirë diskutimet 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ dëgjon dhe kupton në detaje një informacion të drejtpërdrejtë dhe indirekt mbi fakte të jetës së përditshme dhe jetës akademike në gjuhën e folur standarte edhe në ambiente të zhurmshme; ➤ ndjek pa vështirësi një leksion, kur tema është e panjohur dhe prezantimi ka strukturë të ndërlikuar; ➤ kupton dhe vlerëson pjesën më të madhe të dokumentarëve televizivë, intervistave direkte, diskutimeve, dramave dhe pjesën më të madhe të filmave në një dialekt standard; dhe mund të identifikojë gjëndjen shpirtërore dhe tonin e folësit;

<ul style="list-style-type: none"> ➤ përdor strategji të thjeshta për të arritur të kuptojë atë që dëgjon duke përfshirë të dëgjuarin për idenë kryesore. 	<p>teknike në fushën e tij të dijeve dhe interes;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ përdor strategji të thjeshta për të arritur të kuptojë atë që dëgjon duke përfshirë të dëgjuarin për idenë kryesore dhe detajet. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ndan pa vështirësi detajet e rëndësishme nga ato më pak të rëndësishme në një bisedë të ndërlikuar, me tema abstrakte apo konkrete që përcillen në një dialekt standard duke përfshirë diskutimet teknike në fushën e tij të dijeve dhe interes; ➤ përdor strategji të ndryshme për të arritur të kuptojë atë që dëgjon duke përdorur të dhënat nga konteksti, të nënkuptuarit etj.
--	--	--

Kompetenca II: Të folurit

Përshkrimi i kompetencës: Nxënësi flet rrjedhshëm dhe spontanisht duke mundur komunikim të rregullt dhe të vazhdueshëm me bashkëfolësin pa shkaktuar keqkuptime. Nxënësi vë në dukje rëndësinë që kanë ngjarjet dhe përvojat e tij personale, prezanton pikëpamjet e tij qartë duke i mbështetur ato me detaje dhe argument. Nxënësi bën përshkrime dhe prezantime të qarta dhe të detajuara për një gamë të gjerë temash të lidhura me fushën e tij të interesit duke zgjeruar dhe mbështetur idetë e tij me shpjegime të mëtejshme.

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ nis ose vazhdon një bisedë të përgatitur ose intervistë; pyet nëse bashkëfolësi është i qartë dhe bën pyetje të thjeshta rreth temave të njohura për të; ➤ merr pjesë natyrshëm në një bisedë apo debat mbi një temë të përgjithshme dhe të njohur për të; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ nis ose vazhdon një bisedë të përgatitur ose intervistë; pyet nëse bashkëfolësi është i qartë dhe improvizon pyetje të thjeshta mbi tema që mund të dalin gjatë një interviste; ➤ merr pjesë në një diskutim apo debat dhe mbështet mendimin dhe 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ manipulon me njohuritë që zotëron dhe hyn i papërgatitur në një bisedë; pyet nëse bashkëfolësi është i qartë dhe improvizon pyetje mbi tema të panjohura që mund të dalin gjatë një bisede ose interviste; ➤ merr pjesë në një diskutim apo debat dhe mbështet mendimin dhe pikëpamjet e tija duke komentuar dhe argumentuar si edhe

<ul style="list-style-type: none"> ➤ shkëmben informacion të përgjithshëm në fushën e tij të interesit dhe jep përshkrime të përgjithshme mbi subjekte të ndryshme që lidhen me fushat e interesit; ➤ kupton dhe përmbledh gojarish tekste të shkurtra të shkëputura nga mësimet e reja, intervista apo dokumentarë; përmbledh subjekte të thjeshta letrare ose vazhdon thjeshtë rrjedhën e ngjarjeve në një pjesë të shkëputur nga një film ose teatër; ➤ shpjegon thjeshtë një pikëpamje mbi çështje të njohura për të duke listuar avantazhet dhe disavantazhet e zgjedhjeve të ndryshme; ➤ bën lajmërimet e thjeshta, rrjethshëm dhe në mënyrë spontane për tema të përgjithshme. 	<p>pikëpamjet e tija duke komentuar dhe argumentuar;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ shkëmben informacion të detajuar në fushën e tij të interesit dhe jep përshkrime të qarta mbi subjekte të ndryshme që lidhen me fushat e interesit; ➤ kupton dhe përmbledh gojarish tekste të shkëputura nga mësimet e reja, intervista apo dokumentarë që përmbajnë argumenta dhe fakte; përmbledh subjekte letrare ose vazhdon saktë rrjedhën e ngjarjeve në një pjesë të shkëputur nga një film ose teatër; ➤ shpjegon një pikëpamje mbi çështje kryesore duke listuar faktet, avantazhet dhe disavantazhet e zgjedhjeve të ndryshme; ➤ bën lajmërimet qartë, rrjethshëm dhe në mënyrë spontane për tema që lidhen me fushën e tij të interesit. 	<p>komenton opinionet e të tjerëve duke nxjerrë në pah avantazhet dhe disavantazhet e pikëpamjeve të tyre;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ shkëmben informacion të detajuar në fushën e tij të interesit dhe më gjerë si edhe jep përshkrime të qarta mbi subjekte të ndryshme dhe ide abstrakte; ➤ kupton dhe përmbledh gojarish tekste të shkëputura nga mësimet e reja ose burime të tjera informacioni, intervista apo dokumentarë që përmbajnë opinione, argumenta dhe fakte; gjithashtu transmeton shkallë të ndryshme të emocionit dhe thekson rëndësinë e përvojave apo ngjarjeve; ➤ shpjegon qartë një pikëpamje mbi çështje qoftë edhe të panjohura për të, jep zgjidhje praktike duke analizuar shkaqet pasojat dhe interpreton qartë vendimin e tij/saj; ➤ bën lajmërimet qartë, rrjethshëm dhe në mënyrë spontane për tema nga fusha të ndryshme interesi.
---	---	--

Kompetenca III: Të lexuarit

Përshkrimi i kompetencës: Nxënësi lexon në mënyrë të pavarur duke e përshtatur stilin dhe shpejtësinë e të lexuarit sipas llojit të tekstit dhe qëllimeve të tij dhe duke përzgjedhur burime reference të përshtatshme. Nxënësi ka fjalor aktiv dhe të gjerë por mund të ketë vështirësi me shprehjet idiomatike që hasen rrallë.

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ kupton në përgjithësi tekste brenda fushës së interesit ose zonës së specialitetit të tij profesional ose akademik; ➤ kupton në përgjithësi përmbajtjen e lajmeve, artikujve dhe raporteve mbi tema brenda interesit të tij dhe është në gjendje të vendosë nëse një lexim më i detajuar është i nevojshëm; ➤ kupton në përgjithësi përmbledhje që kanë të bëjnë me tema kulturore si filma, shfaqe teatrale, libra dhe koncerte duke identifikuar idenë kryesore; ➤ kupton një manual udhëzues (psh për një program kompjuteri, pajisje elektronike shtëpiake etj), liston shpjegime dhe këshilla referuese për një problem të caktuar; ➤ lexon letra formale dhe jo formale rreth temave brenda fushave të tij të interesit profesional apo personal dhe liston çështjet më të rëndësishme. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ kupton në detaje tekste brenda fushës së interesit ose zonës së specialitetit të tij profesional ose akademik; ➤ kupton përmbajtjen dhe rëndësinë e lajmeve, artikujve dhe raporteve mbi temat brenda dhe jashtë interesit të tij dhe është në gjendje të vendosë nëse një lexim më i detajuar është i nevojshëm; ➤ kupton përmbledhje që kanë të bëjnë me tema kulturore si filma, shfaqe teatrale, libra dhe koncerte dhe zbulon kuptimin figurativ të disa shprehjeve idiomatike; ➤ shqyrton një manual udhëzues (psh për një program kompjuteri, pajisje elektronike shtëpiake etj), gjen dhe kupton shpjegime dhe këshilla referuese për një problem të caktuar; ➤ lexon letra formale dhe jo formale rreth temave brenda dhe jashtë fushave të tij të interesit profesional apo personal dhe liston çështjet më të rëndësishme dhe detajet kryesore. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ kupton në detaje artikuj të specializuar jashtë fushës së tij akademike apo profesionale duke përdorur fjalorin nëse është e nevojshme; ➤ kupton dhe analizon përmbajtjen dhe rëndësinë e lajmeve, artikujve dhe raporteve mbi temat brenda dhe jashtë interesit të tij ku autori shpreh qëndrime dhe pikëpamje të caktuara; ➤ kupton përmbledhje që kanë të bëjnë me tema kulturore si filma, shfaqe teatrale, libra dhe koncerte , analizon strukturën e tyre si edhe zbulon nënkuptimin e fjalëve dhe fjalive në materialin që lexon; ➤ shqyrton shpejt një manual udhëzues (psh për një program kompjuteri, pajisje elektronike shtëpiake etj), interpreton dhe vë në zbatim shpjegime dhe këshilla referuese për një problem të caktuar; ➤ lexon letra formale dhe jo formale rreth temave brenda dhe jashtë fushave të tij të interesit profesional apo personal dhe analizon strukturën dhe idetë kryesore në të.

Kompetenca IV: Të shkruarit

Përshkrimi i kompetencës: Nxënësi shkruan tekste të qartë dhe të detajuar për tema të ndryshme që lidhen me fushën e tij të interesit duke vlerësuar dhe përmbledhur informacionin dhe argumentat e marra nga burime të ndryshme. Nxënësi gjithashtu shpreh në mënyrë efektive pikëpamjet e tij me shkrim.

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ shtjellon thjeshtë një argument në një ese dhe tenton të përfshijë edhe detajet mbështetëse; ➤ shkruan shkurt përmbledhje të artikujve nga media ose burime të ndryshme informacioni mbi tema të përgjithshme; ➤ shkruan ese, raporte ose prezantime për tema që lidhen me fushën e tij të interesit duke ndjekur një model strukture të thjeshtë dhe të mësuar më përpara; ➤ shkruan thjeshtë dhe me fjalor të kufizuar rreth ngjarjeve ose përvojave të vërteta ose të sajuara; ➤ trajton tema në një ese por ka vështirësi në dhënien e arsyeve pro ose kundër për një pikpamjeje të caktuar; ➤ shkruan një letër të thjeshtë personale dhe përpiket të shprehë me gjuhë të	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ shtjellon një argument në një ese duke nxjerrë në pah problemet kryesore dhe duke përfshirë detajet mbështetëse; ➤ shkruan saktë përmbledhje të artikujve nga media ose burime të ndryshme informacioni mbi tema të fushës së tij/saj të interesit; ➤ shkruan ese, raporte ose prezantime qartë dhe të detajuar për tema që lidhen me fushën e tij të interesit duke respektuar rregullat e organizimit të esesë, raportit dhe prezantimit; ➤ shkruan saktë dhe qartë rreth ngjarjeve dhe përvojave të vërteta ose të sajuara në mënyrë të thjeshtë për t'u lexuar; ➤ trajton tema në një ese duke dhënë arsye pro ose kundër një pikpamjeje të caktuar.	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ shtjellon qartë një argument në një ese duke nxjerrë në pah problemet kryesore dhe duke përfshirë në mënyrë logjike detajet mbështetëse; ➤ analizon saktë dhe qartë artikuj nga media ose burime të tjera informacioni mbi tema të ndryshme nga jeta sociale ose akademike duke ndjekur një lidhje logjike të argumentave të dhënë; ➤ shkruan ese, raporte ose prezantime qartë dhe të detajuar për tema të ndryshme nga jeta sociale ose akademike dhe aplikon struktura të ndryshme organizimi të tyre; ➤ shkruan saktë dhe qartë rreth ngjarjeve dhe përvojave të vërteta ose të sajuara në mënyrë të detajuar dhe përdor një gamë të gjerë fjalori dhe shprehjesh idiomatik; ➤ trajton tema në një ese dhe argumenton qartë dhe me shembuj opinionin e tij/saj si edhe arsyet pro ose kundër një pikpamjeje të caktuar;

<p>thjeshtë ndjenjat dhe qëndrimet e tij/saj;</p> <p>➤ harton CV ose letër aplikimi të thjeshtë duke ndjekur një model të dhënë.</p>	<p>➤ shkruan qartë një letër personale dhe arrin të shprehë ndjenjat dhe qëndrimet e tij/saj.</p> <p>➤ harton CV ose letër aplikimi duke përdorur gjuhë të saktë dhe informacione të detajuara.</p>	<p>➤ shkruan saktë një letër personale duke përdorur fjalor të gjerë dhe shprehje idiomatike për të shprehur ndjenjat dhe qëndrimet e tij/saj;</p> <p>➤ harton CV, letër aplikimi, letër motivimi duke përcjellë saktë, me logjikë dhe me fjalor të larmishëm informacionin e duhur.</p>
--	---	--

Kompetenca V: Përdorimi i drejtë i gjuhës

Përshkrimi i kompetencës: Nxënësi tregon shkallë të lartë kontrolli gramatikor duke mos bërë gabime të cilat mund të çojnë në keqkuptime; kupton, shqipton dhe komunikon me korrektesë të mjaftueshme mesazhin (me shkrim dhe me gojë) nëpërmjet strukturave të sakta gramatikore, sipas rregullave të përgjithshme. Përdor mjaftueshëm mirë një repertor të shprehjeve dhe frazave idiomatike në situata të paparashikuara për të.

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <p>➤ demonstroi të kuptuarin e rregullave bazë të gramatikës, ortografisë dhe fonetikës dhe përpiqet të mos bëjë gabime gramatikore;</p> <p>➤ zbaton rregullat drejtshkrimore në situata të njohura për të. (pikësimi, shkronja e madhe etj);</p> <p>➤ përsërit sipas modeleve të dhëna format e ndryshme gramatikore dhe tenton të korrigjojë veten.</p>	<p>Nxënësi:</p> <p>➤ zbaton rregullat gramatikore, ortografike dhe fonetike pothuajse pa bërë gabime gramatikore;</p> <p>➤ zbaton rregullat drejtshkrimore në situata të ndryshme por të njohura për të;</p> <p>➤ riprodhon rregullat gramatikore të mësuara dhe arrin të korrigjojë gabimet e veta dhe të shokut.</p>	<p>Nxënësi:</p> <p>➤ aplikon me saktësi rregullat gramatikore, ortografike, fonetike të mësuara në situata të ndryshme dhe të panjohura për të dhe nuk bën gabime;</p> <p>➤ analizon dallimet në përdorimin e formave të ndryshme drejtshkrimore edhe në situata të panjohura për të;</p> <p>➤ shpjegon dhe analizon qartë dhe në situata të reja rregullat e gramatikës dhe drejtshkrimin dhe gjithmonë korrigjon veten dhe shokët.</p>

5. NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE NË FUSHËN “MATEMATIKË”

SHKALLA V		
Kompetenca I: Zgjidhja problemore		
Përshkrimi i kompetencës: Nxënësi përshkruan dhe zgjidh situata problemore, të nivelit praktik të marra nga përvojat e përbashkëta të jetës së përditshme dhe të nivelit abstrakt duke zhvilluar kapacitetin e tij intelektual dhe intuitën krijuese.		
NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>kupton</i> situata problemore, të thjeshta, me ndihmën ose jo të teknologjisë; ➤ <i>njuh</i> marrëdhëniet ndërmjet bashkësive; ➤ <i>përcakton pjesërisht</i>, teknikën e përshtatshme për zgjidhjen e problemave të thjeshta; ➤ <i>identifikon</i> simbolet trigonometrike dhe gjeometrike për të përshkruar situata praktike; ➤ <i>kupton</i> tabela dhe diagrame të gatshme. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>interpret</i>on situata problemore, jo të ndërlikuara, me ndihmën ose jo të teknologjisë; ➤ <i>identifikon</i> marrëdhëniet ndërmjet bashkësive; ➤ <i>zbaton</i> strategji të përshtatshme për zgjidhjen e problemave të simuluar nga jeta reale dhe me shembuj nga shkencat e tjera; ➤ <i>përdor pjesërisht</i> simbolet trigonometrike dhe gjeometrike për të përshkruar situata praktike; ➤ <i>lexon</i> tabela dhe diagrame të gatshme. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>modelon dhe zgjidh</i> situata problemore, jo të ndërlikuara, me ndihmën ose jo të teknologjisë; ➤ <i>demonstron</i> marrëdhëniet ndërmjet bashkësive; ➤ <i>përzgjedh dhe zbaton</i> strategji të përshtatshme për zgjidhjen e problemave të simuluar nga jeta reale dhe me shembuj nga shkencat e tjera; ➤ <i>përdor</i> simbolet trigonometrike dhe gjeometrike për të përshkruar situata praktike; ➤ <i>kryen vrojtme dhe interpretime</i> të tabelave dhe diagrameve të gatshme.
Kompetenca II: Arsyetimi, vërtetimi matematik dhe të menduarit e komunikimi matematik		
Përshkrimi i kompetencës: Nxënësi përdor arsyetimin, argumentimin dhe vërtetimin si aspekte themelore të matematikës duke organizuar në mënyrë logjike faktet, idetë ose konceptet në mënyrë që të arrijë në një rezultat më të besueshëm se intuita. Ai përdor		

komunikimin nëpërmjet të lexuarit, të shkruarit, diskutimit, të dëgjuarit, të pyeturit për të organizuar dhe qartësuar të menduarin matematik duke kuptuar se kjo gjuhë përdoret jo vetëm në lëndë të tjera, por edhe në jetën e përditshme.

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>njuh dhe përdor pjesërisht</i> simbole dhe formula trigonometrike, gjeometrike, algjebrike, statistikore për të përshkruar situata të ndryshme nga matematika dhe nga jeta e përditshme; ➤ <i>interpret</i> teorema të ndryshme; ➤ <i>komunikon</i> të menduarin e tij matematik (nëpërmjet të lexuarit, të shkruarit, diskutimit, të dëgjuarit) duke përdorur gjuhën e përditshme, fjalorin matematik; ➤ <i>dallon</i> informacionin e dhënë nga figura gjeometrike të thjeshta dy dimensionale në tredimensionale, grafikë, tabela, diagrame. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>përdor</i> simbole dhe formula trigonometrike, gjeometrike, algjebrike, statistikore për të përshkruar situata të ndryshme nga matematika dhe nga jeta e përditshme; ➤ <i>përdor</i> parashikimin për të gjykuar zgjidhjen e një problemi trigonometrik dhe gjeometrik brenda njohurive të mësuara; ➤ <i>vërteton pjesërisht</i> teorema, me silogjizëm dhe nga e kundërta; ➤ <i>njuh</i> rregulla elementare të logjikës e të arsytimit korrekt; ➤ <i>komunikon</i> të menduarin e tij matematik (nëpërmjet të lexuarit, të shkruarit, diskutimit, të dëgjuarit, të pyeturit) duke përdorur gjuhën e përditshme, fjalorin matematik, paraqitje të ndryshme; ➤ <i>kupton</i> informacionin e dhënë nga figura gjeometrike të thjeshta dy dimensionale në tredimensionale, grafikë, tabela, diagrame. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>gjon</i> vërtetësinë e një rezultati të dhënë, i cili mund të jetë gjetur me llogaritje, me zbatimin e formulave të njohura ose me përdorimin e teknologjisë; ➤ <i>sugjeron</i> formula të ndryshme; ➤ <i>përdor arsytimin</i>, veprimet me mend ose parashikimin për zgjidhjen e një problemi trigonometrik, gjeometrik, algjebrik, statistikor brenda njohurive të mësuara. ➤ <i>vërteton</i> teorema, me silogjizëm dhe nga e kundërta; ➤ <i>përdor</i> kundërshebullin për të argumentuar rezultatin; ➤ <i>përdor</i> rregulla elementare të logjikës e të arsytimit korrekt; ➤ <i>komunikon</i> të menduarin e tij matematik (nëpërmjet të lexuarit, të shkruarit, diskutimit, të dëgjuarit, të pyeturit) duke përdorur gjuhën e përditshme, fjalorin matematik, paraqitje të ndryshme; ➤ <i>shkëmben</i> informacion nga figura gjeometrike të thjeshta dy dimensionale në tredimensionale, grafikë, tabela, diagrame.

Kompetenca III: Modelimi matematik dhe lidhja konceptuale

Përshkrimi i kompetencës: Nxënësi përshkruan dhe krijon modele duke përdorur veprimet themelore matematikore në situata të jetës së përditshme. Ai modelon situata nga jeta reale me gjuhën matematikore duke përdorur koncepte matematike për të formuar një të tërë si dhe kupton varësitë ndërmjet këtyre koncepteve.

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>kupton</i> modele që përmbajnë konceptet bazë matematikore, si: numër dhjetor, thyesë, përqindje, eksponent, kënde, kongruencë, formula trigonometrike, shndërrime gjeometrike, tigonometri e trekëndëshit, vektorë, ndryshor, ekuacion, sistem, funksion, varg, probabilitet etj; ➤ <i>liston</i> konceptet matematikore lidhur me numrat në situata financiare dhe sipërmarrëse; ➤ <i>bën pjesërisht lidhjen</i> ndërmjet koncepteve matematikore; ➤ <i>dallon</i> njohuritë matematikore të zbatuara në situata ose dukuri të marra nga kontekste të tjera (jeta e përditshme, lëndët e tjera, sportet etj.); 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>zbaton</i> modele që përmbajnë konceptet bazë matematikore, si: numër dhjetor, thyesë, përqindje, eksponent, kënde, kongruencë, formula trigonometrike, shndërrime gjeometrike, trigonometri e trekëndëshit, vektorë, ndryshor, ekuacion, sistem, funksion, varg, probabilitet etj; ➤ <i>interpretton</i> konceptet matematikore lidhur me numrat në situata financiare dhe sipërmarrëse; ➤ <i>kupton</i> figurat simbolike përmes vijave dhe grafikëve, për përshkrimin dhe zgjidhjen e problemeve të thjeshta në matematikë dhe në jetën e përditshme. ➤ <i>bën lidhjen</i> ndërmjet koncepteve matematikore; ➤ <i>zbaton</i> njohuritë matematikore në situata ose dukuri të marra nga kontekste të tjera (jeta e përditshme, lëndët e tjera, sportet etj.). 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>krijon</i> modele që përmbajnë konceptet bazë matematikore, si: numër dhjetor, thyesë, përqindje, eksponent, kënde kongruencë, formula trigonometrike, shndërrime gjeometrike, tigonometri e trekëndëshit, vektorë, ndryshor, ekuacion, sistem, funksion, varg, probabilitet etj; ➤ <i>modelon</i> konceptet matematikore lidhur me numrat në situata financiare dhe sipërmarrëse; ➤ <i>përdor</i> shkathtësi argumentuese lidhur me modelimin dhe me zbatimin e formulave; ➤ <i>përdor</i> figurat simbolike përmes vijave dhe grafikëve, për përshkrimin dhe zgjidhjen e problemeve të ndryshme në matematikë, në fushat e tjera dhe në jetën e përditshme. ➤ <i>integron</i> njohuritë, shprehitë dhe <i>procedurat</i> matematikore në situata ose dukuri të marra nga kontekste të tjera (jeta e përditshme, lëndët e tjera, sportet etj.).
<p>Kompetenca IV: Përdorimi i teknologjisë në matematikë</p>		

Përshkrimi i kompetencës: Nxënësi përdor teknologjinë si mjet për të zgjidhur apo verifikuar zgjidhjet si dhe për të mbledhur, komunikuar e zbuluar informacione.

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>njeh dhe kupton përdorimin e pajisjeve të inputit, outputit, si: usb, cd, dvd, printer;</i> ➤ <i>njeh programet Ëord, Excel për të shkruar tekste, figura, tabela, grafikë;</i> ➤ <i>përdor pjesërisht teknologjinë për zbatime të matematikës në situata të thjeshta praktike.</i> 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>përdor pjesërisht pajisjet e inputit, outputit, si: usb, cd, dvd, printer;</i> ➤ <i>përdor pjesërisht programet Ëord, Excel për të shkruar tekste, figura, tabela, grafikë;</i> ➤ <i>kupton detyra matematikore të zgjidhura nëpërmjet teknologjisë dhe TIK-ut;</i> ➤ <i>përdor pjesërisht teknologjinë për zbatime të matematikës në situata të njohura praktike.</i> 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>përdor pajisjet e inputit, outputit, si: usb, cd, dvd, printer;</i> ➤ <i>përdor programet Ëord, Excel për të shkruar tekste, figura, tabela, grafikë;</i> ➤ <i>zgjdh detyra matematikore duke përdorur aftësitë e fituara në fushën e teknologjisë dhe të TIK-ut;</i> ➤ <i>përdor teknologjinë për të analizuar, komunikuar dhe zbuluar informacion matematikor;</i> ➤ <i>përdor teknologjinë për zbatime të matematikës në shkencat e tjera.</i>

SHKALLA VI

Kompetenca: Zgjidhja problemore

Përshkrimi i kompetencës: Nxënësi përshkruan dhe zgjidh situata problemore, të nivelit praktik të marra nga përvojat e përbashkëta të jetës së përditshme dhe të nivelit abstrakt duke zhvilluar kapacitetin e tij intelektual dhe intuitën krijuese.

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>identifikon simbole matematikore për të përshkruar situata praktike, duke përfshirë edhe njehsimin diferencial dhe integral;</i> 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>zbaton pjesërisht simbolet matematikore për të përshkruar situata praktike, duke përfshirë edhe njehsimin diferencial dhe integral;</i> 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>zbaton simbolet matematikore për të përshkruar situata praktike, duke përfshirë edhe njehsimin diferencial dhe integral;</i>

<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>kupton</i> situata problemore, jo të ndërlikuara; ➤ <i>përcakton</i> strategji të përshtatshme për zgjidhjen e problemave të thjeshta nga jeta reale; ➤ <i>lexon</i> tabela dhe diagrame që shprehin zgjidhjen e një situatë problemore. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>zgjidh disa</i> situata problemore, të thjeshta, me ndihmën ose jo të teknologjisë; ➤ <i>zbaton</i> strategji të përshtatshme për zgjidhjen e problemave të thjeshta nga jeta reale dhe me shembuj nga shkencat e tjera; ➤ <i>analizon</i> tabela dhe diagrame të gatshme që shprehin zgjidhjen e një situatë problemore. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>modelon dhe zgjidh</i> situata problemore, jo të ndërlikuara, me ndihmën ose jo të teknologjisë; ➤ <i>hulumton dhe zbaton</i> strategji të përshtatshme për zgjidhjen e problemave të simuluar nga jeta reale dhe me shembuj nga shkencat e tjera; ➤ <i>analizon</i> vrojtime dhe <i>interpretton</i> tabela e diagrame të gatshme; ➤ <i>krijon</i> tabela dhe diagrame që shprehin zgjidhjen e një situatë problemore.
---	--	---

Kompetenca: Arsyetimi, vërtetimi matematik dhe të menduarit e komunikimi matematik

Përshkrimi i kompetencës: Nxënësi përdor arsyetimin, argumentimin dhe vërtetimin si aspekte themelore të matematikës duke organizuar në mënyrë logjike faktet, idetë ose konceptet në mënyrë që të arrijë në një rezultat më të besueshëm se intuita. Ai përdor komunikimin nëpërmjet të lexuarit, të shkruarit, diskutimit, të dëgjuarit, të pyeturit për të organizuar dhe qartësuar të menduarin matematik duke kuptuar se kjo gjuhë përdoret jo vetëm në lëndë të tjera, por edhe në jetën e përditshme.

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>interpretton</i> teorema që vërtetohen me silogjizëm dhe nga e kundërta; ➤ <i>përdor</i> argumente të thjeshta për të gjetur zgjidhjen e një problemi matematik; ➤ <i>njuh dhe kupton</i> rregulla bazë të statistikës dhe probabilitetit. ➤ <i>identifikon</i> simbolet matematikore (përfshirë edhe logaritmin) për të përshkruar situata të ndryshme nga matematika dhe nga jeta e përditshme; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>vërteton pjesërisht</i> teorema, me silogjizëm dhe nga e kundërta; ➤ <i>përdor</i> argumente të thjeshta për të gjetur dhe gjykuar zgjidhjen e një problemi matematik; ➤ <i>përdor pjesërisht</i> rregulla elementare të logjikës e të arsyetimit; ➤ <i>zbaton disa</i> rregulla bazë të statistikës dhe probabilitetit. ➤ <i>përdor pjesërisht</i> simbolet matematikore (përfshirë edhe 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>argumenton dhe përlligj</i> një përfundim. ➤ <i>vërteton</i> teorema, me silogjizëm dhe nga e kundërta; ➤ <i>përdor</i> logjikën, arsyetimin, veprimet me mend ose parashikimin për të gjetur dhe gjykuar zgjidhjen e një problemi matematik; ➤ <i>gjykon</i> në vërtetësinë e një rezultati të dhënë, i cili mund të jetë gjetur me llogaritje, me zbatimin e formulave të njohura ose me përdorimin e

<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>komunikon</i> të menduarin e tij matematikor (nëpërmjet diskutimit, të pyeturit, komenteve) duke përdorur gjuhën e përditshme, fjalorin matematik, paraqitje të ndryshme; ➤ <i>kupton</i> informacionin e marrë nga figura gjeometrike të thjeshta, dydimensionale në tredimensionale, grafikë, tabela, diagrame etj. 	<p>logaritmin) për të përshkruar situata të ndryshme nga matematika dhe nga jeta e përditshme;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>komunikon</i> të menduarin e tij matematikor (nëpërmjet diskutimit, të pyeturit, komenteve) duke përdorur gjuhën e përditshme, fjalorin matematik, paraqitje të ndryshme; ➤ <i>merr</i> informacion nga figura gjeometrike të thjeshta, dydimensionale në tredimensionale, grafikë, tabela, diagrame etj. 	<p>teknologjisë;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>përdor</i> rregulla elementare të logjikës e të arsyetimit si dhe <i>kundërshebullin</i> për të argumentuar rezultatin; ➤ <i>zbaton</i> rregullat bazë të statistikës dhe probabilitetit; ➤ <i>përdor</i> simbolet matematikore (përfshirë edhe logaritmin) për të përshkruar situata të ndryshme nga matematika dhe nga jeta e përditshme; ➤ <i>komunikon</i> të menduarin e tij matematikor (nëpërmjet diskutimit, të pyeturit, komenteve) duke përdorur gjuhën e përditshme, fjalorin matematik, paraqitje të ndryshme; ➤ <i>shkëmben</i> informacion nga figura gjeometrike të thjeshta, dydimensionale në tredimensionale, grafikë, tabela, diagrame etj.;
---	--	---

Kompetenca: Modelimi matematik dhe lidhja konceptuale

Përshkrimi i kompetencës: Nxënësi përshkruan dhe krijon modele duke përdorur veprimet themelore matematikore në situata të jetës së përditshme. Ai modelon situata nga jeta reale me gjuhën matematikore duke përdorur koncepte matematike për të formuar një të tërë si dhe kupton varësitë ndërmjet këtyre koncepteve.

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>zbaton pjesërisht</i> fomulat në gjeometrinë analitike, analizën matematikore etj; ➤ <i>përdor pjesërisht</i> konceptet themelore të algjibrës dhe të funksionit (ekuacioni, 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>përdor</i> argumente të thjeshta lidhur me zbatimin e fomulave në gjeometrinë analitike, analizën matematikore etj; ➤ <i>zbaton</i> konceptet themelore të algjibrës dhe të funksionit 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>përdor</i> shkathtësi argumentuese lidhur me <i>modelimin</i> dhe zbatimin e fomulave në gjeometrinë analitike, analizën matematikore etj; ➤ <i>krijon</i> modele që përmbajnë konceptet themelore të algjibrës

<p>inekuacioni, sistemi, funksionet, vargjet, njehsimi diferencial dhe integral, vijat e gradës së dytë, etj.);</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>identifikon</i> njohuritë e shprehite matematikore të marra nga kontekste të tjera (jeta e përditshme, lëndët e tjera, sportet etj.); ➤ <i>kupton pjesërisht</i> lidhjen ndërmjet koncepteve të njehsimit diferencial dhe integral, koncepteve e procedurave statistikore. 	<p>(ekuacioni, inekuacioni, sistemi, funksionet, vargjet, njehsimi diferencial dhe integral, vijat e gradës së dytë, etj.);</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>interpretton</i> njohuritë e shprehite matematikore të marra nga kontekste të tjera (jeta e përditshme, lëndët e tjera, sportet etj.); ➤ <i>kupton</i> lidhjen ndërmjet koncepteve të njehsimit diferencial dhe integral, koncepteve e procedurave statistikore. 	<p>dhe të funksionit (ekuacioni, inekuacioni, sistemi, funksionet, vargjet, njehsimi diferencial dhe integral, vijat e gradës së dytë, etj.);</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>integron</i> njohuritë e shprehite matematikore me situata ose dukuri të marra nga kontekste të tjera (jeta e përditshme, lëndët e tjera, sportet etj.); ➤ <i>demostron</i> lidhjen ndërmjet koncepteve të njehsimit diferencial dhe integral, koncepteve e procedurave statistikore.
<p>Kompetenca: Përdorimi i teknologjisë në matematikë</p>		
<p>Përshkrimi i kompetencës: Nxënësi përdor teknologjinë si mjet për të zgjidhur apo verifikuar zgjidhjet si dhe për të mbledhur, komunikuar e zbuluar informacione.</p>		
<p>NIVELI II</p>	<p>NIVELI III</p>	<p>NIVELI IV</p>
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>identifikon</i> pajisjet e inputit, outputit, si: usb, cd, dvd, tastierë, printer etj.; ➤ <i>kupton</i> programet Ëord, Excel për të shkruar tekste, figura, tabela, grafikë; ➤ <i>përdor pjesërisht</i> teknologjinë për të komunikuar informacion statistikor. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>përdor pjesërisht</i> pajisjet e inputit, outputit, si: usb, cd, dvd, tastierë, printer etj.; ➤ <i>përdor pjesërisht</i>, programet Ëord, Excel për të shkruar tekste, figura, tabela, grafikë; ➤ <i>përdor</i> teknologjinë për të komunikuar informacion statistikor; ➤ <i>përdor pjesërisht</i> teknologjinë për zbatime të matematikës në shkencat e tjera. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>përdor</i> pajisjet e inputit, outputit, si: usb, cd, dvd, tastierë, printer etj.; ➤ <i>përdor</i> programet Ëord, Excel (ose programe të tjera) për të shkruar tekste, figura, tabela, grafikë; ➤ <i>zgjdh</i> detyra matematikore duke përdorur aftësitë e fituara në fushën e teknologjisë dhe të TIK-ut; ➤ <i>përdor</i> teknologjinë për të <i>analizuar</i>, komunikuar dhe <i>interpretuar</i> informacion statistikor;

		➤ <i>përdor</i> teknologjinë për zbatime të matematikës në shkencat e tjera.
--	--	--

6. NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE NË FUSHËN “SHKENCAT E NATYRËS”

6.1 NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE NË LËNDËN “FIZIKË”

SHKALLA V		
Kompetenca I: Kërkimi i përgjigjeve ose i zgjidhjeve të problemeve shkencore		
Përshkrimi i kompetencës:		
<p>Nxënësi identifikon karakteristikat shkencore të problemit, thekson elementet që kanë lidhje me njeri-tjetrin dhe e formulon problemin. Ai merr parasysh strategji të ndryshme, kufizimet që shoqërojnë secilën prej tyre, zgjedh atë që mendon se është më e mira, argumenton zgjedhjen e bërë dhe planifikon procedurën. Nxënësi kërkon trendët domethënës në të dhënat ose provat tipike, kontrollon rezultatet sipas procedurës, formulon probleme të reja ose sugjeron mënyrat e përmirësimit të zgjidhjes dhe nxjerr rezultatet. Ai ndjek hapat e planit dhe nëse është e nevojshme, përshtat testet e tij, e rishikon planin ose kërkon një mënyrë të re për zgjidhjen e problemit. Ai mban shënim për çdo detaj ose vrojtim të nevojshëm për analizën e problemit.</p>		
NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ a.identifikon elementë që lidhen pak a shumë me zgjidhjen e problemit; ➤ b.formulon pyetje që bazohen me disa koncepte lidhur me problemin; 	<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ a.identifikon disa elemente që lidhen me zgjidhjen e problemit; ➤ b.formulon pyetje, shpjegon ose ngre hipoteza, që lidhen me disa koncepte, lidhur me problemin; 	<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ a.ofron një zgjidhje të qartë dhe të plotë të problemit; ➤ b. krahason rezultatet me vlerat teorike dhe kontrollon, nëse përputhen me hipotezën;

<ul style="list-style-type: none"> ➤ c.propozon një plan veprimi për të identifikuar madhësitë fizike, që mund të përcaktojnë zgjidhjen; ➤ d.përshkruan disa nga hapat e zgjidhjes pa kontrolluar, nëse ato japin zgjidhjen e problemit; ➤ e. identifikon madhësitë fizike dhe njësitë matëse të tyre në formula; ➤ f.përkufizon madhësitë fizike skalare nga ato vektoriale; ➤ g.përshkruan me pak gabime konceptet, idetë, parimet, ligjet e fizikës, duke i interpretuar me shembuj të thjeshtë nga teksti; ➤ h.shkruan formulat që shprehin ligjet e fizikës dhe identifikon madhësitë fizike nga të cilat varen; ➤ i.shpjegon me ndihmën e mësuesit përdorimin e ligjeve të fizikës; ➤ j.përkufizon me pak gabime ligjet e ruajtjes për një trup, kur mbi të nuk veprojnë forcat e jashtme dhe i ilustron me shembuj nga teksti; ➤ k.përshkruan disa nga vetitë fizike të trupave; ➤ l.përkufizon parimet bazë të fizikës; ➤ ll.bën matje të thjeshta të madhësive fizike; 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ c.propozon një plan veprimi që identifikon madhësitë fizike që përcaktojnë zgjidhjen; ➤ d.propozon zgjidhje që reflektojnë në përgjithësi rezultatet e tij /e saj; ➤ e.përdor formulat matematikore në zbatimin e ligjeve, por bën gabime të vogla në konvertimin e njësisve matëse; ➤ f.bën dallimin ndryshimin ndërmjet madhësive fizike skalare dhe vektoriale; ➤ g.analizon konceptet, idetë, parimet dhe ligjet e fizikës, duke i interpretuar me shembuj të ngjashëm me ato të tekstit; ➤ h.analizon formulat që shprehin ligjet e fizikës, duke i interpretuar me shembuj nga teksti; ➤ i.zbaton ligjet e fizikës, duke përdorur shembujt e tekstit; ➤ j. analizon ligjet e ruajtjes për një trup, kur mbi të nuk veprojnë forcat e jashtme dhe i ilustron me shembuj nga teksti; ➤ k.shpjegon vetitë fizike të trupave, duke i interpretuar me shembuj nga teksti; ➤ l.shpjegon përgjithësisht mirë parimet bazë të fizikës; 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ c.planifikon hapat për plan- veprimin e tij / saj , për të përcaktuar madhësitë fizike që përcaktojnë zgjidhjen; ➤ d.zgjedh informacionin përkatës që lidhet me problemin që duhet të zgjidhet; ➤ e.analizon madhësitë fizike dhe përdor saktë njësitë matëse të tyre; ➤ f. argumenton si i klasifikojmë madhësitë fizike në skalare apo vektoriale; ➤ g.interpreton konceptet, idetë, parimet, ligjet e fizikës, duke i ilustruar me shembuj nga situata të jetës reale; ➤ h.interpreton formulat që shprehin ligjet e fizikës, duke i interpretuar me shembuj nga jeta e përditshme; ➤ i.vlerëson ndikimin e ligjeve të fizikës, duke përdorur shembuj nga jeta e përditshme; ➤ j. interpreton ligjet e ruajtjes për një trup, kur mbi të nuk veprojnë forcat e jashtme dhe i ilustron me shembuj nga jeta e përditshme; ➤ k.interpreton vetitë fizike të trupave, duke i interpretuar me shembuj nga jeta e përditshme; ➤ l.analizon parimet bazë të fizikës;
---	---	--

<ul style="list-style-type: none"> ➤ m.përshkruan pjesët kryesore të pajisjeve teknologjike; ➤ n. bën një përshkrim të shkurtër të modeleve në fizikë; ➤ nj.shpjegon lidhjen ndërmjet madhësive fizike në formulë; ➤ o.shpjegon disa nga ligjet e fizikës, që gjejnë zbatim në fushën e mjekësisë; ➤ p.përshkruan disa nga zbatimet e ligjeve të fizikës në teknologji. ➤ q.kryen veprime të thjeshta matematikore për gjetjen e madhësive fizike; ➤ r. përdor metodologjitë e thjeshta për interpretimin e ligjeve dhe zgjidhjen e ushtrimeve. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ll.mat madhësitë fizike gjatë zbatimit të ligjeve, duke përdorur shembuj nga teksti; ➤ m. shpjegon përgjithësisht mirë pjesët kryesore të pajisjeve teknologjike, dhe tregon si funksionojnë ato; ➤ n.shpjegon përgjithësisht mirë modelet në fizikë; ➤ nj.analizon lidhjen ndërmjet madhësive fizike në formulë; ➤ o.përshkruan zbatimin e ligjeve të fizikës në fushën e mjekësisë, duke i ilustruar me shembuj nga teksti; ➤ p.përshkruan pjesërisht rëndësinë e përdorimit të ligjeve të fizikës në ndërtimin e pajisjeve teknologjike; ➤ q.kryen veprime matematikore për gjetjen e madhësive fizike; ➤ r. përdor metodologjitë e duhura për interpretimin e ligjeve dhe zgjidhjen e ushtrimeve. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ll.mat me efikasitet madhësitë fizike dhe përcakton gabimet gjatë matjes së tyre; ➤ m. analizon rolin e ligjeve të fizikës në ndërtimin e pajisjeve teknologjike; ➤ n. interpreton modelet në fizikë nëpërmjet shembujve konkretë; ➤ nj.interpreton lidhjen ndërmjet madhësive fizike në formulë; ➤ o.përshkruan zbatimin e ligjeve të fizikës në fushën e mjekësisë, duke i ilustruar me shembuj nga jeta e përditshme; ➤ p.analizon rëndësinë e përdorimit të ligjeve të fizikës në ndërtimin e pajisjeve teknologjike. ➤ q.kryen veprime matematikore, duke u bazuar në arësytetime logjike; ➤ r.propozon ide të reja për përmirësimin e metodologjisë së përdorur për zgjidhje, kur e shikon atë arsyeshme.
---	--	---

Kompetenca II: Përdorimi i njohurive shkencore dhe teknologjike

Përshkrimi i kompetencës:

Nxënësi studion ndikimet afatgjata të shkencës dhe të teknologjisë tek individët, shoqëria, mjedisi dhe ekonomia. Ai vendos shkencën dhe teknologjinë në kontekstet e tyre sociale dhe historike, si dhe studion ndikimin e tyre në mënyrën e jetesës së njerëzve. Nxënësi identifikon pyetje ose çështje etike. Ai kupton si funksionojnë objektet teknike, tregon kuriozitet për to, shqyrton përbërjen dhe

funksionimin e tyre dhe nëse është e nevojshme i zbërthen në pjesë, identifikon materialet, pjesët dhe tipat e ndryshëm të lidhjeve në objektet teknike, dallon sisteme dhe nënsisteme të ndryshme dhe shpjegon si funksionojnë ato. Nxënësi kupton dukuritë natyrore, pyet veten rreth mjedisit të tij, shqyrton dukuri të veçanta dhe përshkruan karakteristikat e tyre, i ilustron ato me diagrama skematike, shpjegon dukuritë duke përdorur ligjet ose modelet dhe siguron koherencën e shpjegimit. Ai familjarizohet me konceptet që lidhen me dukuritë dhe pranon lidhjen e tyre.

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ a.formulon pyetje, që kryesisht lidhen me elemente dytësore; ➤ b.propozon ide, të pabazuar në logjikë; ➤ c.përshkruan shkurtimisht konceptet kryesore; ➤ d. realizon vetëm fillimin e një shpjegimi shkencor; ➤ dh.tregohet disi i kujdesshëm gjatë përdorimit të pajisjeve laboratorike; ➤ e.ndërton me vështirësi diagrama të thjeshta për të prezantuar madhësitë fizike, dukuritë, ligjet dhe parimet e fizikës; ➤ f.përdor sipas udhëzimeve të mësuesit pajisjet për të demonstruar parimet, dukuritë dhe ligjet e fizikës; ➤ g. përdor formalisht aparatit matematikor për zgjidhjet e ushtrimeve në fizikë, por bën gabime në procesin 	<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ a.formulon pyetje, që lidhen me dukuritë; ➤ b.propozon ide, të bazuara përgjithësisht në logjikë; ➤ c.zbaton në mënyrë korrekte disa koncepte kryesore; ➤ d.analizon shpjegime të pjesshme, që lidhen me dukurinë dhe zbatimin e saj; ➤ dh.tregohet relativisht i kujdesshëm në përdorimin e pajisjeve laboratorike; ➤ e.analizon me pak gabime diagramat kryesore për të prezantuar madhësitë fizike, dukuritë, ligjet dhe parimet e fizikës; ➤ f.përdor në përgjithësi mirë pajisjet për të demonstruar parimet, dukuritë dhe ligjet kryesore të fizikës; ➤ g.përdor përgjithësisht mirë aparatit matematikor për zgjidhjet e ushtrimeve në fizikë, por bën pak gabime në 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ a.formulon pyetje, që përcaktojnë aspektet thelbësore të dukurive; ➤ b.interpreton ide të qarta dhe të bazuara në logjikë; ➤ c.demonstron aftësitë e tij/saj për të zbatuar konceptet e fizikës; ➤ d.interpreton shpjegime koherente dhe të plota, bazuar në parimet bazë të fizikës; ➤ dh. paraqet siguri të lartë në përdorimin e pajisjeve laboratorike; ➤ e.interpreton me lehtësi saktë të gjitha diagramat për të prezantuar madhësitë fizike, dukuritë, ligjet dhe parimet e fizikës; ➤ f. përdor me efikasitet të lartë pajisjet e duhura për të demonstruar parimet, dukuritë dhe ligjet e fizikës; ➤ g.përdor saktë aparatit matematikor për zgjidhjen e ushtrimeve dhe problemave të fizikës, konverton saktë

<p>e konvertimit të njësive matëse apo ndërtimin e figurave;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ h.përdor në disa raste kompjuterin, për ndërtimin e grafikëve dhe kryerjen e procedurave statistikore, mbledhjen, analizimin dhe interpretimin e të dhënave; ➤ i.emërton disa nga madhësitë fizike që përdoren për ndërtimin e hartës së koncepteve; ➤ j.përdor pjesërisht mirë simulimet përmes Tik-ut për të demonstruar dukuritë, proceset dhe ligjet e fizikës; ➤ k.ndërton me ndihmën e mësuesit grafikët që shprehin ligjet e fizikës; ➤ i. ndërton me ndihmën e mësuesit figurat për konkretizimin e ligjeve dhe dukurive të fizikës; ➤ j.lexon variablat në grafikët që shprehin ligjet e fizikës; ➤ k.përdor pjesërisht mirë Tik-un nëpërmjet pajisjeve, si p.sh.: kompjuter, usb, cd, dvd, printer; ➤ l.përdor pjesërisht mirë programet Ëord, Excel për të shkruar tekste, për të ndërtuar figura, tabela dhe grafikë. 	<p>procesin e konvertimit të njësive matëse apo ndërtimin e figurave;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ h.përdor përgjithësisht me lehtësi kompjuterin, për ndërtimin e grafikëve dhe kryerjen e procedurave statistikore, mbledhjen, analizimin dhe interpretimin e të dhënave; ➤ i.ndërton përgjithësisht mirë hartën e koncepteve për një tematikë të caktuar; ➤ j.përdor përgjithësisht mirë simulimet përmes Tik-ut për të demonstruar përmes tyre dukuritë, proceset dhe ligjet e fizikës; ➤ k.ndërton me pak gabime grafikët që shprehin ligjet e fizikës; ➤ i.ndërton me pak gabime figurat për konkretizimin e ligjeve dhe dukurive të fizikës; ➤ j.ndërton grafikët që shprehin ligjet e fizikës; ➤ k.përdor përgjithësisht mirë Tik-un nëpërmjet pajisjeve, si p.sh.: kompjuter, usb, cd, dvd, printer; ➤ l.përdor përgjithësisht mirë programet Ëord, Excel për të shkruar tekste dhe 	<p>njësitë matëse dhe interpretton rezultatet e zgjidhjeve;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ h.përdor lehtësisht kompjuterin, për ndërtimin e grafikëve dhe kryerjen e procedurave statistikore, mbledhjen, analizimin dhe interpretimin e të dhënave; ➤ i. ndërton saktë dhe argumenton hartën e koncepteve për një tematikë të caktuar; ➤ j.përdor lehtësisht simulimet përmes Tik-ut për të demonstruar dukuritë, proceset dhe ligjet e fizikës; ➤ k.ndërton saktë grafikët që shprehin ligjet e fizikës ➤ i.ndërton dhe interpretton saktë figurat për konkretizimin e ligjeve dhe dukurive të fizikës; ➤ j.analizon grafikët që shprehin ligjet e fizikës; ➤ k.përdor me efikasitet të plotë Tik-un nëpërmjet pajisjeve, si p.sh.: kompjuter, usb, cd, dvd, printer; ➤ l.përdor lehtësisht programet Ëord, Excel për të shkruar tekste, dhe për të ndërtuar figura, tabela dhe grafikë.
---	--	---

	për të ndërtuar figura, tabela dhe grafikë.	
--	---	--

Kompetenca III : Komunikimi me gjuhën shkencore dhe teknologjike

Përshkrimi i kompetencës:

Nxënësi shkëmben informacione shkencore me të tjerët. Ai kupton rolin e ndarjes së informacionit dhe është i hapur në këndvështrimet e të tjerëve, krahason të dhënat dhe procedurat e tij me ato të të tjerëve dhe vlerëson këndvështrimin ose zgjidhjen e tij duke i krahasuar me ato të të tjerëve. Nxënësi përhap dhe zhvillon njohuritë ose rezultatet shkencore. Ai merr parasysh përbërjen e audiencës, përdor mënyra të ndryshme për prezantimin e informacionit (p.sh., simbolet, tabelat, vizatimet teknike) dhe përshtat mesazhin sipas tipit të medias që përdor (p.sh. prezantim me gojë ose me shkrim etj.). Nxënësi interpreton dhe formulon mesazhe shkencore. Ai përdor informacionin shkencor dhe teknologjik të marrë nga burime të ndryshme duke u siguruar që burimet të jenë të besueshme dhe të përshtatshme. Ai prezanton informacionin sipas rregullave dhe konvencioneve të shkencës, teknologjisë dhe matematikës.

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ a.formulon shkurt një mesazh, pa dhënë shpjegimet e duhura; ➤ b. përdor burime informacioni jo krejtësisht të përshtatshme; ➤ c. përdor një fjalor bazë për të shpjeguar konceptet, idetë, teoritë, parimet, ligjet e fizikës me një 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ a.përzgjedh disa informacione për të shpjeguar mesazhin; ➤ b.përdor burime informacioni që janë përgjithësisht të përshtatshme; ➤ c.përdor gjuhën dhe terminologjinë e duhur për të shpjeguar përgjithësisht mirë konceptet, idetë, teoritë parimet, 	<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ a.interpreton saktësisht informacionet që japin një mesazh; ➤ b. përzgjedh burime të ndryshme, të besueshme të informacionit; ➤ c. përdor gjuhën dhe terminologjinë e duhur për të shpjeguar me lehtësi konceptet, idetë, teoritë parimet, ligjet e

<p>terminologji, e cila në pjesën më të madhe nuk është në përputhje me rregullat dhe marrëveshjet;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ d. përdor një terminologji të thjeshtë për interpretimin e diagramave, tabelave dhe grafikëve; ➤ dh.përdor një terminologji të thjeshtë për të shprehur kutimin e madhësive fizike, formulave dhe njësive matëse të sistemit SI; ➤ e. shpjegon pjesërisht mirë madhësitë fizike të vendosura në tabela, diagrame dhe grafikë; ➤ f.shpjegon pjesërisht mirë teoritë pa cënuar të drejtat e pronësisë intelektuale. 	<p>ligjet e fizikës, për t'i interpretuar zbatimet e tyre në kontekstin e situatave të shembujve të tekstit;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ d. përdor përgjithësisht mirë terminologjinë e duhur për interpretimin e diagramave, tabelave dhe grafikëve; ➤ dh.përdor përgjithësisht mirë terminologjinë e duhur për të shprehur kutimin e madhësive fizike, formulave dhe njësive matëse të sistemit SI; ➤ e.analizon përgjithësisht mirë madhësitë fizike të vendosura në tabela, diagrame dhe grafikë; ➤ f.analizon përgjithësisht mirë teoritë pa cënuar të drejtat e pronësisë intelektuale. 	<p>fizikës, dhe njëkohësisht për t'i interpretuar zbatimet e tyre në kontekstin e situatave të jetës së përditshme;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ d. përdor saktë terminologjinë e duhur, për interpretimin e diagramave, tabelave dhe grafikëve; ➤ dh.përdor me lehtësi terminologjinë e duhur për të shprehur kuptimin e madhësive fizike, formulave dhe njësive matëse të sistemit SI; ➤ e.interpreton lehtësisht madhësitë fizike të vendosura në tabela, diagrame dhe grafikë; ➤ f.vlerëson saktë teoritë pa cënuar të drejtat e pronësisë intelektuale.
--	--	--

SHKALLA VI

Kompetenca I: “Kërkimi i përgjigjeve ose i zgjidhjeve të problemeve shkencore”

Përshkrimi i kompetencës

Nxënësi identifikon karakteristikat shkencore të problemit, thekson elementet që kanë lidhje me njeri-tjetrin dhe e formulon problemin. Ai merr parasysh strategji të ndryshme, kufizimet që shoqërojnë secilën prej tyre, zgjedh atë që mendon se është më e mira, argumenton zgjedhjen e bërë dhe planifikon procedurën. Nxënësi kërkon trendët domethënës në të dhënat ose provat tipike, kontrollon rezultatet sipas procedurës, formulon probleme të reja ose sugjeron mënyrat e përmirësimit të zgjidhjes dhe nxjerr

rezultatet. Ai ndjek hapat e planit dhe nëse është e nevojshme, përshtat testet e tij, e rishikon planin ose kërkon një mënyrë të re për zgjidhjen e problemit. Ai mban shënim për çdo detaj ose vërtetim të nevojshëm për analizën e problemit.

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ a.identifikon disa elementë që lidhen pak a shumë me zgjidhjen e problemit; ➤ b.formulon pyetje dhe ngre hipoteza, që bazohen mbi disa koncepte lidhur me problemin; ➤ c. shpjegon hapat për planifikimin e një procesi të kërkimit shkencor; ➤ d.përshkruan disa nga hapat e zgjidhjes pa kontrolluar, nëse ato japin rezultatin e problemit; ➤ e. identifikon madhësitë fizike në dhe njësitë matëse të tyre në formula, por bën gabime në konvertimin e njësisë; <ul style="list-style-type: none"> ➤ f.përkufizon madhësitë fizike skalare nga ato vektoriale; ➤ g.përshkruan pjesërisht mirë konceptet, idetë, parimet, ligjet e fizikës, duke i interpretuar me shembuj të thjeshtë nga teksti; ➤ h.shkruan formulat që shprehin ligjet e fizikës; ➤ i.kryen veprime të thjeshta matematikore për gjetjen e madhësive fizike; 	<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ a.analizon elementet kryesorë që lidhen me zgjidhjen e problemit; ➤ b.formulon pyetje dhe ngre hipoteza, që lidhen me konceptet kryesore lidhur me problemin; ➤ c.zbaton hapat për planifikimin e një procesi të kërkimit shkencor; ➤ d.propozon hapat e zgjidhjes, që reflektojnë në përgjithësi rezultatet e problemit; ➤ e.përdor formulat matematikore në zbatimin e ligjeve, por bën gabime të vogla në konvertimin e njësisë matëse; ➤ f.bën dallimin ndërmjet madhësive fizike skalare dhe vektoriale; ➤ g.analizon përgjithësisht mirë konceptet e fizikës, idetë, parimet dhe ligjet e fizikës duke i interpretuar me shembuj të tekstit; ➤ h.analizon formulat që shprehin ligjet e fizikës, duke i interpretuar me shembuj nga teksti; 	<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ a.argumenton një zgjidhje të qartë dhe të plotë të problemit; ➤ b.argumenton pyetjet dhe hipotezat, krahason rezultatet me vlerat teorike dhe kontrollon, nëse përputhen me hipotezën; ➤ vlerëson hapat për planifikimin e një procesi të kërkimit shkencor; ➤ d.argumenton hapat e zgjidhjes, që reflektojnë në përgjithësi rezultatet e problemit; ➤ e.analizon saktë madhësitë fizike në formula dhe përdor saktë njësitë matëse të tyre gjatë konvertimit në njësinë SI; ➤ f. argumenton si i klasifikojmë madhësitë fizike në skalare apo vektoriale; ➤ g.interpreton saktë konceptet, idetë, parimet, ligjet e fizikës, duke i ilustruar me shembuj nga situata të jetës reale; ➤ h.interpreton formulat që shprehin ligjet e fizikës, duke i interpretuar me shembuj nga jeta e përditshme;

<ul style="list-style-type: none"> ➤ j. përdor metodologjitë e thjeshta për mbledhjen e të dhënave dhe interpretimin e ligjeve ; ➤ k. shpjegon ndërveprimin ndërmjet fizikës dhe teknologjisë, si dhe tregon ndikimin e saj në jetën e përditshme; ➤ l. përkufizon konceptet që përshkruajnë lëvizjet e trupit në çdo çast të kohës dhe ligjet që lidhen me veprimin e forcave që shkaktojnë këto lëvizje; ➤ ll. shpjegon konceptin e energjisë dhe format e ndryshme të saj, si dhe proceset përmes të cilave energjia shndërrohet nga një formë në një tjetër; ➤ m. shpjegon natyrën dhe vetitë e valëve mekanike dhe elektromagnetike, dhe tregon i bashkëveprimin e tyre me lëndën; ➤ n. tregon si lidhen nxehtësia me temperaturën përmes ligjeve të termodinamikës; ➤ o.përkufizon ligjet e elektricitetit dhe magnetizmit dhe tregon lidhjen ndërmjet tyre; 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ i.kryen veprime matematikore relativisht të thjeshta për gjetjen e madhësive fizike; ➤ j. zbaton metodologjitë e duhura për mbledhjen e të dhënave dhe interpretimin e ligjeve; ➤ k. analizon ndërveprimin ndërmjet fizikës dhe teknologjisë, si dhe tregon ndikimin e saj në jetën e përditshme; ➤ l. shpjegon konceptet që përshkruajnë lëvizjet e trupit në çdo çast të kohës dhe ligjet që lidhen me veprimin e forcave që shkaktojnë këto lëvizje; ➤ ll. analizon konceptin e energjisë dhe format e ndryshme të saj, si dhe proceset përmes të cilave energjia shndërrohet nga një formë në një tjetër nëpërmjet shembujve të tekstit; ➤ m. analizon natyrën dhe vetitë e valëve mekanike dhe elektromagnetike, dhe tregon bashkëveprimin e tyre me lëndën; ➤ n. realizon lidhjen e nxehtësisë me temperaturën përmes ligjeve të termodinamikës; ➤ o. zbaton ligjet e elektricitetit dhe magnetizmit dhe shpjegon lidhjen ndërmjet tyre; 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ i.kryen veprime matematikore, duke u bazuar në arësytetime logjike; ➤ j.propozon ide të reja për përmirësimin e metodologjive që duhen për mbledhjen e të dhënave dhe interpretimin e ligjeve; ➤ k. interpreton ndërveprimin ndërmjet fizikës dhe teknologjisë, si dhe shpjegon ndikimin e saj në jetën e përditshme; ➤ l. analizon konceptet që përshkruajnë lëvizjet e trupit në çdo çast të kohës dhe ligjet që lidhen me veprimin e forcave që shkaktojnë këto lëvizje; ➤ ll. argumenton konceptin e energjisë dhe format e ndryshme të saj, si dhe proceset përmes të cilave energjia shndërrohet nga një formë në një tjetër nëpërmjet shembujve të jetës së përditshme; ➤ m. vlerëson natyrën dhe vetitë e valëve mekanike dhe elektromagnetike, dhe tregon bashkëveprimin e tyre me lëndën; ➤ n. vlerëson lidhjen e nxehtësisë me temperaturën përmes ligjeve të termodinamikës;
---	--	---

<ul style="list-style-type: none"> ➤ p. tregon bashkëveprimin e rrezatimeve me lëndën dhe organizmat e gjalla; ➤ q.ndërton strukturën e atomit dhe të bërthamës; ➤ r. shpjegon pjesërisht mirë elementët bazë të teorisë speciale të relativitetit, të mekanikës kuantike dhe fizikës së trupit të ngurtë. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ p. shpjegon bashkëveprimin e rrezatimeve me lëndën dhe organizmat e gjalla; ➤ q.krahason strukturën e atomit me atë të bërthamës; ➤ r. shpjegon përgjithësisht mirë elementët bazë të teorisë speciale të relativitetit, të mekanikës kuantike dhe fizikës së trupit të ngurtë në ushtrime konkrete. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ o. analizon ligjet e elektricitetit dhe magnetizmit dhe argumenton lidhjen ndërmjet tyre; ➤ p. argumenton bashkëveprimin e rrezatimeve me lëndën dhe organizmat e gjalla; ➤ q.analizon strukturën e atomit dhe bërthamës; ➤ r.analizon elementët bazë të teorisë speciale të relativitetit, të mekanikës kuantike dhe fizikës së trupit të ngurtë.
<p>Kompetenca II: “ Përdorimi i mjeteve, objekteve dhe procedurave shkencore”</p>		
<p>Përshkrimi i kompetencës:</p> <p>Nxënësi studion ndikimet afatgjata të shkencës dhe të teknologjisë tek individët, shoqëria, mjedisi dhe ekonomia. Ai vendos shkencën dhe teknologjinë në kontekstet e tyre sociale dhe historike, si dhe studion ndikimin e tyre në mënyrën e jetesës së njerëzve. Nxënësi identifikon pyetje ose çështje etike. Ai kupton si funksionojnë objektet teknike, tregon kuriozitet për to, shqyrton përbërjen dhe funksionimin e tyre dhe nëse është e nevojshme i zbërthen në pjesë, identifikon materialet, pjesët dhe tipat e ndryshëm të lidhjeve në objektet teknike, dallon sisteme dhe nënsisteme të ndryshme dhe shpjegon si funksionojnë ato. Nxënësi kupton dukuritë natyrore, pyet veten rreth mjedisit të tij, shqyrton dukuri të veçanta dhe përshkruan karakteristikat e tyre, i ilustron ato me diagrama skematike, shpjegon dukuritë duke përdorur ligjet ose modelet dhe siguron koherencën e shpjegimit. Ai familjarizohet me konceptet që lidhen me dukuritë dhe pranon lidhjen e tyre.</p>		
<p>NIVELI II</p>	<p>NIVELI III</p>	<p>NIVELI IV</p>

Nxënësi:

- **a.formulon** një pyetje shkencore apo hipotezë, që kryesisht lidhet me elemente dytësore të dukurive;
- **b.propozon** ide, të bazuara pjesërisht në logjikë;
- **c.përshekruan** shkurtimisht konceptet kryesore;
- **d. realizon** fillimin e një shpjegimi shkencor;
- **dh.tregohet** pjesërisht i kujdesshëm gjatë përdorimit të pajisjeve laboratorike;
- **e.ndërton** pjesërisht mirë diagramat e thjeshta për të prezantuar madhësitë fizike, dukuritë, ligjet dhe parimet e fizikës;
- **f.përdor** pjesërisht mirë sipas udhëzimeve të mësuesit pajisjet për të demonstruar parimet, dukuritë dhe ligjet e fizikës;
- **g. përdor** pjesërisht mirë aparatën matematikor për zgjidhjet e ushtrimeve në fizikë, por bën gabime në procesin e konvertimit të njësive matëse, apo ndërtimin e figurave;
- **h.përdor** pjesërisht mirë kompjuterin për ndërtimin e grafikëve dhe kryerjen

Nxënësi :

- **a.formulon** një pyetje shkencore apo hipotezë, që lidhet me elementët kryesore të dukurive;
- **b.propozon** ide, të bazuara përgjithësisht në logjikë;
- **c.analizon** përgjithësisht mirë disa koncepte;
- **d.realizon** shpjegime të pjesshme, që lidhen me dukuritë dhe ligjet e fizikës;
- **dh.tregohet** relativisht i kujdesshëm në përdorimin e pajisjeve laboratorike;
- **e.analizon** përgjithësisht mirë diagramat kryesore për të prezantuar madhësitë fizike, dukuritë, ligjet dhe parimet e fizikës;
- **f.përdor** në përgjithësi mirë pajisjet për të demonstruar parimet, dukuritë dhe ligjet e fizikës;
- **g.përdor** përgjithësisht mirë aparatën matematikor për zgjidhjet e ushtrimeve në fizikë, por bën pak gabime në procesin e konvertimit të njësive matëse, apo ndërtimin e figurave;
- **h.përdor** përgjithësisht me lehtësi kompjuterin, për ndërtimin e grafikëve dhe kryerjen e procedurave statistikore,

Nxënësi:

- **a.formulon** një pyetje shkencore apo hipotezë, që përcakton aspektet thelbësore të dukurive;
- **b.interpreton** ide të qarta dhe të bazuara në logjikë;
- **c.argumenton saktë** konceptet e fizikës;
- **d.interpreton** shpjegime koherente dhe të plota, bazuar në dukuritë dhe ligjet e fizikës;
- **dh. paraqet** siguri të lartë në përdorimin e pajisjeve laboratorike;
- **e.interpreton** me lehtësi të gjitha diagramat për të prezantuar madhësitë fizike, dukuritë, ligjet dhe parimet e fizikës;
- **f. përdor** me efikasitet të lartë pajisjet e duhura për të demonstruar parimet, dukuritë dhe ligjet e fizikës;
- **g.përdor** saktë aparatën matematikor për zgjidhjen e ushtrimeve dhe problemave të fizikës, konverton saktë njësive matëse apo ndërtimin e figurave dhe interpreton rezultatin e zgjidhjeve;

<p>e procedurave statistikore, mbledhjen, analizimin dhe interpretimin e të dhënave;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ i.emërton disa nga madhësitë fizike që përdoren për ndërtimin e hartës së koncepteve; ➤ j.përdor pjesërisht mirë simulimet përmes Tik-ut për të demonstruar dukuritë, proceset, ligjet e fizikës; ➤ k. ndërton me ndihmën e mësuesit figurat për konkretizimin e ligjeve dhe dukurive të fizikës; ➤ l.lexon variablat në grafikët që shprehin ligjet e fizikës; ➤ m.përdor pjesërisht mirë Tik-un nëpërmjet pajisjeve, si p.sh.: kompjuter, usb, cd, dvd, printer; ➤ n.përdor pjesërisht mirë programet Ëord, Excel për të shkruar tekste, dhe për të ndërtuar figura, tabela dhe grafikë. 	<p>mbledhjen, analizimin dhe interpretimin e të dhënave;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ i.ndërton me ndihmën e mësuesit hartën e koncepteve për një tematikë të caktuar; ➤ j.përdor përgjithësisht mirë simulimet përmes Tik-ut për të demonstruar përmes tyre dukuritë, proceset dhe ligjet e fizikës; ➤ k. ndërton me pak gabime figurat për konkretizimin e ligjeve dhe dukurive të fizikës; ➤ l.ndërton grafikët që shprehin ligjet e fizikës; ➤ m.përdor përgjithësisht mirë Tik-un nëpërmjet pajisjeve, si p.sh.: kompjuter, usb, cd, dvd, printer; ➤ n.përdor përgjithësisht mirë programet Ëord, Excel për të shkruar tekste dhe për të ndërtuar figura, tabela dhe grafikë. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ h.përdor lehtësisht kompjuterin, për ndërtimin e grafikëve dhe kryerjen e procedurave statistikore, mbledhjen, analizimin dhe interpretimin e të dhënave; ➤ i. ndërton saktë dhe argumenton hartën e koncepteve për një tematikë të caktuar; ➤ j.përdor lehtësisht simulimet përmes Tik-ut për të demonstruar dukuritë, proceset dhe ligjet e fizikës; ➤ k.ndërton dhe interpretton saktë figurat për konkretizimin e ligjeve dhe dukurive të fizikës; ➤ l.analizon grafikët që shprehin ligjet e fizikës; ➤ m.përdor me efikasitet të plotë Tik-un nëpërmjet pajisjeve, si p.sh.: kompjuter, usb, cd, dvd, printer; • n.përdor lehtësisht programet Ëord, Excel për të shkruar tekste, dhe për të ndërtuar figura, tabela dhe grafikë.
<p>Kompetenca III: “ Komunikimi në gjuhën dhe terminologjinë e shkencës”</p>		
<p>Përshkrimi i kompetencës:</p>		

Nxënësi shkëmben informacione shkencore me të tjerët. Ai kupton rolin e ndarjes së informacionit dhe është i hapur në këndvështrimet e të tjerëve, krahason të dhënat dhe procedurat e tij me ato të të tjerëve dhe vlerëson këndvështrimin ose zgjidhjen e tij duke i krahasuar me ato të të tjerëve. Nxënësi përhap dhe zhvillon njohuritë ose rezultatet shkencore. Ai merr parasysh përbërjen e audiencës, përdor mënyra të ndryshme për prezantimin e informacionit (p.sh., simbolet, tabelat, vizatimet teknike) dhe përshtat mesazhin sipas tipit të medias që përdor (p.sh. prezantim me gojë ose me shkrim etj.). Nxënësi interpreton dhe formulon mesazhe shkencore. Ai përdor informacionin shkencor dhe teknologjik të marrë nga burime të ndryshme duke u siguruar që burimet të jenë të besueshme dhe të përshtatshme. Ai prezanton informacionin sipas rregullave dhe konvencioneve të shkencës, teknologjisë dhe matematikës.

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ a.formulon përgjithësisht mirë një mesazh, pa dhënë shpjegimet e duhura; ➤ b. përdor burime informacioni jo krejtësisht të përshtatshme; ➤ c. përdor një fjalor bazë për të shpjeguar konceptet, idetë, teoritë, parimet, ligjet e fizikës me një terminologji, pjesërisht në përputhje me rregullat dhe marrëveshjet; ➤ d. përdor një terminologji të thjeshtë për interpretimin e diagramave, tabelave dhe grafikëve; ➤ dh.përdor pjesërisht mirë një terminologji të thjeshtë për të shprehur kuptimin e madhësive fizike, formulave dhe njësive matëse të sistemit SI; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ a.përzgjedh disa informacione për të shpjeguar një mesazh; ➤ b.përdor burime informacioni që janë përgjithësisht të përshtatshme; ➤ c.përdor gjuhën dhe terminologjinë e duhur për të shpjeguar përgjithësisht mirë konceptet, idetë, teoritë parimet, ligjet e fizikës në kontekstin e situatave të shembujve të tekstit, në përputhje me rregullat dhe marrëveshjet; ➤ d. përdor përgjithësisht mirë terminologjinë e duhur për interpretimin e diagramave, tabelave dhe grafikëve; ➤ dh.përdor përgjithësisht mirë terminologjinë e duhur për të shprehur kuptimin e madhësive fizike, formulave dhe njësive matëse të sistemit SI; 	<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ a.interpreton saktësisht informacionet që japin një mesazh; ➤ b. përzgjedh burime të ndryshme dhe të besueshme të informacionit; ➤ c.përdor gjuhën dhe terminologjinë e duhur për të shpjeguar me lehtësi konceptet, idetë, teoritë parimet, ligjet e fizikës, për t'i interpretuar zbatimet e tyre në kontekstin e situatave të jetës së përditshme, në përputhje me rregullat dhe marrëveshjet; ➤ d. përdor saktë terminologjinë e duhur, kur interpreton diagramat, tabelat dhe grafikët; ➤ dh. përdor me lehtësi terminologjinë e duhur për të shprehur kuptimin e madhësive

<ul style="list-style-type: none"> ➤ e. shpjegon pjesërisht mirë madhësitë fizike të vendosura në tabela, diagrame dhe grafikë; ➤ f.shpjegon pjesërisht mirë teoritë pa cënuar të drejtat e pronësisë intelektuale. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ e.analizon përgjithësisht mirë madhësitë fizike të vendosura në tabela, diagrame dhe grafikë; ➤ f.analizon përgjithësisht saktë teoritë pa cënuar të drejtat e pronësisë intelektuale. 	<p>fizike, formulave dhe njërive matëse të sistemit SI;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ e.interpreton me efikasitet madhësitë fizike të vendosura në tabela, diagrame dhe grafikë; ➤ f.vlerëson saktë teoritë pa cënuar të drejtat e pronësisë intelektuale.
---	---	---

6.2 NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE NË LËNDËN “BIOLOGJI”

SHKALLA V		
Kompetenca I: Identifikimi dhe zgjidhja e problemeve në biologji		
Përshkrimi i kompetencës:		
<p>Nxënësi identifikon karakteristikat shkencore të problemit, thekson elementet që kanë lidhje me njeri-tjetrin dhe e formulon problemin. Ai përdor konceptet që lidhen me problemin të tilla si ato: gjenetike, bioteknologjike, mjedisore, sistemet e organeve të bimët dhe njeriu dhe biologjisë qelizore. Nxënësi i trajton konceptet sa më shpesh të jetë e mundur me metodën sasiore duke marrë në konsideratë gabimet e lidhura me matjet. Ai kërkon për burime shtesë për të zgjidhur problemin, justifikon zgjedhjen e metodave, strategjive apo teknikave. Nxënësi demonstron rigorozitet në zbatimin e procedurave dhe kontrollon variablat pa marrë udhëzime. Ai zhvillon qëndrime lidhur me efektivitetin dhe efikasitetin kur reflekton vetëm ose në grupe.</p>		
NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>bën supozime</i> që lidhen pak a shumë me problemin bioteknologjik, gjenetik, shëndetsor që do të zgjidhet; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>identifikon elementet e problemit</i> që duhet zgjidhur ose kërkesat që duhet të plotësohen; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>përshkruan në mënyrë të qartë dhe të plotë problemin</i> që do të zgjidhet ose kërkesat që duhet të plotësohen;

<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>propozon një plan jo të plotë të veprimit duke identifikuar variabla që janë me pak ose pa asnjë rëndësi;</i> ➤ <i>përshkruan disa nga hapat e kryer ose disa aspekte të zgjidhjes;</i> ➤ <i>paraqet rezultatet dhe propozon përgjigje ose zgjidhje pa kontrolluar nëse ato janë të lidhura me problemin apo me rezultatin.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>formulon hipoteza apo zgjidhje të mundshme që marrin në konsideratë disa nga kufizimet që lidhen me këtë problem;</i> ➤ <i>propozon një plan bazë veprimi që identifikon variablat që mund të ndikojnë në rezultat;</i> ➤ <i>punon në një mënyrë që tregon shqetësim për sigurinë e vet dhe të njerëzve të tjerë;</i> ➤ <i>paraqet disa nga informacionet e mbledhura dhe ndjek hapat e planifikuar për kryerjen e veprimtarisë;</i> ➤ <i>në një veprimtari shkencore, bën lidhjet midis hipotezës dhe analizës së tij të rezultateve;</i> ➤ <i>në një veprimtari teknologjike, propozon një zgjidhje në lidhje me hulumtimet e tij që plotëson pjesërisht nevojën e identifikuar ose specifikimet;</i> ➤ <i>propozon përgjigje apo zgjidhje që në përgjithësi pasqyrojnë rezultatet ose provat e tij.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>formulon hipoteza apo zgjidhje të mundshme që mbështeten në konceptet e duhura;</i> ➤ <i>gjatë zhvillimit të një plani veprimi, parashikon kontrollin e variablave që ndikojnë në rezultat;</i> ➤ <i>propozon një plan efikas të veprimit;</i> ➤ <i>propozon përgjigje ose zgjidhje të plotë të problemit;</i> ➤ <i>argumenton ndryshimet që duhet të bëhen për planin e tij të veprimit mbi bazën e rezultateve të marra.</i>
<p>Kompetenca II: Përdorimi i mjeteve, objekteve dhe procedurave shkencore në biologji</p>		
<p>Përshkrimi i kompetencës:</p>		

Nxënësi studion ndikimet afatgjata të shkencës dhe të teknologjisë tek individët, shoqëria, mjedisi dhe ekonomia. Ai vendos shkencën dhe teknologjinë në kontekstet e tyre sociale dhe historike, si dhe studion ndikimin e tyre në mënyrën e jetesës së njerëzve. Nxënësi identifikon pyetje ose çështje etike që lidhen me klonimin, diseksionin e kafshëve, abortin etj.. Ai kupton si funksionojnë objektet teknike, tregon kuriozitet për to, shqyrton përbërjen dhe funksionimin e tyre dhe, nëse është e nevojshme, i zbërthen në pjesë, identifikon materialet, pjesët dhe tipat e ndryshëm të lidhjeve në objektet teknike, dallon sisteme dhe nënsisteme të ndryshme dhe shpjegon si funksionojnë ato. Nxënësi kupton dukuritë natyrore, pyet veten rreth mjedisit të tij, familjarizohet me konceptet që lidhen me dukuritë dhe pranon lidhjen e tyre. Ai përdor njohuritë biologjike për shpjegimin e dukurive ose zbatimin e koncepteve biologjike duke përdorur metodën e vëzhgimit, metodën eksperimentale si dhe modelimin. Nxënësi përdor aparatën matematikor për të mbështetur arsyetimin e tij dhe argumenton shpjegimet duke përdorur diagrama skematike.

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>formulon pyetje që fokusohen kryesisht në elemente dytësore të një çështjeje ose procesi bioteknologjik, mjedisor, shnëndetsor ;</i> ➤ <i>propozon një shpjegim, zgjidhje apo mendim që është i pabazuar;</i> ➤ <i>përmend konceptet që lidhen me këtë çështje;</i> ➤ <i>emërton disa nga parimet e funksionimit të një objekt teknik, një sistemi teknologjik apo një produkti;</i> ➤ <i>jep vetëm fillimet e një shpjegimi apo zgjidhjeje.</i> 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>formulon pyetje ose ofron një shpjegim paraprak, zgjidhje apo mendim duke përcaktuar disa nga aspektet thelbësore të çështjes ose procesit;</i> ➤ <i>përcakton funksionimin e përgjithshëm të një objekti teknik, një sistemi teknologjik apo një produkti;</i> ➤ <i>zbaton me korrektësi disa koncepte të kërkuara;</i> ➤ <i>ofron një përshkrim të shkurtër të parimeve të funksionimit të objektit teknik ose sistemit teknologjik;</i> 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>propozon zgjidhje ose jep shpjegimin e tij duke zbatuar parimet e njohura shkencore ose teknologjike;</i> ➤ <i>tregon se zotëron aftësinë për të zbatuar konceptet;</i> ➤ <i>sugjeron përmirësime që kanë të bëjnë me zgjedhjen e materialeve apo proceseve prodhuese të lidhur me objektin teknik apo teknologjik të sistemit;</i> ➤ <i>jep shpjegime, justifikon zgjidhjet e tij ose mbron mendimet e veta duke respektuar parimet themelore shkencore ose teknologjike;</i>

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ përdor aparatën matematikore, por bën gabime të vogla në proces; ➤ jep shpjegime të pjesshme ose propozon zgjidhje lidhur me këtë çështje; ➤ identifikon pasojat dytësore që kanë të bëjnë me çështjen e shqyrtuar. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ pasuron shpjegimet e tij duke përdorur aparatën matematikore; ➤ identifikon pasojat pozitive dhe negative në lidhje me çështjen e shqyrtuar.
Kompetenca III: Komunikimi i ideve biologjike duke përdorur gjuhën dhe terminologjinë e shkencës		
Përshkrimi i kompetencës: Nxënësi shkëmben informacione shkencore me të tjerët. Ai kupton rolin e ndarjes së informacionit dhe është i hapur në këndvështrimet e të tjerëve, krahason të dhënat dhe procedurat e tij me ato të të tjerëve dhe vlerëson këndvështrimin ose zgjidhjen e tij duke i krahasuar me ato të të tjerëve. Nxënësi përhap dhe zhvillon njohuritë ose rezultatet shkencore. Ai prezanton idetë që lidhen me konceptet të përgjithshme biologjike si: mjedisore, gjenetike, qelizore, shëndetsore, bioteknologjike. Ai merr parasysh përbërjen e audiencës, përdor mënyra të ndryshme për prezantimin e informacionit (p.sh., simbolet, tabelat, vizatimet teknike) dhe përshtat mesazhin sipas tipit të medias që përdor (p.sh. prezantim me gojë ose me shkrim etj.). Nxënësi interpreton dhe formulon mesazhe shkencore. Ai përdor informacionin biologjik dhe teknologjik të marrë nga burime të ndryshme duke u siguruar që burimet të jenë të besueshme dhe të përshtatshme. Ai prezanton informacionin sipas rregullave dhe konvencioneve të shkencës, teknologjisë dhe matematikës.		
NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
Nxënësi: <ul style="list-style-type: none"> ➤ jep një mesazh duke paraqitur elementet e tij, pa ia përshtatur atë audiencës së synuar; ➤ përdor fjalorin bazë ose mjetet e prezantimit që janë në masë të madhe 	Nxënësi: <ul style="list-style-type: none"> ➤ përzgjedh disa informacione në mesazh; ➤ përdor burime informacioni që mund të ndryshojnë besueshmërinë e tyre; 	Nxënësi: <ul style="list-style-type: none"> ➤ përdor elemente plotësuese për të rritur cilësinë e komunikimit; ➤ interpreton me saktësi informacionin në mesazh; ➤ përdor gjuhën dhe terminologjinë e duhur për ta bërë mesazhin e tij më

<p><i>në kundërshtim me rregullat dhe konvencionet.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>organizon dhe përshtat pjesërisht elementet e mesazhit të tij;</i> ➤ <i>prodhon një mesazh pa shkelur të drejtat e pronësisë intelektuale;</i> ➤ <i>për koncepte më të thjeshta, përdor terminologji në përputhje me rregullat dhe marrëveshjet;</i> ➤ <i>përzgjedh dhe përdor mjete të pranueshme të prezantimit për të shfaqur të dhënat.</i> 	<p>të lehtë për t'u kuptuar dhe interpretuar;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>përzgjedh dhe përdor mjete të përshtatshme për prezantim;</i> ➤ <i>organizon informacionin e mbledhur në mënyra që ta bëjnë më të lehtë për tu përpunuar apo interpretuar.</i>
---	---	--

SHKALLA VI

Kompetenca I: Identifikimi dhe zgjidhja e problemeve në biologji

Përshkrimi i kompetencës:

Nxënësi identifikon karakteristikat shkencore të problemit, thekson elementet që kanë lidhje me njeri-tjetrin dhe e formulon problemin. Ai përdor konceptet që lidhen me problemin të tilla si ato: gjenetike, bioteknologjike, mjedisore, sistemet e organeve të bimëve dhe njeriu dhe biologjisë qelizore. Nxënësi i trajton konceptet sa më shpesh të jetë e mundur me metodën sasiore duke marrë në konsideratë gabimet e lidhura me matjet. Ai kërkon për burime shtesë për të zgjidhur problemin, justifikon zgjedhjen e metodave, strategjive apo teknikave. Nxënësi demonstron rigorozitet në zbatimin e procedurave dhe kontrollon variablat pa marrë udhëzime. Ai zhvillon qëndrime lidhur me efektivitetin dhe efikasitetin kur reflekton vetëm ose në grupe.

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>bën hamendësime që lidhen pjesërisht me një problem që duhet zgjidhur në tematika si: trashëgimia, gjenetika e popullatave, evolucioni dhe përshtatja, teknologjia në gjene,</i> 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>përcakton elementet e problemit që duhet zgjidhur ose kërkesat që duhet të plotësohen;</i> ➤ <i>formulon hipoteza apo zgjidhje të mundshme që marrin në konsideratë disa nga kufizimet që lidhen me këtë problem;</i> 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>arsyeton për të dhënat e problemit në kontekstin e fenomenit, modeleve, marrëdhënieve;</i> ➤ <i>formulon hipoteza apo zgjidhje të mundshme që mbështeten në konceptet e duhura;</i>

<p>funksionimi i sistemeve biologjike;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>propozon një plan jo të plotë të veprimit duke identifikuar variabla që janë me pak rëndësi;</i> ➤ <i>përshkruan disa aspekte të zgjidhjes;</i> ➤ <i>paraqet rezultatet dhe propozon përgjigje ose zgjidhje pa kontrolluar nëse ato janë të lidhura me problemin apo me rezultatin.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>propozon një plan bazë veprimi që identifikon variablat që mund të ndikojnë në rezultat;</i> ➤ <i>punon në një mënyrë që tregon shqetësim për sigurinë e vet dhe të njerëzve të tjerë;</i> ➤ <i>paraqet disa nga informacionet e mbledhura dhe ndjek hapat e planifikuar për kryerjen e veprimtarisë;</i> ➤ <i>në një veprimtari shkencore, bën lidhjet midis hipotezës dhe analizës së tij të rezultateve;</i> ➤ <i>në një veprimtari teknologjike, propozon një zgjidhje në lidhje me hulumtimet e tij që plotëson pjesërisht nevojën e identifikuar ose specifikimet;</i> ➤ <i>propozon përgjigje apo zgjidhje që në përgjithësi pasqyrojnë rezultatet ose provat e tij.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>gjatë zhvillimit të një plani veprimi, parashikon kontrollin e variablave që ndikojnë në rezultat;</i> ➤ <i>propozon një plan efikas të veprimit;</i> ➤ <i>propozon përgjigje ose zgjidhje të plotë të problemit;</i> ➤ <i>argumenton ndryshimet që duhet të bëhen për planin e tij të veprimit mbi bazën e rezultateve të marra.</i>
---	---	---

Kompetenca II: Përdorimi i mjeteve, objekteve dhe procedurave shkencore në biologji

Përshkrimi i kompetencës:

Nxënësi studion ndikimet afatgjata të shkencës dhe të teknologjisë tek individët, shoqëria, mjedisi dhe ekonomia. Ai vendos shkencën dhe teknologjinë në kontekstet e tyre sociale dhe historike, si dhe studion ndikimin e tyre në mënyrën e jetesës së njerëzve. Nxënësi identifikon pyetje ose çështje etike që lidhen me klonimin, diseksionin e kafshëve, abortin etj.. Ai kupton si funksionojnë objektet teknike, tregon kuriozitet për to, shqyrton përbërjen dhe funksionimin e tyre dhe, nëse është e nevojshme, i zbërthen në pjesë, identifikon materialet, pjesët dhe tipat e ndryshëm të lidhjeve në objektet teknike, dallon sisteme dhe nënsisteme të ndryshme dhe

shpjegon si funksionojnë ato. Nxënësi kupton dukuritë natyrore, pyet veten rreth mjedisit të tij, familjarizohet me konceptet që lidhen me dukuritë dhe pranon lidhjen e tyre. Ai përdor njohuritë biologjike për shpjegimin e dukurive ose zbatimin e koncepteve biologjike duke përdorur metodën e vëzhgimit, metodën eksperimentale si dhe modelimin. Nxënësi përdor aparatën matematikor për të mbështetur arsyetimin e tij dhe argumenton shpjegimet duke përdorur diagrama skematike.

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>emërton</i> instrumente dhe aparatura shkencore që përdoren në biologji; ➤ <i>përmend</i> pak nga pasojat sociale, ekonomike dhe mjedisore që vijnë nga përparimet në shkencë dhe teknologji; ➤ <i>formulon pyetje</i> që fokusohen kryesisht në <i>elemente dytësore të një problemi, çështjeje ose procesi</i>; ➤ <i>propozon</i> një shpjegim, zgjidhje apo mendim që është <i>i pabazuar</i>; ➤ <i>përmend konceptet</i> që lidhen me këtë çështje; ➤ <i>emërton disa nga parimet</i> e funksionimit të një objekt teknik, një sistemi teknologjik apo një produkti; ➤ <i>jep vetëm fillimet</i> e një shpjegimi apo zgjidhjeje. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>përshkruan</i> funksionimin e instrumenteve dhe aparaturave shkencore që përdoren në biologji; ➤ <i>diskuton</i> disa nga pasojat sociale, ekonomike dhe mjedisore që vijnë nga përparimet në shkencë dhe teknologji; ➤ <i>formulon pyetje ose ofron një shpjegim paraprak</i>, zgjidhje apo mendim duke përcaktuar <i>disa nga aspektet thelbësore të problemit, çështjes ose procesit</i>; ➤ përcakton funksionimin e përgjithshëm të një objekti teknik, një sistemi teknologjik apo një produkti; ➤ <i>zbaton me korrektësi disa koncepte të kërkuara</i>; ➤ <i>ofron një përshkrim të shkurtër të parimeve të funksionimit të objektit teknik ose sistemit teknologjik</i>; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>përdor</i> instrumente dhe aparatura shkencore duke përfshirë teknika të zbatimit të procedurave shkencore dhe rregullave të sigurisë; ➤ <i>vlerëson</i> rëndësinë e përparimeve në shkencë dhe teknologji për ekonomine, shoqërinë dhe mjedisin; ➤ <i>propozon zgjidhje ose jep shpjegimin e tij</i> duke zbatuar parimet e njohura shkencore ose teknologjike; ➤ zbaton njohuritë dhe parimet shkencore në situata të reja; ➤ <i>sugjeron përmirësime</i> që kanë të bëjnë me zgjedhjen e materialeve apo proceseve prodhuese të lidhur me objektin teknik apo teknologjik të sistemit; ➤ <i>jep shpjegime</i>, justifikon zgjidhjet e tij ose mbron mendimet e veta duke respektuar parimet themelore shkencore ose teknologjike;

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>jep shpjegime të pjesshme ose propozon zgjidhje lidhur me këtë çështje;</i> ➤ <i>identifikon pasojat dytësore që kanë të bëjnë me çështjen e shqyrtuar.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>pasuron shpjegimet e tij duke përdorur aparatit matematikor;</i>
Kompetenca III: Komunikimi i ideve biologjike duke përdorur gjuhën dhe terminologjinë e shkencës		
Përshkrimi i kompetencës: Nxënësi shkëmben informacione shkencore me të tjerët. Ai kupton rolin e ndarjes së informacionit dhe është i hapur në këndvështrimet e të tjerëve, krahason të dhënat dhe procedurat e tij me ato të të tjerëve dhe vlerëson këndvështrimin ose zgjidhjen e tij duke i krahasuar me ato të të tjerëve. Nxënësi përhap dhe zhvillon njohuritë ose rezultatet shkencore. Ai prezanton idetë që lidhen me konceptet të përgjithshme biologjike si: mjedisore, gjenetike, qelizore, shëndetsore, bioteknologjike. Ai merr parasysh përbërjen e audiencës, përdor mënyra të ndryshme për prezantimin e informacionit (p.sh., simbolet, tabelat, vizatimet teknike) dhe përshtat mesazhin sipas tipit të medias që përdor (p.sh. prezantim me gojë ose me shkrim etj.). Nxënësi interpreton dhe formulon mesazhe shkencore. Ai përdor informacionin biologjik dhe teknologjik të marrë nga burime të ndryshme duke u siguruar që burimet të jenë të besueshme dhe të përshtatshme. Ai prezanton informacionin sipas rregullave dhe konvencioneve të shkencës, teknologjisë dhe matematikës.		
NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
Nxënësi: <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>përzgjedh dhe paraqet informacionin shkencor nga një numër i kufizuar burimesh;</i> ➤ <i>përdor fjalorin bazë ose mjetet e prezantimit që janë në masë të madhe në kundërshtim me rregullat dhe konvencionet.</i> 	Nxënësi: <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>përzgjedh dhe paraqet informacionin shkencor nga disa burime të besueshme dhe mjete prezantimi;</i> ➤ <i>organizon dhe përshtat pjesërisht elementet e mesazhit të tij;</i> ➤ <i>prodhon një mesazh pa shkelur të drejtat e pronësisë intelektuale;</i> 	Nxënësi: <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>përdor shumëllojshmëri burimesh për të përzgjedhur dhe prezantuar informacionin shkencor;</i> ➤ <i>përdor gjuhën dhe terminologjinë e duhur për ta interpretuar me saktësi informacionin në mesazh;</i> ➤ <i>organizon informacionin e mbledhur në mënyra që ta bëjnë më</i>

		të lehtë për tu përpunuar apo interpretuar.
--	--	---

6.3 NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE NË LËNDËN “KIMI”

SHKALLA V		
Kompetenca I: “Identifikimi dhe zgjidhja e problemeve kimike”		
<p>Përshkrimi i kompetencës: Nxënësi identifikon karakteristikat shkencore të problemit, thekson elementet që kanë lidhje me njeri-tjetrin dhe e formulon problemin. Ai demonstroi aftësitë e tij për kërkimin e përgjigjeve ose zgjidhjen e problemeve kryesore të kimisë si dhe zbatimin e metodologjisë së duhur për zgjidhjen e problemeve praktike. Ai pranon për trajtimin e zgjidhjes së problemeve, në pjesën më të madhe metodën eksperimentale, metodën e modelimit dhe vëzhgimit dhe në disa raste, metodën empirike. Nxënësi harton idetë që lidhen me konceptet e përgjithshme: mbi teorinë e grimcave të lëndës, teorinë mbi ndërtimin e atomit, ndryshimet e energjisë në reaksione, shpejtësinë e reaksionit dhe ekuilibrin kimik, shkrimin dhe zbatimin e formulave të njohura. Ai përdor metodat, strategjitë apo teknikat e duhura, në lidhje me konceptet në analizën cilësore dhe sasore, sipas kontekstit si dhe përdorimin e aparatit matematikor për të mbështetur arsyetimin e tij.</p>		
NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>bën supozime të cilat lidhen pak a shumë me problemin që do të zgjidhet;</i> ➤ <i>propozon një plan jo të plotë të veprimit duke identifikuar variabla</i> 	<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>identifikon elementet e problemit që duhet zgjidhur;</i> ➤ <i>formulon pyetje, shpjegime apo hipoteza që pasqyrojnë disa kufizime që lidhen me problemin;</i> 	<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>përshkruan në mënyrë të qartë dhe të plotë problemin që do të zgjidhet;</i> ➤ <i>formulon pyetje, shpjegime apo hipoteza duke u mbështetur në</i>

<p>që kanë pak ose aspak rëndësi;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ në punën e tij , përshkruan disa nga hapat e kryer ose disa aspekte të zgjidhjes; ➤ paraqet rezultatet dhe propozon përgjigje apo zgjidhje pa kontrolluar nëse ato janë të lidhura me rezultatin apo problemin. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ propozon një plan bazë veprimi që identifikon variablat që mund të ndikojnë në rezultat; ➤ punon në një mënyrë që tregon shqetësim për sigurinë e tij dhe të njerëzve të tjerë; ➤ paraqet disa nga informacionet e mbledhura dhe ndjek hapat e planifikuar për kryerjen e veprimtarisë; ➤ propozon përgjigje ose zgjidhje që në përgjithësi pasqyrojnë rezultatet e tij ; ➤ përdor aparatit matematikor të nevojshëm , por bën gabime të vogla gjatë procesit (p.sh. në konvertimin e njësive matëse); ➤ llogarit rezultatet pa sugjeruar ndonjë përmirësim. 	<p>konceptet kimike të duhura;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ gjatë zhvillimit të një plani veprimi, parashikon kontrollin e variablave që ndikojnë te rezultatet; ➤ propozon një plan efikas të veprimit; ➤ propozon përgjigje ose zgjidhje të plotë të problemit; ➤ argumenton ndryshimet që duhet të bëhen për planin e tij të veprimit në bazë të rezultateve të fituara.
<p>Kompetenca II: “ Përdorimi i mjeteve, objekteve dhe procedurave shkencore në kimi”</p>		
<p>Përshkrimi i kompetencës:</p> <p>Nxënësi merr dhe përdor njohuritë kimike për shpjegimin e dukurive ose zbatimin e koncepteve kimike duke përdorur metodën e vëzhgimit , metodën eksperimentale si dhe modelimin. Ai përdor strategji të ndryshme për të zgjidhur problemet (p.sh zgjidhjen e problemeve qasje, raste studimore, debat,projekti i bazuar në qasje). Nxënësi paraqet një qëndrim reflektues, analizon të dhënat dhe informacionin në mënyrë që të zhvillojë aftësitë e tij njohëse në situata gjithnjë e më të ndërlikuara. Nxënësi identifikon elementet shkencore (konceptet, ligjet, modele, teoritë, parimet) të problemit. Ai harton idetë që lidhen me konceptet e përgjithshme: mbi teorinë e grimcave të lëndës, teoritë mbi ndërtimin e atomit, ndryshimet e energjisë në reaksione , shpejtësinë e reaksionit dhe ekuilibrin kimik, shkrimin dhe zbatimin e formulave të njohura. Ai përdor metodat, strategjitë apo teknikat e duhura, në lidhje me</p>		

konceptet e analizës cilësore dhe sasiore, sipas kontekstit si dhe përdorimin e aparatit matematikor për të mbështetur arsyetimin e tij, argumenton shpjegimet e tij duke përdorur figura të rëndësishme.

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>formulon pyetje</i> që fokusohen kryesisht në <i>elemente dytësore</i>; ➤ <i>propozon</i> një shpjegim paraprak që <i>është i pabazuar</i>; ➤ <i>përmend konceptet</i> bazë kimike që lidhen me fenomenin apo zbatimin e tij; ➤ <i>jep vetëm</i> fillimet e një shpjegimi shkencor. 	<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>formulon</i> pyetje ose jep shpjegime paraprake, <i>përcakton disa</i> aspekte thelbësore të fenomenit apo zbatimit të tij; ➤ <i>zbaton</i> drejt <i>disa</i> koncepte bazë kimike në mënyrën e duhur; ➤ <i>përdor</i> aparatit matematikor, por <i>bën gabime të vogla</i> në procesin (p.sh. në konvertimin e njësive matëse, ose në lidhje me figura të rëndësishme); ➤ <i>jep</i> shpjegime të <i>pjeshme</i> lidhur me fenomenin apo zbatimin e tij. 	<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>arsyeton</i> shpjegimet e tij duke zbatuar parimet e njohura shkencore ose teknologjike; ➤ tregon se ai ka zotëruar aftësinë për të aplikuar konceptet kryesore kimike; ➤ <i>jep shpjegime koherente dhe të plota</i> bazuar në parimet kryesore të kimitë; ➤ <i>pasuron shpjegimet</i> e tij duke përdorur aparatit matematikor; ➤ <i>identifikon efektet e mundshme</i> të fenomenit apo zbatimit të tij në situata të tjera të reja.

Kompetenca III: Komunikimi i ideve kimike duke përdorur gjuhën dhe terminologjinë e shkencës”

Përshkrimi i kompetencës:

Nxënësi shkëmben informacione shkencore me të tjerët. Ai merr parasysh përbërjen e audiencës, përdor mënyra të ndryshme për prezantimin e informacionit dhe përshtat mesazhin e tij, duke përdorur terma shkencore dhe teknologjike, me gojë ose me shkrim, si dhe bën lidhjen midis koncepteve kimike dhe paraqitjes së tyre në mënyrë grafike ose simbolike. Nxënësi prezanton idetë që lidhen me konceptet të përgjithshme si : gazet, ndryshimet e energjisë në reaksionet, shpejtësia e reaksionit kimik dhe ekuilibri kimik. Ai përdor metodat, strategjitë apo teknikat e duhura, në lidhje me konceptet në analizën cilësore dhe sasiore, sipas kontekstit. Ai përdor informacionin shkencor dhe teknologjik të marrë nga burime të ndryshme duke vërtetuar burimet e informacionit (si autori, të dhënat, ndërreferencat, etj.).

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ jep një mesazh duke paraqitur elementet e tij, pa ia përshtatur atë audiencës së synuar; ➤ përdor fjalorin bazë ose mjetet e prezantimit që janë në masë të madhe në kundërshtim me rregullat dhe marrëveshjet. 	<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ përzgjedh disa informacione në mesazh; ➤ përdor burimet e informacionit që mund të ndryshojnë besueshmërinë e tyre; ➤ organizon dhe përshtat pjesërisht elementet e mesazhit të tij ; ➤ jep një mesazh pa shkelur të drejtat e pronësisë intelektuale; ➤ për koncepte të thjeshta përdor terminologjinë në përputhje me rregullat dhe marrëveshjet; ➤ përzgjedh dhe përdor mjetet e pranueshme të prezantimit për të shfaqur të dhënat. 	<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ përdor elemente plotësuese shkencore për të rritur cilësinë e komunikimit; ➤ interpreton me saktësi informacionin në mesazh; ➤ përdor gjuhën e duhur në mënyrë që ta bëjë mesazhin e tij më të lehtë për të kuptuar dhe interpretuar; ➤ përzgjedh dhe përdor mjetet e përshtashme të prezantimit; ➤ organizon informacionin e mbledhur në mënyra që ta bëjë më të lehtë për të përpunuar ose interpretuar.
SHKALLA VI		
Kompetenca I: “Identifikimi dhe zgjidhja e problemeve kimike”		

Përshkrimi i kompetencës:

Nxënësi identifikon karakteristikat shkencore të problemit, thekson elementet që kanë lidhje me njeri-tjetrin dhe e formulon problemin. Ai demonstroi aftësitë e tij për kërkimin e përgjigjeve ose zgjidhjen e problemeve kryesore të kimisë si dhe zbatimin e metodologjisë së duhur për zgjidhjen e problemeve praktike. Ai pranon për trajtimin e zgjidhjes së problemeve, në pjesën më të madhe metodën eksperimentale, metodën e modelimit dhe vëzhgimit dhe në disa raste, metodën empirike. Nxënësi harton idetë që lidhen me konceptet e përgjithshme: mbi teorinë e grimcave të lëndës, teorinë mbi ndërtimin e atomit, ndryshimet e energjisë në reaksione, shpejtësinë e reaksionit dhe ekuilibrin kimik, shkrimin dhe zbatimin e formulave të njohura. Ai përdor metodat, strategjitë apo teknikat e duhura, në lidhje me konceptet në analizën cilësore dhe sasiore, sipas kontekstit si dhe përdorimin e aparatit matematikor për të mbështetur arsyetimin e tij.

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>bën supozime të cilat lidhen pjesërisht me probleme që duhen zgjidhur në tematika si: kinetika kimike, termokimia, ekuilibrat kimikë dhe jonikë, elektrokimia dhe reaksionet e përbërjeve organike;</i> ➤ <i>propozon një plan jo të plotë të veprimit duke identifikuar variabla që kanë pak ose aspak rëndësi;</i> ➤ <i>në punën e tij, përshkruan disa nga hapat e kryer ose disa aspekte të zgjidhjes;</i> ➤ <i>paraqet rezultatet dhe propozon përgjigje apo zgjidhje pa kontrolluar nëse ato janë të</i> 	<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>përdor njohuritë kimike për të identifikuar elementet e një problemi nga jeta reale që duhet zgjidhur;</i> ➤ <i>formulon pyetje, shpjegime apo hipoteza që pasqyrojnë disa kufizime që lidhen me problemin;</i> ➤ <i>propozon një plan bazë veprimi që identifikon variablat që mund të ndikojnë në rezultat;</i> ➤ <i>punon në një mënyrë që tregon shqetësim për sigurinë e tij dhe të njerëzve të tjerë;</i> ➤ <i>paraqet disa nga informacionet e mbledhura dhe ndjek hapat e planifikuar për kryerjen e veprimtarisë;</i> 	<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>përshkruan në mënyrë të qartë dhe të plotë problemin që do të zgjidhet;</i> ➤ <i>formulon pyetje, shpjegime apo hipoteza duke u mbështetur në konceptet kimike të duhura;</i> ➤ <i>gjatë zhvillimit të një plani veprimi, parashikon kontrollin e variablave që ndikojnë te rezultatet;</i> ➤ <i>propozon një plan efikas të veprimit;</i> ➤ <i>propozon përgjigje ose zgjidhje të plotë të problemit;</i> ➤ <i>argumenton ndryshimet që duhet të bëhen për planin e tij të veprimit në bazë të rezultateve të fituara.</i>

lidhura me rezultatin apo problemin.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>propozon</i> përgjigje ose zgjidhje që në përgjithësi pasqyrojnë rezultatet e tij ; ➤ <i>përdor</i> aparatit matematikor të nevojshëm , por <i>bën gabime të vogla</i> gjatë procesit (p.sh. në konvertimin e njësive matëse); ➤ <i>llogarit</i> rezultatet <i>pa sugjeruar</i> ndonjë përmirësim. 	
Kompetenca II:“ Përdorimi i mjeteve, objekteve dhe procedurave shkencore në kimi”		
<p>Përshkrimi i kompetencës: Nxënësi merr dhe përdor njohuritë kimike për shpjegimin e dukurive ose zbatimin e koncepteve kimike duke përdorur metodën e vëzhgimit , metodën eksperimentale si dhe modelimin. Ai përdor strategji të ndryshme për të zgjidhur problemet (p.sh zgjidhjen e problemeve qasje, raste studimore, debat,projekti i bazuar në qasje). Nxënësi paraqet një qëndrim reflektues, analizon të dhënat dhe informacionin në mënyrë që të zhvillojë aftësitë e tij njohëse në situata gjithnjë e më të ndërlikuara. Nxënësi identifikon elementet shkencore (konceptet, ligjet, modele, teoritë, parimet) të problemit. Ai harton idetë që lidhen me konceptet e përgjithshme: mbi teorinë e grimcave të lëndës, teoritë mbi ndërtimin e atomit, ndryshimet e energjisë në reaksione , shpejtësinë e reaksionit dhe ekuilibrin kimik, shkrimin dhe zbatimin e formulave të njohura. Ai përdor metodat, strategjitë apo teknikat e duhura, në lidhje me konceptet e analizës cilësore dhe sasiore, sipas kontekstit si dhe përdorimin e aparatit matematikor për të mbështetur arsyetimin e tij, argumenton shpjegimet e tij duke përdorur figura të rëndësishme.</p>		
NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>përmend</i> disa nga modelet e reaksioneve dhe sjelljeve kimike për të parashikuar vetitë e substancave; ➤ <i>formulon pyetje</i> që fokusohen kryesisht në <i>elemente dytësore</i>; 	<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>shpjegon</i> se si të kuptuarit e modeleve të reaksioneve dhe sjelljeve kimike ndihmon në prodhimin e substancave për përdorim në jetën e përditshme; 	<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>vlerëson</i> rëndësinë e njohjes së modeleve të reaksioneve dhe sjelljeve kimike për përftime ekonomike, sociale dhe mjedisore; ➤ <i>arsyeton</i> shpjegimet e tij duke zbatuar parimet e njohura shkencore

<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>propozon</i> një shpjegim paraprak që <i>është i pabazuar</i>; ➤ <i>përmend konceptet</i> bazë kimike që lidhen me fenomenin apo zbatimin e tij; ➤ <i>jep vetëm</i> fillimet e një shpjegimi shkencor. ➤ <i>emërton</i> instrumente dhe aparatura shkencore që përdoren në kimi; 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>formulon</i> pyetje ose jep shpjegime paraprake, <i>përcakton disa</i> aspekte thelbësore të fenomenit apo zbatimit të tij; ➤ <i>zbaton</i> drejt <i>disa</i> koncepte bazë kimike në mënyrën e duhur; ➤ <i>përdor</i> aparatën matematikor, por <i>bën gabime të vogla</i> në procesin (p.sh. në konvertimin e njësave matëse, ose në lidhje me figura të rëndësishme); ➤ <i>jep shpjegime të pjesshme</i> lidhur me fenomenin apo zbatimin e tij. ➤ <i>përshkruan</i> funksionimin e instrumenteve dhe aparaturave shkencore që përdoren në kimi. 	<p>ose teknologjike;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ tregon se ai ka zotëruar aftësinë për të aplikuar konceptet kryesore kimike; ➤ <i>jep shpjegime koherente dhe të plota</i> bazuar në parimet kryesore të kimit; ➤ <i>pasuron shpjegimet</i> e tij duke përdorur aparatën matematikor; ➤ <i>identifikon efektet e mundshme</i> të fenomenit apo zbatimit të tij në situata të tjera të reja; ➤ <i>përdor</i> instrumente dhe aparatura shkencore duke përfshirë teknika të zbatimit të procedurave shkencore dhe rregullave të sigurisë.
<p>Kompetenca III: Komunikimi i ideve kimike duke përdorur gjuhën dhe terminologjinë e shkencës”</p>		
<p>Përshkrimi i kompetencës: Nxënësi shkëmben informacione shkencore me të tjerët. Ai merr parasysh përbërjen e audiencës, përdor mënyra të ndryshme për prezantimin e informacionit dhe përshtat mesazhin e tij, duke përdorur terma shkencore dhe teknologjike, me gojë ose me shkrim, si dhe bën lidhjen midis koncepteve kimike dhe paraqitjes së tyre në mënyrë grafike ose simbolike. Nxënësi prezanton idetë që lidhen me konceptet të përgjithshme si : gazet, ndryshimet e energjisë në reaksionet, shpejtësia e reaksionit kimik dhe ekuilibri kimik. Ai përdor metodat, strategjitë apo teknikat e duhura, në lidhje me konceptet në analizën cilësore dhe sasiore, sipas kontekstit. Ai përdor informacionin shkencor dhe teknologjik të marrë nga burime të ndryshme duke vërtetuar burimet e informacionit (si autori, të dhënat, ndërreferencat, etj.).</p>		
NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi :</p>	<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ paraqet një mesazh me elementët e 	<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>përdor</i> <i>elemente plotësuese</i>

<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>përzgjedh dhe paraqet informacionin shkencor nga një numër i kufizuar burimesh;</i> ➤ <i>përdor fjalorin bazë ose mjetet e prezantimit që janë në masë të madhe në kundërshtim me rregullat dhe marrëveshjet.</i> 	<p>tij në përshtatje me audiencën e synuar;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>përdor burimet e informacionit që mund të ndryshojnë besueshmërinë e tyre;</i> ➤ <i>organizon dhe përshtat pjesërisht elementet e mesazhit të tij ;</i> ➤ <i>jep një mesazh pa shkelur të drejtat e pronësisë intelektuale;</i> ➤ <i>për koncepte të thjeshta përdor terminologjinë në përputhje me rregullat dhe marrëveshjet;</i> ➤ <i>përzgjedh dhe përdor mjetet e pranueshme të prezantimit për të shfaqur të dhënat.</i> 	<p>shkencore për të rritur cilësinë e komunikimit;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>interpretton me saktësi informacionin në mesazh;</i> ➤ <i>përdor gjuhën e duhur në mënyrë që ta bëjë mesazhin e tij më të lehtë për të kuptuar dhe interpretuar;</i> ➤ <i>përzgjedh dhe përdor mjetet e përshtashme të prezantimit;</i> ➤ <i>organizon informacionin e mbledhur në mënyra që ta bëjë më të lehtë për të përpunuar ose interpretuar.</i>
---	---	--

7 NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE NË FUSHËN “SHOQËRIA DHE MJEDISI”

7.1 NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE NË LËNDËN “QYTETARI”

SHKALLA V	
TEMATIKA: KULTURA	
Përshkrimi i kompetencës që lidhet me këtë tematikë:	
<p>Në fund të klasës së dhjetë, nxënësi duhet të jetë i aftë të krahasojë ngjashmëritë dhe ndryshimet në mënyrën se si grupet, shoqëritë dhe kulturat plotësojnë nevojat dhe interesat e tyre; të shpjegojë se si njerëzit me prejardhje të ndryshme kulturore, me këndvështrime dhe pikënisje të ndryshme interpretojnë informacionet dhe përvojat; të shpjegojë dhe të japë shembuj për mënyrën e ndikimit të</p>	

gjuhës, letërsisë, arteve, traditave, bindjeve, vlerave dhe sjelljeve në zhvillimin dhe tejçimin e kulturës; të shpjegojë pse individët dhe grupet reagojnë në mënyra të ndryshme ndaj mjediseve shoqërore ose fizike dhe ndaj ndryshimeve mbi bazën e pikëpamjeve, vlerave dhe bindjeve të tyre; të përshkruajë ndikimin dhe bashkëveprimin e diversitetit kulturor si dhe të kohezionit social brenda dhe ndërmjet grupeve.

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <p>a. dallon raste të trajtimit të veçantë të nevojave dhe interesave njerëzore nga grupe ose kultura të ndryshme;</p> <p>b. dallon raste të ndikimit të kulturave të ndryshme në interpretimin e përvojave;</p> <p>c. identifikon elementë të veçantë që luajnë rol në transmetimin ose përshtatjen e kulturave naj mjediseve shoqërore;</p> <p>d. dallon elemente të veçantë që luajnë rol në mirëkuptimin ndërkulturor;</p> <p>e. flet për vlerën e diversitetit kulturor si dhe të kohezionit brenda dhe ndërmjet grupeve;</p>	<p>Nxënësi:</p> <p>a. përshkruan mënyrat në të cilat grupet shoqëritë dhe kulturat trajtojnë nevojat dhe interesat njerëzore;</p> <p>b. shpjegon se si njerëz nga kultura të ndryshme përdorin sisteme të ndryshme referimi për interpretimin e përvojave të tyre ;</p> <p>c. përshkruan modelet shoqërore për ruajtjen dhe transmetimin e kulturave, krahas përshtatjes së tyre ndaj ndryshimeve mjedisore dhe shoqërore;</p> <p>d. përshkruan modelet e sjelljeve që reflektojnë vlerat dhe qëndrimet që ndihmojnë ose pengojnë mirëkuptimin ndërkulturor;</p> <p>e. përshkruan vlerën e diversitetit kulturor si dhe të kohezionit brenda dhe ndërmjet grupeve;</p>	<p>Nxënësi:</p> <p>a. analizon dhe shpjegon mënyrat në të cilat grupet shoqëritë dhe kulturat trajtojnë nevojat dhe interesat njerëzore;</p> <p>b. parashikon si si mund të interpretohen përvojat dhe të dhënat nga njerëz dhe këndvështrime të ndryshme kulturore dhe sisteme të ndryshme referimi;</p> <p>c. analizon modelet shoqërore për ruajtjen dhe transmetimin e kulturave, krahas përshtatjes së tyre ndaj ndryshimeve mjedisore dhe shoqërore;</p> <p>d. interpretton modelet e sjelljeve që reflektojnë vlerat dhe qëndrimet që ndihmojnë ose pengojnë mirëkuptimin ndërkulturor ;</p> <p>e. argumenton vlerën e diversitetit kulturor si dhe të kohezionit brenda dhe ndërmjet grupeve;</p> <p>f. parashikon reagime të mundshme të kulturave ndaj çështjeve njerëzore;</p>

<p>f. dallon raste të ndikimeve të veçanta të njerëzve nga kultura të ndryshme për çështje të përbashkëta njerëzore;</p> <p>g. përdor elementë të veçantë të kërkimit në trajtimin e çështjeve të problemeve shoqërore;</p> <p>h. identifikon këndvështrime të ndryshme aktuale dhe historike brenda një kulture dhe ndërmjet kulturave për çështje të ndryshme shoqërore;</p> <p>i. dallon raste të lidhjeve të tyre personale me grupet shoqërore dhe kulturore ku bën pjesë;</p> <p>j. identifikon raste të ndikimit që kulturat e ndryshme historike dhe bashkëkohore kanë në jetën e përditshme të individit;</p> <p>k. dallon se si elemente të caktuara kulturore, kombëtare ose etnike ndikojnë në ngjarje dhe situata jetësore.</p>	<p>f. përshkruan se si kultura të ndryshme reagojnë ndaj çështjeve njerëzore;</p> <p>g. zbaton ide, teori dhe mënyra e kërkimit në shqyrtimin e çështjeve të problemeve shoqërore;</p> <p>h. përshkruan këndvështrimet e ndryshme aktuale dhe historike brenda një kulture dhe ndërmjet kulturave për çështje të ndryshme shoqërore;</p> <p>i. përshkruan lidhjet e tyre personale me sistemet shoqërore dhe kulturore në kohë dhe hapësirë;</p> <p>j. përshkruan ndikimet që kulturat e ndryshme historike dhe bashkëkohore kanë në jetën e përditshme të individit;</p> <p>k. përshkruan ndërveprimin e ndikimeve kulturore, kombëtare dhe etnike në ngjarje dhe situata të veçanta jetësore.</p>	<p>g. shpjegon dhe zbaton ide, teori dhe mënyra e kërkimit në shqyrtimin e çështjeve të problemeve shoqërore;</p> <p>h. analizon dhe interpretton këndvështrimet e ndryshme aktuale dhe historike brenda një kulture dhe ndërmjet kulturave për çështje të ndryshme shoqërore;</p> <p>i. shpjegon lidhjet e tyre personale me sistemet shoqërore dhe kulturore në kohë dhe hapësirë;</p> <p>j. vlerëson ndikimet që kulturat e ndryshme historike dhe bashkëkohore kanë në jetën e përditshme të individit;</p> <p>k. shqyrton ndërveprimin e ndikimeve kulturore, kombëtare dhe etnike në ngjarje dhe situata të veçanta jetësore.</p>
--	---	--

TEMATIKA: KOHA, VAZHDIMËSIA, NDRYSHIMI

Përshkrimi i kompetencës që lidhet me këtë tematikë:

Në fund të klasës së dhjetë, nxënësi duhet të jetë i aftë të demonstrojë të kuptuarin që njerëz të ndryshëm mund të përshkruajnë të njëjtat ngjarje ose situata në mënyra të ndryshme, por duke dhënë arsye ose evidenca për këndvështrimet e tyre; të identifikojë dhe të përdorë konceptet kyç si kronologjia, rastësia, ndryshimi, konflikti dhe kompleksiteti për të shpjeguar, analizuar dhe treguar lidhjet midis ndryshimit dhe vazhdimësisë; të identifikojë dhe të përshkruajë periudha të caktuara të ndryshimit nëpërmjet kulturave, të tilla si rritja e qytetërimit, zhvillimi i sistemeve të transportit, komunikimit etj.; të identifikojë dhe të përdorë proceset e rëndësishme për

të rindërtuar dhe për të riinterpretuar të kaluarën, të tilla si përdorimi i një larmie burimesh që furnizojnë me të dhëna të vlefshme dhe të besueshme; të zhvillojë ndjenja kritike të tilla si simpatia apo skepticizmi lidhur me qëndrimet, vlerat dhe sjelljet e njerëzve në kontekste të ndryshme historike; të përdorë njohjen e fakteve dhe koncepteve të nxjerra nga historia, shfrytëzimin e tyre, për të informuar rreth vendimmarrjes dhe pjesëmarrjes në veprime konkrete për çështjet publike.

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <p>a. dallon raste të ndikimit të njohurive historike në zgjidhjen që njerëzit u bëjnë çështjeve të tyre;</p> <p>b. përdor konceptin e kohës dhe të kronologjisë për të treguar ndryshimin ose vazhdimësinë historike;</p> <p>c. identifikon elemente të ndryshimeve kulturore në zhvillimin e civilizimeve të ndryshme, formimin e qyteteve dhe të ndryshimeve ekonomike, shoqërore dhe politike;</p> <p>d. përdor me <i>vështirësi</i> elemente të hulumtimit kritik për të shpjeguar, interpretuar ngjarjet historike, çështjet e diskutueshme etj.;</p>	<p>Nxënësi:</p> <p>a. tregon që njohuritë historike dhe koncepti i kohës janë produkte shoqërore dhe ndikojnë në zgjedhjet që njerëzit u bëjnë çështjeve që duan t'u përgjigjen dhe në faktet që përdorin për to;</p> <p>b. përshkruan lidhjet ndërmjet modeleve të ndryshimit dhe të vazhdimësisë historike, duke zbatuar koncepte të tilla si koha, kronologjia, ndryshimi, konflikti dhe kompleksiteti;</p> <p>c. përshkruan modele ndryshimi kulturore dhe ndërkulturore si zhvillimi i kulturave dhe civilizimeve të ndryshme, formimin e qyteteve dhe të ndryshimeve ekonomike, shoqërore dhe politike;</p> <p>d. përdor procese të hulumtimit kritik për të shpjeguar, interpretuar ngjarjet historike, çështjet e diskutueshme ,</p>	<p>Nxënësi:</p> <p>a. shpjegon që njohuritë historike dhe koncepti i kohës janë produkte shoqërore dhe ndikojnë në zgjedhjet që njerëzit u bëjnë çështjeve që duan t'u përgjigjen dhe në faktet që përdorin për to;</p> <p>b. analizon dhe shpjegon lidhjet ndërmjet modeleve të ndryshimit dhe të vazhdimësisë historike, duke zbatuar koncepte të tilla si koha, kronologjia, ndryshimi, konflikti dhe kompleksiteti;</p> <p>c. analizon modele ndryshimi kulturore dhe ndërkulturore si zhvillimi i kulturave dhe civilizimeve të ndryshme, formimin e qyteteve dhe të ndryshimeve (edhe të revolucioneve) ekonomike, shoqërore dhe politike).</p> <p>d. përdor në <i>mënyrë sistematike</i> proceset e hulumtimit kritik për të shpjeguar, interpretuar ngjarjet historike, çështjet e diskutueshme, duke përdorur burime</p>

<p>e. dallon këndvështrime të ndryshme brenda dhe ndërmjet kulturave që lidhen me çështje të rëndësishme shoqërore;</p> <p>f. zbaton me vështirësi elemente të hulumtimit historik për shqyrtuar zhvillimet historike dhe bashkëkohore.</p>	<p>duke përdorur burime të ndryshme informacioni dhe të dhënash;</p> <p>e. dallon dhe përshkruan këndvështrime të ndryshme historike dhe aktuale brenda dhe ndërmjet kulturave që lidhen me çështje të rëndësishme shoqërore;</p> <p>f. zbaton mënyra të hulumtimit historik për shqyrtuar zhvillimet historike dhe bashkëkohore.</p>	<p>të ndryshme informacioni dhe të dhënash dhe duke kontrolluar në mënyrë të vazhdueshme besueshmërinë e tyre;</p> <p>e. hulumton, interpreton dhe analizon këndvështrimet e ndryshme historike dhe aktuale brenda dhe ndërmjet kulturave që lidhen me çështje të rëndësishme shoqërore, duke dyshuar e në të njëjtën kohë gjykuar në mënyrë kritike;</p> <p>f. zbaton në mënyrë sistematike ide, teori dhe mënyra të hulumtimit historik për të analizuar zhvillimet historike dhe bashkëkohore dhe për të informuar për të vlerësuar veprimet që lidhen me çështjet publike.</p>
---	--	---

TEMATIKA: NJERËZ, VENDE, MJEDISE

Përshkrimi i kompetencës që lidhet me këtë tematikë:

Në fund të klasës së dhjetë, nxënësi duhet të jetë i aftë të përzgjedhë pamje të komunitetit lokal dhe rajonal të cilat ndihmojnë për një të kuptuar të përmasave, formave dhe drejtimeve të mjedisit në këtë komunitet; të krijojë, të interpretojë, të përdorë dhe të dallojë paraqitje të ndryshme të planetit tonë në harta, globe dhe fotografi; të përdorë burime të vlefshme, të dhëna burimore dhe mjete didaktike të tilla si fotografi, harta, libra, gazeta, statistika, si dhe të tjera që ndihmojnë për të bërë përgjithësime, përpunime dhe interpretime rreth bashkëveprimit të njerëzve me vendet dhe mjedisin; të përshkruajë tiparet e mjedisëve në nivel lokal, rajonal duke u ndalur te lumenjtë, liqenet, detet, malet, pyjet, etj dhe të shpjegojë marrëdhëniet brenda ekosistemit; të përshkruajë ndryshimet e sistemit si stinët, klimën dhe motin, ciklin ujor, si dhe të identifikojë zakonet e banorëve të zonës lidhur me to. të përshkruajë si njerëzit krijojnë vende që reflektojnë vlerat dhe idealet e tyre kulturore, si ndërtojnë qendrat e banimit me parqe, qendra biznesi etj.; të ekzaminojë, të interpretojë dhe të analizojë traditat fizike dhe kulturore dhe bashkëveprimet me to, të tilla si përdorimi i tokës,

transmetimi kulturor i zakoneve dhe ideve, ndryshimet e ekosistemit etj.; të përshkruajë sesi kanë ndikuar dhe ndikojnë ngjarjet historike dhe faktorët fizikë dhe njerëzorë në zhvillimin lokal, rajonal, kombëtar dhe global. të vëzhgojë dhe të debatojë rreth efekteve sociale dhe ekonomike të ndryshimeve mjedisore dhe krizave që burojnë nga fenomene të tilla si përmbytje, stuhi, thatësira etj.; të propozojë, të krahasojë dhe të vlerësojë alternativat e përdorimit të tokës dhe të burimeve natyrore në komunitete, rajone, kombe dhe në botë.

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <p>a. dallon faktin që vendndodhja, drejtimi, madhësia dhe forma e vendeve të ndryshme të botës ka karakter relativ;</p> <p>b. identifikon aspekte dhe përmasa të ndryshme të shprehjes së botës ose të pjesëve të veçanta të saj;</p> <p>c. identifikon lidhje ndërmjet nevojave, vlerave e kulturës së njerëzve dhe mjediseve publike dhe private që ata ndërtojnë;</p> <p>d. liston modele të ndryshme fizike dhe kulturore;</p> <p>e. dallon raste të ndikimit të ngjarjeve historike nga faktorë ekonomike e shoqërorë rajonalë dhe globalë;</p>	<p>Nxënësi:</p> <p>a. flet me shembuj për karakterin relativ të vendndodhjes, madhësisë, formës, drejtimit të vendeve të ndryshme të botës;</p> <p>b. dallon dhe përshkruan aspekte dhe përmasa të ndryshme në të cilat mund të shprehet bota;</p> <p>c. përshkruan si si ndikon nevojat, kultura, vlerat dhe politika e njerëzve në ndërtimin e mjediseve publike dhe private;</p> <p>d. dallon dhe përshkruan modelet fizike dhe kulturore dhe bashkëveprimin e tyre;</p> <p>e. përshkruan mënyrën se si ngjarjet historike kanë ndikuar dhe janë ndikuar nga faktorët ekonomikë e shoqërorë rajonalë e globalë;</p>	<p>Nxënësi:</p> <p>a. shpjegon karakterin relativ të vendndodhjes, drejtimit, madhësisë dhe formës përmes përpunimit të hartave mendore të vendeve të botës;</p> <p>b. interpretin, zbaton dhe krijon informacione të ndryshme që shprehin botën në përmasa dhe aspekte të ndryshme të saj;</p> <p>c. shpjegon se si mjediset publike dhe private që njerëzit ndërtojnë, pasqyrojnë kulturën, nevojat njerëzore, politikën dhe vlerat dhe idealet e tyre aktuale;</p> <p>d. shqyrton, interpretin dhe analizon modelet fizike dhe kulturore dhe bashkëveprimin e tyre;</p> <p>e. analizon dhe vlerëson mënyrën se si ngjarjet historike kanë ndikuar dhe janë ndikuar nga faktorët ekonomikë e shoqërorë rajonalë e globalë;</p>

<p>f. identifikon raste ndikimesh të ndryshmeve dhe krizave mjedisore në fushën ekonomike dhe shoqërore;</p> <p>g. dallon elemente të politikave të ndryshme në shfrytëzimin e burimeve të ndryshme në bashkësinë ku jeton.</p>	<p>f. përshkruan ndikimet ekonomike dhe shoqërore që shkaktojnë ndryshimet dhe krizat mjedisore;</p> <p>g. dallon dhe krahason politika alternative për shfrytëzimin e burimeve të ndryshme në komunitet, shtet, rajon dhe botë.</p>	<p>f. analizon dhe të vlerëson ndikimet ekonomike dhe shoqërore që shkaktojnë ndryshimet dhe krizat mjedisore;</p> <p>g. vlerëson dhe propozon, politika alternative për shfrytëzimin e burimeve të ndryshme në komunitet, shtet, rajon dhe botë.</p>
---	--	---

TEMATIKA: ZHVILLIMI INDIVIDUAL DHE IDENTITETI

Përshkrimi i kompetencës që lidhet me këtë tematikë:

Në fund të klasës së dhjetë, nxënësi duhet të jetë i aftë të lidhë ndryshimet personale me kontekstet sociale, kulturore dhe historike. të përshkruajë lidhjet personale me vendin të shoqëruar me komunitetin, kombin, rajonin dhe botën; të përshkruajë mënyrat sesi familja, gjinia, etniciteti, kombësia dhe lidhjet institucionale kontribuojnë në identitetin e personit; të lidhë faktorë të tillë si mjedisi dhe aftësitë fizike me të mësuarin, motivimin, personalitetin, perceptimin dhe sjelljen për zhvillimin individual; të identifikojë dhe të përshkruajë mënyrat sesi kulturat rajonale, etnike dhe kombëtare, ndikojnë në jetën e përditshme të individit; të identifikojë dhe të përshkruajë ndikimin e perceptimit, qëndrimeve, vlerave dhe besimeve në identitetin personal; të identifikojë dhe të interpretojë shembujt e indiferencës dhe të solidaritetit. të punojë në mënyrë të pavarur dhe në bashkëpunim për arritjen e qëllimeve.

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <p>a. identifikon elementë që shprehin lidhjet e tij personale me kohën, hapësirën dhe sistemet social-kulturore;</p> <p>b. identifikon raste të ndikimeve të kulturave historike dhe bashkëkohore në jetën individuale;</p>	<p>Nxënësi:</p> <p>a. përshkruan lidhjet e tij personale me kohën, hapësirën dhe sistemet social-kulturore;</p> <p>b. përshkruan ndikimet e kulturave historike dhe bashkëkohore në jetën individuale;</p>	<p>Nxënësi:</p> <p>a. analizon lidhjet e tij personale me kohën, hapësirën dhe sistemet social-kulturore;</p> <p>b. vlerëson ndikimet e kulturave historike dhe bashkëkohore në jetën individuale;</p>

<p>c. dallon raste të ndikimit të familjes, gjinisë, fesë, statusit ekonomik dhe social etj në zhvillimin e ndjenjës së identitetit personal;</p> <p>d. përdor <i>me vështirësi</i> koncepte të ndryshme për studimin e rritjes dhe zhvillimit njerëzor si: zhvillimi fizik, të nxënit, motivimi, sjellja, perceptimi, dhe personaliteti;</p> <p>e. dallon raste të ndikimeve kulturore, etnike ose kombëtare në dukuri ose situata të veçanta;</p> <p>f. flet për rolin e perceptimeve, qëndrimeve, vlerave dhe bindjeve në zhvillimin e identitetit personal;</p> <p>g. dallon raste të ndikimit të sjelljeve konformiste, altruiste ose stereotipa tek individët dhe grupet;</p> <p>h. identifikon faktorë që ndikojnë në zhvillimin ose dëmtimin e shëndetit mendor.</p>	<p>c. përshkruan mënyrat se si familja, feja, gjinia, etnia, kombësia, statusi social-ekonomik faktorë të tjerë kulturore ose të grupeve ndikojnë ndaj zhvillimit të ndjenjës së identitetit personal;</p> <p>d. përdor koncepte të ndryshme për studimin e rritjes dhe zhvillimit njerëzor si: zhvillimi fizik, të nxënit, motivimi, sjellja, perceptimi, dhe personaliteti;</p> <p>e. përshkruan ndërveprimin e ndikimeve kulturore, etnike ose kombëtare në dukuri ose situata të veçanta;</p> <p>f. përshkruan rolin e perceptimeve, qëndrimeve, vlerave dhe bindjeve në zhvillimin e identitetit personal;</p> <p>g. përshkruan ndikimin që ushtrojnë stereotipat, konformizmi, altruizmi dhe sjellje të tjera tek individët dhe grupet;</p> <p>h. shqyrton faktorët që ndikojnë në zhvillimin ose dëmtimin e shëndetit mendor. Përshkruan çështjet që lidhen me shëndetin mendor dhe çrregullimet e sjelljes në shoqërinë bashkëkohore.</p>	<p>c. shpjegon mënyrat se si familja, feja, gjinia, etnia, kombësia, statusi social-ekonomik faktorë të tjerë kulturore ose të grupeve ndikojnë ndaj zhvillimit të ndjenjës së identitetit personal;</p> <p>d. zbaton <i>në mënyrë sistematike</i> koncepte, metoda dhe teori për studimin e rritjes dhe zhvillimit njerëzor si: zhvillimi fizik, të nxënit, motivimi, sjellja, perceptimi, dhe personaliteti;</p> <p>e. analizon ndërveprimin e ndikimeve kulturore, etnike ose kombëtare në dukuri ose situata të veçanta;</p> <p>f. analizon rolin e perceptimeve, qëndrimeve, vlerave dhe bindjeve në zhvillimin e identitetit personal;</p> <p>g. vlerëson ndikimin që ushtrojnë stereotipat, konformizmi, altruizmi dhe sjellje të tjera tek individët dhe grupet;</p> <p>h. shpjegon faktorët që ndikojnë në zhvillimin ose dëmtimin e shëndetit mendor. Analizon çështjet që lidhen me shëndetin mendor dhe çrregullimet e sjelljes në shoqërinë bashkëkohore.</p>
--	--	---

TEMATIKA: INDIVIDËT, GRUPET, INSTITUCIONET		
<p>Përshkrimi i kompetencës që lidhet me këtë tematikë: Në fund të klasës së dhjetë, nxënësi duhet të jetë i aftë të demonstrojë të kuptuarin e koncepteve të tilla si roli, statusi dhe klasa sociale në përshkrimin e ndërveprimit të individit me grupet sociale; të analizojë ndikimet e grupit dhe të institucioneve tek njerëzit, ngjarjet dhe elementet e kulturës; të përshkruajë forma të ndryshme sesi institucionet marrin pjesë dhe bashkëveprojnë me njerëzit; të identifikojë dhe të analizojë shembuj tensionesh midis shprehjeve të individualitetit dhe grupit ose përpjekjeve institucionale për të vënë në lëvizje konformitetin social; të identifikojë dhe të përshkruajë shembuj të tensioneve midis sistemeve të besimit dhe ligjeve dhe politikave të qeverisjes; të përshkruajë rolin e institucioneve për të përshpejtuar vazhdimësinë dhe ndryshimin njëkohësisht; të zbatojë njohuritë sesi grupet dhe institucionet punojnë për të përmbushur nevojat individuale dhe për të nxitur të mirën e përgjithshme.</p>		
NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <p>a. përdor me vështirësi koncepte të tilla si roli, statusi dhe klasa shoqërore për të përshkruar lidhjet dhe ndërveprimin e individëve, grupeve dhe institucioneve në shoqëri;</p> <p>b. liston raste të ndikimit të grupeve dhe institucioneve te njerëzit, ngjarjet dhe elementët e ndryshëm kulturorë në të kaluarën dhe sot;</p> <p>c. flet për ndryshime të institucioneve në kohë dhe hapësirë;</p>	<p>Nxënësi:</p> <p>a. përdor koncepte të tilla si roli, statusi dhe klasa shoqërore për të përshkruar lidhjet dhe ndërveprimin e individëve, grupeve dhe institucioneve në shoqëri;</p> <p>b. përshkruan ndikimin e grupeve dhe institucioneve te njerëzit, ngjarjet dhe elementët e ndryshëm kulturorë në të kaluarën dhe sot;</p> <p>c. përshkruan zhvillimin e institucioneve në kohë dhe hapësirë;</p>	<p>Nxënësi:</p> <p>a. zbaton <i>sistematikisht</i> koncepte të tilla si roli, statusi dhe klasa shoqërore për të përshkruar lidhjet dhe ndërveprimin e individëve, grupeve dhe institucioneve në shoqëri;</p> <p>b. analizon ndikimin e grupeve dhe institucioneve te njerëzit, ngjarjet dhe elementët e ndryshëm kulturorë në të kaluarën dhe sot;</p> <p>c. shpjegon zhvillimin e institucioneve në kohë dhe hapësirë;</p>

<p>d. dallon raste të përpjekjeve të grupeve dhe institucioneve për të nxitur konformizmin shoqëror.</p> <p>e. dallon raste të ndikimit të besimeve në ligjet e shoqërisë së të kaluarës dhe të sotme;</p> <p>f. nxjerr në pah raste të ndikimit të institucioneve në fushën e trashëgimisë dhe të ndryshimit shoqëror;</p> <p>g. tregon raste të plotësimit ose jo të interesave të individëve ose të interesave të përbashkëta nga institucionet dhe grupet shoqërore:</p>	<p>d. identifikon shembuj të kontradiktave ndërmjet shprehjes së individualitetit dhe përpjekjeve që bëhen për të nxitur konformizmin shoqëror nga grupet dhe institucionet.</p> <p>e. përshkruan besimet që qëndrojnë në themel të traditave dhe ligjeve në shoqërinë e sotme dhe gjatë historisë;</p> <p>f. përshkruan rolin e institucioneve si në drejtim të trashëgimisë dhe vazhdimësisë ashtu edhe në drejtimin të ndryshimit;</p> <p>g. përshkruan me shembuj shkallën në të cilën grupe dhe institucionet plotësojnë interesat e individëve dhe interesat e përbashkët në shoqërinë e sotme dhe në atë të së kaluarës.</p>	<p>d. analizon shembuj të kontradiktave ndërmjet shprehjes së individualitetit dhe përpjekjeve që bëhen për të nxitur konformizmin shoqëror nga grupet dhe institucionet.</p> <p>e. shqyrton sistemet e besimeve që qëndrojnë në themel të traditave dhe ligjeve në shoqërinë e sotme dhe gjatë historisë;</p> <p>f. vlerëson rolin e institucioneve si në drejtim të trashëgimisë dhe vazhdimësisë ashtu edhe në drejtimin të ndryshimit;</p> <p>g. analizon shkallën në të cilën grupe dhe institucionet plotësojnë interesat e individëve dhe interesat e përbashkët në shoqërinë e sotme dhe në atë të së kaluarës.</p>
--	---	---

TEMATIKA: PUSHTETI, AUTORITETI, QEVERISJA

Përshkrimi i kompetencës që lidhet me këtë tematikë:

Në fund të klasës së dhjetë, nxënësi duhet të jetë i aftë të ekzaminojë në mënyrë të vazhdueshme çështjet që përfshijnë të drejtat, rolet dhe statusin individual në lidhje me mirëqenien e përgjithshme; të përshkruajë qëllimin e qeverisjes dhe sesi janë ruajtur, përdorur dhe justifikuar fuqitë e saj; të analizojë dhe të përshkruajë idetë dhe mekanizmat qeveritare për të përmbushur nevojat dhe dëshirat e qytetarëve, për të rregulluar territorin, për të menaxhuar konfliktet dhe për të vendosur rregull dhe siguri; të përshkruajë sesi mënyrat e organizimit të kombeve i përgjigjen forcave të unitetit dhe diversitetit duke ndikuar në rregullin dhe sigurinë; të identifikojë dhe të përshkruajë tiparet bazë të sistemit politik në vendin tonë, dhe të identifikojë udhëheqësit përfaqësues nga nivele dhe degë të ndryshme të qeverisjes; të shpjegojë kushtet, veprimet dhe motivimet që kontribuojnë për bashkëpunimin dhe konfliktin

brenda dhe ndërmjet kombeve; të përshkruajë dhe të analizojë rolin e teknologjisë në komunikim, transport, procesin e informimit, si dhe zhvillimin në fusha të tjera që kontribuojnë për të zgjidhur konfliktet; të shpjegojë dhe të zbatojë koncepte të tilla si fuqia, roli, statusi, drejtësia, dhe ndikimi për ekzaminimin e e çështjeve të përhershme dhe problemeve sociale; të japë shembuj dhe të shpjegojë se si qeveritë përpiqen të arrijnë idealet e deklaruara brenda dhe jashtë vendit.

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <p>a. përmend disa nga funksionet e qeverisjes si dhe rrugët e fitimit dhe ushtrimit të pushtetit;</p> <p>b. identifikon forma të ndryshme që qytetarët përdorin për të plotësuar nevojat dhe dëshirat e tyre;</p> <p>c. përmend forma të ndryshme të reagimeve të kombeve dhe organizatave ndaj konflikteve;</p> <p>d. dallon elemente të përbashkëta të sistemit politik shqiptar me një sistem tjetër politik të dhënë;</p> <p>e. përmend faktorë të veçantë që ndihmojnë në konfliktet brenda dhe ndërmjet kombeve;</p> <p>f. përdor me vështirësi elemente të hulumtimit të shkencave politike për</p>	<p>Nxënësi:</p> <p>a. përshkruan funksionet kryesore të qeverisjes si dhe rrugën e fitimit, ushtrimit dhe justifikimit të pushtetit;</p> <p>b. përshkruan mekanizmin me anë të të cilit qytetarët duhet të përdorin për plotësimin e disa prej nevojave dhe dëshirave të tyre etj.;</p> <p>c. përshkruan mënyrat se si kombet dhe organizatat e ndryshme u përgjigjen konflikteve ndërmjet forcës së unitetit dhe të diversitetit;</p> <p>d. përshkruan tiparet kryesore të sistemit politik shqiptar dhe i krahason ato me tiparet e një sistemi tjetër politik;</p> <p>e. përshkruan kushtet, veprimet dhe motivimet që ndihmojnë në konfliktet dhe bashkëpunimin brenda dhe ndërmjet kombeve.</p> <p>f. zbaton mënyra të hulumtimit të shkencave politike për shqyrtimin e çështjeve të rëndësishme dhe të problemeve shoqërore.</p>	<p>Nxënësi:</p> <p>a. shpjegon qëllimin e qeverisjes. Analizon rrugën si si fitohet, ushtrohet dhe justifikohet pushteti;</p> <p>b. shpjegon idetë dhe mekanizmin që duhet për plotësimin e nevojave dhe dëshirave të qytetarëve;</p> <p>c. analizon mënyrën se si kombet dhe organizatat e ndryshme u përgjigjen konflikteve ndërmjet forcës së unitetit dhe të diversitetit;</p> <p>d. krahason sistemet e ndryshme politike (ideologjitë, strukturën, institucionet, proceset dhe kulturat politike) me sistemin shqiptar;</p> <p>e. analizon dhe vlerëson kushtet, veprimet dhe motivimet që ndihmojnë në konfliktet dhe bashkëpunimin brenda dhe ndërmjet kombeve.</p> <p>f. shpjegon dhe zbaton <i>sistematikisht</i> ide, teori dhe mënyra të hulumtimit të shkencave politike për shqyrtimin e</p>

shqyrtimin e çështjeve të rëndësishme dhe të problemeve shoqërore.		çështjeve të rëndësishme dhe të problemeve shoqërore.
TEMATIKA: PRODHIMI, SHPËRNDARJA, KONSUMI		
<p>Përshkrimi i kompetencës në lidhje me këtë tematikë: Në fund të klasës së dhjetë, nxënësi duhet të jetë i aftë të japë dhe të përshkruajë shembuj për mënyrat se se sistemet ekonomike bëjnë zgjedhjet e tyre për prodhimin dhe shpërndarjen e të mirave materiale dhe shërbimeve; të përshkruajë rolin që luajnë oferta, kërkesa, mënyra e shpërblimit, çmimi dhe fitimet në përcaktimin e asaj që prodhohet dhe shpërndahet në një sistem konkurrencial tregu; të shpjegojë ndryshimin që ekziston ndërmjet të mirave dhe shërbimeve të sektorit privat dhe atij publik; të përshkruajë shembuj të ndryshëm të institucioneve që formojnë sistemet ekonomike si prodhimi i vogël (edhe ai familjar), firmat prodhuese, bankat, institucionet qeveritare, sindikatat dhe korporatat; të përshkruajë rolin e specializimeve dhe të shkëmbimit në proceset ekonomike; të përshkruajë dhe të tregojnë me shembuj për ndikimin e vlerave dhe bindjeve në vendimet e ndryshme ekonomike; të bëjë dallimin ndërmjet formave të ndryshme të shkëmbimit dhe parave; të krahasojë sistemet kryesore ekonomike bazuar në kriterin se kush përcakton prodhimin, shpërndarjen dhe konsumin e të mirave dhe shërbimeve; të përdorë koncepte ekonomike për të shpjeguar zhvillimet aktuale dhe historike dhe çështjet në kontekstin lokal, kombëtar dhe global; të përdorë arsyetimin ekonomik për të krahasuar propozimet e ndryshme që lidhen me çështje shoqërore bashkëkohore si papunësia, shiu acid ose cilësia e arsimit.</p>		
NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi: a. dallon burime të pamjaftueshme në fusha të caktuara dhe flet për nevojën e rregullimeve në fushën e prodhimit dhe shpërndarjes së të mirave dhe shërbimeve; b. dallon aspekte të caktuara të rolit që luan kërkesa, oferta, çmimi etj. Në</p>	<p>Nxënësi: a. përshkruan se si pamjaftueshmëria e burimeve prodhuese kërkon zhvillimin e sistemeve ekonomike që marrin vendimet për prodhimin dhe shpërndarjen e të mirave dhe shërbimeve; b. përshkruan rolin që luajnë kërkesa, oferta, çmimi, shpërblimi dhe fitimi,</p>	<p>Nxënësi: a. shpjegon pse pamjaftueshmëria e burimeve prodhuese kërkon zhvillimin e sistemeve ekonomike që marrin vendimet për prodhimin dhe shpërndarjen e të mirave dhe shërbimeve; b. analizon rolin që luajnë kërkesa, oferta, çmimi, shpërblimi dhe fitimi,</p>

<p>prodhimin dhe shpërndarjen e të mirave dhe shërbimeve në një sistem konkurrencial tregu;</p> <p>c. dallon elemente të veçanta të kostos dhe të fitimit dhe të rolit të tyre në shpërndarjen e të mirave dhe shërbimeve në sektorin privat dhe atë publik;</p> <p>d. identifikon aspekte të veçanta të lidhjeve ndërmjet institucioneve të ndryshme ekonomike, si prodhimi i vogël (edhe ai familjar), firmat prodhuese, bankat, institucionet qeveritare, sindikatat dhe korporatat;</p> <p>e. përdor rrallë dhe me vështirësi koncepte dhe arsyttime ekonomike për vlerësimin e zhvillimeve dhe çështjeve shoqërore aktuale dhe historike;</p> <p>f. dallon elemente të veçanta të sistemeve ekonomike të brendshëm dhe ato globale si dhe aspekte të veçanta të lidhjes ndërmjet tyre;</p> <p>g. përdor me vështirësi njohuritë për prodhimin, shpërndarjen dhe</p>	<p>kosto në prodhimin dhe shpërndarjen e të mirave dhe shërbimeve në një sistem konkurrencial tregu;</p> <p>c. përshkruan rëndësinë që ka kosto dhe fitimi për shpërndarjen e të mirave dhe shërbimeve në sektorin privat dhe atë publik;</p> <p>d. përshkruan aspektet kryesore të marrëdhënieve ndërmjet institucioneve të ndryshme ekonomike që përbëjnë sistemet ekonomike si prodhimi i vogël (edhe ai familjar), firmat prodhuese, bankat, institucionet qeveritare, sindikatat dhe korporatat;</p> <p>e. përdor koncepte dhe arsyttime ekonomike për vlerësimin e zhvillimeve dhe çështjeve shoqërore aktuale dhe historike;</p> <p>f. përshkruan karakteristikat e sistemeve ekonomike të brendshme dhe globale si dhe forma të bashkëveprimit ndërmjet tyre;</p>	<p>kosto etj. Në prodhimin dhe shpërndarjen e të mirave dhe shërbimeve në një sistem konkurrencial tregu. Shpjegon marrëdhëniet ndërmjet tyre;</p> <p>c. shpjegon rëndësinë që ka kosto dhe fitimi për shpërndarjen e të mirave dhe shërbimeve në sektorin privat dhe atë publik;</p> <p>d. analizon dhe shpjegon marrëdhëniet ndërmjet institucioneve të ndryshme ekonomike që përbëjnë sistemet ekonomike si prodhimi i vogël (edhe ai familjar), firmat prodhuese, bankat, institucionet qeveritare, sindikatat dhe korporatat;</p> <p>e. zbaton sistematikisht konceptet dhe arsyetimet ekonomike për vlerësimin e zhvillimeve dhe çështjeve shoqërore aktuale dhe historike;</p> <p>f. shpjegon sistemet ekonomike të brendshëm dhe ato globale dhe bashkëveprimin ndërmjet tyre;</p> <p>g. zbaton vazhdimisht njohuritë për prodhimin, shpërndarjen dhe</p>
--	---	---

konsumin në analizën e çështjeve shoqërore.	g. përdor njohuritë për prodhimin, shpërndarjen dhe konsumin në analizën e çështjeve shoqërore.	konsumin në analizën e çështjeve shoqërore. Harton një plan për plotësimin e kërkesave shoqërore të dëshirueshme që lidhen me to.
---	--	--

TEMATIKA: SHKENCA, TEKNOLOGJIA, SHOQËRIA

Përshkrimi i kompetencës në lidhje me këtë tematikë:

Në fund të klasës së dhjetë, nxënësi duhet të jetë i aftë të shqyrtojë dhe të përshkruajë ndikimin e kulturës në zgjedhjet dhe arritjet e shkencës dhe teknologjisë, si në transport, mjekësi, mirëqenie etj.; të tregojë përmes shembujve specifikë sesi shkenca dhe teknologjia kanë ndryshuar perceptimet e njerëzve për botën natyrore dhe sociale, si marrëdhëniet e tyre me tokën, jetën e kafshëve, jetën familjare, nevojat dhe dëshirat ekonomike dhe sigurinë; të përshkruajë shembuj në të cilat vlerat, besimet dhe qëndrimet janë ndikuar nga zbulimet e reja shkencore dhe teknologjike, si shpikja e shtypit, konceptimi i universit, zbatimi i energjisë atomike dhe zbulimet gjenetike; të shpjegojë nevojën për ligje dhe politika për të qeverisur zbatimet shkencore dhe teknologjike, të tilla si siguria dhe mirëqenia e punëtorëve dhe e konsumatorëve, rregullimi gjërave të dobishme si radio, televizioni etj..

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <p>a. identifikon, nga historia dhe aktualiteti, raste të bashkëveprimit dhe të ndërvarësisë së shkencës, teknologjisë dhe të shoqërisë;</p> <p>b. dallon raste të ndikimit që sjell shkenca dhe teknologjia në fushën e mjedisit fizik dhe në atë shoqëror;</p>	<p>Nxënësi:</p> <p>a. përshkruan shembuj bashkëveprimit dhe të ndërvarësisë së shkencës, teknologjisë dhe të shoqërisë;</p> <p>b. përshkruan shembuj të transformimit të shoqërisë dhe mjedisit fizik nga shkenca dhe teknologjia;</p> <p>c. përshkruan, me shembuj, ndikimin e shkencës dhe teknologjisë në vlerat</p>	<p>Nxënësi:</p> <p>a. analizon, nga historia dhe aktualiteti, shembuj të bashkëveprimit dhe të ndërvarësisë së shkencës, teknologjisë dhe të shoqërisë në mjedise të ndryshme kulturore;</p> <p>b. gjykon për mënyrën se si shkenca dhe teknologjia kanë transformuar mjedisin fizik dhe shoqërinë njerëzore si dhe mënyrën e të kuptuarit të kohës, hapësirës dhe të bashkëveprimit njerëzor;</p> <p>c. analizon se si shkenca dhe teknologjia kanë ndikuar dhe ndikojnë në vlerat,</p>

<p>c. dallon raste të ndikimit të shkencës dhe teknologjisë në vlerat dhe qëndrimet themelore të shoqërisë;</p> <p>d. riprodhon qëndrime të caktuara për trajtimin e ndryshimeve shoqërore që kanë qenë rrjedhojë e teknologjive të reja si inxhinieria gjenetike për bimët dhe kafshët;</p> <p>e. mban qëndrime të caktuara jo të pavarura për këndvështrimet e ndryshme për shoqërinë njerëzore dhe botën fizike;</p> <p>f. merr pjesë me ide të pjesshme në diskutimet publike për çështje të marrëdhënieve ndërmjet teknologjisë dhe shoqërisë.</p>	<p>dhe qëndrimet themelore të shoqërisë dhe anasjelltas;</p> <p>d. gjykon politika të caktuara të propozuara për trajtimin e ndryshimeve shoqërore që kanë qenë rrjedhojë e teknologjive të reja si inxhinieria gjenetike për bimët dhe kafshët;</p> <p>e. pranon dhe gjykon këndvështrimet e ndryshme për shoqërinë njerëzore dhe botën fizike duke përdorur njohuritë shkencore, standardet etike dhe teknologjitë që vijnë nga kultura të ndryshme botërore;</p> <p>f. zbaton strategji dhe politika zhvillimi për të ndikuar në diskutimet publike për çështje të marrëdhënieve ndërmjet teknologjisë dhe shoqërisë si për shembull efekti serrë.</p>	<p>bindjet dhe qëndrimet themelore të shoqërisë dhe si si vlerat, bindjet dhe qëndrimet e shoqërisë kanë modeluar ndryshimet shkencore dhe teknologjike;</p> <p>d. vlerëson politikat e ndryshme që janë propozuar për trajtimin e ndryshimeve shoqërore që kanë qenë rrjedhojë e teknologjive të reja si inxhinieria gjenetike për bimët dhe kafshët. Dhe propozon në mënyrë krijuese politika për trajtimin e ndryshimeve shoqërore që kanë qenë rrjedhojë e teknologjive të reja;</p> <p>e. pranon dhe interpreton këndvështrimet e ndryshme për shoqërinë njerëzore dhe botën fizike duke përdorur <i>vazhdimisht</i> njohuritë shkencore, standardet etike dhe teknologjitë që vijnë nga kultura të ndryshme botërore;</p> <p>f. formulon strategji dhe politika zhvillimi për të ndikuar në diskutimet publike për çështje të marrëdhënieve ndërmjet teknologjisë dhe shoqërisë, sipër shembull efekti serrë.</p>
<p>TEMATIKA: LIDHJET GLOBALE</p>		

Përshkrimi i kompetencës që lidhet me këtë tematikë:

Në fund të klasës së dhjetë, nxënësi duhet të jetë i aftë të përshkruajë me shembuj ndikimin (lehtësimin ose jo) e elementëve kulturorë si gjuha, arti, muzika, besimet etj. në mirëkuptimin ose keqkuptimin në nivel global; të analizojë shembuj bashkëpunimi, ndërvarësie ose konfliktesh ndërmjet individëve, grupeve ose kombeve; të përshkruajë dhe të analizojë ndikimin e ndryshimeve teknologjike në komunitetin global. të shqyrtojë shkaqe, pasoja dhe zgjidhje të mundshme të disa prej problemeve bashkëkohore, të trashëgueshme ose reja si shëndeti, sigurimi, shpërndarja e burimeve, zhvillimet ekonomike dhe cilësia e mjedisit; të përshkruajë dhe të shpjegojë marrëdhëniet dhe kontradiktat ndërmjet sovranitetit kombëtar dhe interesave globale në çështje të tilla si territori, burimet natyrore, tregtia, përdorimi i teknologjisë dhe mirëqenia e popujve; të dëshmojë me shembuj praktikë nivelin e të kuptuarit të çështjeve, standardeve dhe konflikteve lidhur me të drejtat e njeriut dhe çështje të tjera globale; të identifikojë dhe të përshkruajë rolin e organizmave ndërkombëtarë dhe të organizatave ndërshtetërore.

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <p>a. identifikon raste të lidhjeve ndërmjet të kaluarës, të tashmes dhe të ardhmes;</p> <p>b. dallon, raste të lidhjeve të këndvështrimeve të njerëzve me faktorë të tillë si mosha, besimi, kultura, konteksti gjeografik, gjuha, kombësia, raca etj.;</p> <p>c. identifikon raste të ndikimit të elementëve kulturorë si gjuha, arti, muzika, besimet etj. Në mirëkuptimin ose keqkuptimin në nivel global;</p>	<p>Nxënësi:</p> <p>a. përshkruan me shembuj ndërvarësinë e grupeve ose kombeve;</p> <p>b. përshkruan dhe jep mendimin e tij për ndikimin e ndryshimeve teknologjike në komunitetin global.</p> <p>c. identifikon shkaqe, pasoja dhe zgjidhje të mundshme të disa prej problemeve bashkëkohore, të trashëgueshme ose reja si: shëndeti, sigurimi, shpërndarja e burimeve, zhvillimet ekonomike dhe cilësia e mjedisit etj.;</p>	<p>Nxënësi:</p> <p>a. shpjegon me shembuj ndërvarësinë globale, lidhjen e të kaluarës, tashmes e të ardhmes dhe ndërvarësinë e sjelljeve dhe veprimeve të individëve me sistemet globale;</p> <p>b. argumenton me shembuj se këndvështrimet për botën ndryshojnë në varësi të faktorëve të tilla si mosha, besimi, kultura, konteksti gjeografik, gjuha, kombësia, raca etj.;</p> <p>c. shpjegon me shembuj ndikimin (lehtësues ose jo) e elementëve kulturorë si gjuha, arti, muzika, besimet etj. Në mirëkuptimin ose keqkuptimin në nivel global;</p>

<p>d. liston motive që ndihmojnë në nivelin e bashkëpunimit ose të konflikteve;</p> <p>e. përmend raste të ndikimit të ndryshimeve teknologjike në komunitetin global;</p> <p>f. identifikon disa prej problemeve bashkëkohore, të trashëgueshme ose reja, si: shëndeti, sigurimi, shpërndarja e burimeve, zhvillimet ekonomike dhe cilësia e mjedisit etj.;</p> <p>g. dallon probleme të veçanta, të shkëputura që lidhen me marrëdhëniet ndërmjet sovranitetit kombëtar dhe interesave globale;</p>	<p>d. dallon dhe përshkruan disa nga tiparet e marrëdhënieve ndërmjet sovranitetit kombëtar dhe interesave globale në çështje të tilla si territori, zhvillimi ekonomik, armët bërthamore dhe ato në përgjithësi, përdorimi i burimeve natyrore dhe shqetësimet lidhur me të drejtat e njeriut;</p> <p>e. formulon mendimin e tij për çështje që lidhen me të drejtat e njeriut, konfliktet ose çështje të tjera globale;</p> <p>f. përshkruan rolin e organizatave ndërkombëtare dhe ndërshtetërore në nivel global;</p> <p>g. identifikon dhe përshkruan ndikimet e mundshme të veprimeve individuale dhe kolektive në të tashmen dhe ta ardhmen globale;</p>	<p>d. shpjegon kushtet dhe motivet që ndihmojnë në nivelin e bashkëpunimit, të ndërvarësisë dhe të konflikteve ndërmjet individëve, grupeve ose kombeve;</p> <p>e. analizon dhe vlerëson ndikimin e ndryshimeve teknologjike në komunitetin global;</p> <p>f. analizon shkaqet, pasojat dhe zgjidhjet të mundshme të disa prej problemeve bashkëkohore, të trashëgueshme ose reja si: shëndeti, sigurimi, shpërndarja e burimeve, zhvillimet ekonomike dhe cilësia e mjedisit etj.;</p> <p>g. analizon marrëdhëniet dhe kontradiktat ndërmjet sovranitetit kombëtar dhe interesave globale në çështje të tilla si territori, zhvillimi ekonomik, armët bërthamore dhe ato në përgjithësi, përdorimi i burimeve natyrore dhe shqetësimet lidhur me të drejtat e njeriut.</p>
---	---	--

<p>h. shpreh mendime për çështje globale të njohura dhe të diskutuara gjerësisht në publik;</p> <p>i. Liston disa prej funksioneve të organizatave ndërkombëtare dhe ndërshtetërore në nivel global;</p> <p>j. identifikon ndikime të mundshme të veprimeve individuale dhe kolektive në të tashmen dhe të ardhmen e bashkësisë ku jeton.</p>	<p>h. lidh çështjet globale të njohura dhe të diskutuara në publik me interesat vetjake dhe kombëtare;</p> <p>i. përshkruan rolin e organizatave ndërkombëtare për zgjidhjen e probleme globale;</p> <p>j. përshkruan se si ndikojnë veprimet individuale dhe kolektive në të tashmen dhe të ardhmen e bashkësisë.</p>	<p>h. analizon ose formulon <i>qartë</i> deklarata politike që dëshmojnë në praktikë nivelin e të kuptuarit të çështjeve, standardeve dhe konflikteve lidhur me të drejtat e njeriut dhe çështje të tjera globale;</p> <p>i. vlerëson rolin e organizatave ndërkombëtare dhe ndërshtetërore në nivel global;</p> <p>j. analizon dhe parashikon ndikimin e mundshëm të veprimeve individuale dhe kolektive në të tashmen dhe të ardhmen globale.</p>
--	---	--

TEMATIKA: IDEALET DHE PRAKTIKAT E QYTETARISË

Përshkrimi i kompetencës në lidhje me këtë tematikë:

Në fund të klasës së dhjetë, nxënësi duhet të jetë i aftë të shqyrtojë origjinën dhe ndikimin e vazhdueshëm të idealeve të shoqërisë demokratike si dinjiteti njerëzor, liria, drejtësia, barazia dhe shteti i së drejtës; të identifikojë dhe të interpretojë burimet e të drejtave të njeriut si dhe shembuj të tyre në jetën e përditshme; të gjejë, të grumbullojë, organizojë dhe shfrytëzojë informacion për çështje të veçanta publike, duke njohur dhe shpjeguar këndvështrimet e ndryshme për to; të praktikojë forma të caktuara të diskutimeve dhe të pjesëmarrjes publike që janë në përputhje me idealet e qytetarisë në një shoqëri demokratike; të shpjegojë dhe të analizojë veprimet e ndryshme që qytetarët duhet të ndërmarrin për të ndikuar në vendimet e politikës publike; të identifikojë dhe të shpjegojë rolin që luajnë aktorët e ndryshëm politikë që veprojnë në sektorin publik dhe në shoqërinë civile në hartimin dhe modelimin e politikës publike dhe të procesit të vendimmarrjes; të analizojë ndikimin e formave të ndryshme të opinionit publik në zhvillimin politikës dhe në procesin e vendimmarrjes për çështjet publike; të analizojë efektshmërinë e politikave të caktuara publike dhe të sjelljeve të qytetarëve në realizimin e idealeve të shoqërisë demokratike; të shpjegojë marrëdhëniet ndërmjet politikave të shpallura dhe planit të veprimeve që përdoret për të trajtuar çështjet në interes të përbashkët; të shqyrtojë strategjitë e hartuara për realizimin dhe fuqizimin e të mirës së përbashkët.

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <p>a. identifikon dhe përshkruan <i>raste</i> të ndikimit të idealeve themelore demokratike në jetën e përditshme;</p> <p>b. përshkruan lidhjen e të drejtave me faktorë të ndryshëm jetësorë;</p> <p>c. dallon larminë e këndvështrimeve të ndryshme;</p> <p>d. merr pjesë në forma të diskutimit dhe të pjesëmarrjes qytetare në përputhje me idealet e qytetarisë demokratike;</p> <p>e. dallon raste të ndikimit të formave të ndryshme të veprimit qytetar në politikën publike;</p> <p>f. dallon ekzistencën e politikave dhe çështjeve të ndryshme publike;</p> <p>g. dallon dhe përshkruan raste të ndikimit të ndërsjellë të sjelljeve qytetare dhe të idealeve të qytetarisë.</p>	<p>Nxënësi:</p> <p>a. përshkruan ndikimin e <i>vazhdueshëm</i> të idealeve themelore demokratike si dinjiteti njerëzor, liria, drejtësia, barazia dhe shteti i së drejtës në jetën e përditshme;</p> <p>b. shpjegon me shembuj burimin e të drejtave dhe të përgjegjësive të qytetarëve;</p> <p>c. përshkruan larminë e këndvështrimeve të ndryshme;</p> <p>d. ushtron me vetëdije forma të diskutimit dhe të pjesëmarrjes qytetare në përputhje me idealet e qytetarisë demokratike;</p> <p>e. përshkruan ndikimin e formave të ndryshme të veprimit qytetar në politikën publike;</p> <p>f. përshkruan këndvështrimet e aktorëve të ndryshëm që ndikojnë politikën kombëtare;</p> <p>g. shpjegon ndikimin e ndërsjellë të politikave publike dhe të sjelljeve qytetare në formimin e idealeve shpallura të qytetarisë demokratike.</p>	<p>Nxënësi:</p> <p>a. shpjegon origjinën dhe interpretton ndikimin e vazhdueshëm të idealeve themelore demokratike si dinjiteti njerëzor, liria, drejtësia, barazia dhe shteti i së drejtës në jetën e përditshme</p> <p>b. analizon, interpretton dhe vlerëson burimet dhe shembujt e të drejtave dhe përgjegjësive të qytetarëve;</p> <p>c. vlerëson larminë e këndvështrimeve të ndryshme;</p> <p>d. ushtron dhe drejton forma të diskutimit dhe të pjesëmarrjes qytetare në përputhje me idealet e qytetarisë demokratike;</p> <p>e. analizon dhe vlerëson ndikimin e formave të ndryshme të veprimit qytetar në politikën publike;</p> <p>f. analizon larminë e madhe të politikave dhe çështjeve publike nga këndvështrimi i aktorëve të ndryshëm që ndikojnë politikën në kombëtare dhe krijon qëndrimin e tij për to;</p> <p>g. vlerëson shkallën në të cilën politikën publike dhe sjelljet qytetare pasqyrojnë ose ndihmojnë në formimin e idealeve të shpallura të qytetarisë demokratike.</p>

TEMATIKA: TË DREJTAT E NJERIUT		
<p>Përshkrimi i kompetencës në lidhje me këtë tematikë: Në fund të klasës së dhjetë, nxënësi duhet të jetë i aftë të identifikojë, përshkruajë dhe klasifikojë nevojat dhe dëshirat bazë të qenies njerëzore; të shpjegojë pse plotësimi i nevojave dhe i dëshirave bazë përbën një të drejtë që u takon si atij ashtu edhe të tjerëve; të identifikojë, në dokumentet kryesore të të drejtave të njeriut dhe në kushtetutën shqiptare të drejtat dhe liritë themelore; të dallojë llojet kryesore të të drejtave si të drejtat personale, të drejtat civile dhe politike, të drejtat ekonomike, shoqërore dhe kulturore, të drejtat për një mjedis të shëndetshëm etj. dhe të diskutojë rreth tyre; të shpjegojë me shembuj rëndësinë që kanë të drejtat dhe realizimi i tyre për vete dhe për të tjerët; të vlerësojë, të marrë dhe të mbrojë qëndrime të caktuara lidhur me çështje që kanë të bëjnë me fushën e veprimit dhe të kufizimit të të drejtave; të shpjegojë me fjalët e tij se të drejtat veprojnë në një fushë të caktuar dhe ato kanë kufizimet e tyre për shembull, e drejta për informacion dhe shtyp të lirë dhe e drejta e njerëzve për të pasur jetën e tyre private pa ndërhyrje nga të tjerët (edhe nga shtypi) etj.; të dallojë raste të kufizimit të të drejtave në jetën e përditshme (familje, klasë etj) dhe të tregojë se të drejtat kufizohen nga nevoja për të respektuar të drejta e tij dhe të të tjerëve në emër të harmonisë shoqërore; të respektojë e të ndërmarrë veprime konkrete në mbrojtje të të drejtave të tij dhe të të tjerëve; të shqyrtojnë strategjitë e hartuara për realizimin dhe fuqizimin e të mirës së përbashkët.</p>		
<p>Nxënësi: a. dallon të drejtat themelore të njeriut dhe lidhjen e të drejtave me faktorë të ndryshëm jetësorë; b. dallon disa nga vlerat që qëndrojnë në themel të të drejtave të njeriut;</p>	<p>Nxënësi: a. përshkruan përmbajtjen e të drejtave themelore, kuptimet e ndryshme të konceptit të të drejtave të njeriut dhe burimet e tyre; b. përshkruan vlerat që qëndrojnë në themel të të drejtave të njeriut;</p>	<p>Nxënësi: a. shpjegon përmbajtjen e të drejtave themelore, kuptimet e ndryshme të konceptit të të drejtave të njeriut dhe burimet e tyre; b. shpjegon dhe interpreton vlerat që qëndrojnë në themel të të drejtave të njeriut;</p>

<p>c. Dallon elemente të lidhjes ndërmjet etapave historike dhe zhvillimit të përmbajtjes së konceptit të të drejtave të njeriut dhe të llojeve të ndryshme të tyre;</p> <p>d. identifikon dhe klasifikon sipas kronologjisë historike, dokumentet themelore të të drejtave të njeriut;</p> <p>e. dallon liritë dhe të drejtat themelore në ligjin kushtetues shqiptar;</p> <p>f. liston dokumentet themelore kombëtare, evropiane dhe botërore për mbrojtjen e të drejtave të njeriut;</p> <p>g. shprehet për lidhjet ndërmjet llojeve të ndryshme të të drejtave;</p> <p>h. shprehet për lidhjet ndërmjet llojeve të ndryshme të të drejtave.</p>	<p>c. përshkruan lidhjen ndërmjet etapave historike dhe zhvillimit të përmbajtjes së konceptit të të drejtave të njeriut dhe të llojeve të ndryshme të tyre;</p> <p>d. identifikon dhe përshkruan në kontekstin historik dokumentet themelore të të drejtave të njeriut;</p> <p>e. përshkruan përmbajtjen e ligjit kushtetues shqiptar për liritë dhe të drejtat themelore në veçanti;</p> <p>f. përshkruan mbrojtjen e të drejtave të njeriut në dokumentet themelore kombëtare, evropiane dhe botërore;</p> <p>g. mban një qëndrim të caktuar për lidhjet ndërmjet llojeve të ndryshme të të drejtave;</p> <p>h. mban një qëndrim të caktuar për fushën e veprimit dhe të kufizimit të të drejtave.</p>	<p>c. shpjegon lidhjen ndërmjet etapave historike dhe zhvillimit të përmbajtjes së konceptit të të drejtave të njeriut dhe të llojeve të ndryshme të tyre;</p> <p>d. interpretton në kontekstin historik dokumentet themelore të të drejtave të njeriut;</p> <p>e. interpretton përmbajtjen e ligjit kushtetues shqiptar në përgjithësi dhe liritë dhe të drejtat themelore në veçanti;</p> <p>f. analizon dhe vlerëson mbrojtjen e të drejtave të njeriut në dokumentet themelore kombëtare, evropiane dhe botërore;</p> <p>g. vlerëson, dhe mbron me argumente qëndrime të caktuara për lidhjet ndërmjet llojeve të ndryshme të të drejtave;</p> <p>h. vlerëson, mban dhe mbron me argumente qëndrime të caktuara për fushën e veprimit dhe të kufizimit të të drejtave.</p>
--	--	--

7.2 NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE NË LËNDËN “HISTORI”

SHKALLA V		
Kompetenca I: Kërkimi historik dhe analiza shkak-pasojë		
<p>Përshkrimi i kompetencës: Nxënësi përcakton dhe kryen kërkim për një ngjarje/çështje të caktuar historike nga historia e qytetërimeve botërore dhe historia e shqiptarëve duke analizuar ngjarjet historike në lidhjet e tyre shkak-pasojë, pasojat në përfundimin e ngjarjeve, të situatave dhe të ndryshimeve historike, si dhe lidhjet e qytetërimit të popullit shqiptar me qytetërimet botërore, për një periudhë të caktuar historike apo për periudha të ndryshme të shoqërisë, në varësi të ngjarjes/çështjes/figurës, për të cilën zhvillohet kërkimi historik. Ai identifikon dhe shqyrton, individualisht dhe si pjesë e një grupi, pyetje specifike për historinë e qytetërimeve botërore dhe për historinë e shqiptarëve për periudhën antike mesjetare, moderne dhe bashkëkohore ose çështje që u përkasin këtyre periudhave. Nxënësi nëpërmjet kërkimit për të kaluarën dhe trashëgimisë së saj zhvillon dhe ndërton konceptet historike që lidhen me kohën dhe kronologjinë, vazhdimësinë dhe ndryshimin në marrëdhëniet shoqërore, vijimësinë e ngjarjeve në të kaluarën dhe lidhjen e tyre shkak-pasojë, rolin e tyre në perspektivat e së ardhmes, nëpërmjet kuptimit të ngjarjeve më të rëndësishme që kanë ndodhur në historinë e shqiptarëve dhe historinë e qytetërimeve botërore në parahistori, në periudhën antike, mesjetare, moderne dhe bashkëkohore.</p>		
NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ zhvillon kërkim dhe formulon pyetje që adresojnë vetëm një aspekt të ngjarjes/çështjes apo figurës historike nga historia e shqiptarëve dhe historia e qytetërimeve botërore për periudha të ndryshme historike (parahistori, antikitet, mesjetë, moderne dhe bashkëkohore) duke iu referuar ndonjë burimi historik për t’iu përgjigjur pyetjeve për aspektin e ngjarjes për të cilin zhvillon kërkimin; ➤ identifikon disa prej koncepteve që lidhen me kohën dhe kronologjinë, shumëllojshmërinë kulturore, etnike 	<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ kërkon dhe formulon pyetje që adresojnë disa nga aspektet thelbësore të një ngjarje/çështje apo figure historike duke përdorur disa prej burimeve historike dhe burimeve të informacionit, për t’iu përgjigjur pyetjeve, për të strukturuar një shqyrtim dhe për të nxjerrë konkluzionet për ngjarjen /çështjen/ figurën historike për të cilën zhvillohet kërkimi historik; ➤ përcakton një çështje për kërkim nga historia e shqiptarëve ose historia e qytetërimeve botërore për periudha të 	<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ kërkon, harton dhe drejton pyetje për çështje/ngjarje/figura historike, nga historia e shqiptarëve dhe historia e qytetërimeve botërore për periudha të ndryshme historike (parahistori, antikitet, mesjetë, moderne dhe bashkëkohore) dhe kupton se si ato lidhen me një kontekst të gjerë historik; ➤ përcakton një çështje për kërkim, harton dhe drejton pyetje për çështjen/ngjarjen/ figurën historike, duke përdorur një sërë burimesh historike për t’iu përgjigjur pyetjeve dhe për të strukturuar një shqyrtim, për zhvillimin

<p>dhe fetare, ndryshimin dhe vazhdimësinë, marrëdhëniet shkak-pasojë, ndërveprimin dhe rëndësinë e tyre historike;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ dallon lidhjet shkak-pasojë për një periudhe të caktuar historike apo për periudha të ndryshme të shoqërisë në nivel lokal, kombëtar, evropian e botëror, si dhe lidhjet e qytetërimit të popullit shqiptar me qytetërimet botërore, për një periudhe të caktuar historike apo për periudha të ndryshme të shoqërisë, në varësi të ngjarjes/çështjes/figurës, për të cilën zhvillohet kërkimi historik; ➤ identifikon ndonjë ndër konceptet historike që lidhen me ngjarjen/çështjen apo figurën historike për të cilën zhvillohet kërkimi; ➤ kryen detyra që nuk adresojnë problemin. 	<p>ndryshme historike (parahistori, antikitet, mesjetë, moderne dhe bashkëkohore)</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ vlerëson ngjarjen/çështjen/figurën historike duke përdorur disa prej koncepteve që lidhen me kohën dhe kronologjinë, shumëllojshmërinë kulturore, etnike dhe fetare, ndryshimin dhe vazhdimësinë, marrëdhëniet shkak-pasojë, ndërveprimin dhe rëndësinë e tyre historike; ➤ identifikon disa ndër lidhjet shkak-pasojë për një periudhe të caktuar historike apo për periudha të ndryshme të shoqërisë në nivel lokal, kombëtar, evropian e botëror, si dhe lidhjet e qytetërimit të popullit shqiptar me qytetërimet botërore, për një periudhë të caktuar historike apo për periudha të ndryshme të shoqërisë, në varësi të ngjarjes/çështjes/figurës, për të cilën zhvillohet kërkimi historik; ➤ përdor disa prej koncepteve kryesore që lidhen me ngjarjen çështjen apo figurën historike të marrë në shqyrtim. 	<p>e hipotezave, për të nxjerrë dhe për të justifikuar konkluzionet e tyre për ngjarjen/çështjen/figurën historike për të cilën zhvillohet kërkimi historik;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ zhvillon dhe vlerëson ngjarjen/çështjen/figurën historike duke përdorur drejt dhe saktë konceptet historike që lidhen me kohën dhe kronologjinë, shumëllojshmërinë kulturore, etnike dhe fetare, ndryshimin dhe vazhdimësinë në marrëdhëniet shoqërore, vijimësinë e ngjarjeve, lidhjen shkak-pasojë, ndërveprimin, rëndësinë dhe rolin e tyre në perspektivat e së ardhmes; ➤ përcakton qartë ngjarjet historike në lidhjet e tyre shkak-pasojë duke treguar lidhjet e brendshme e të jashtme midis ngjarjeve, situatave dhe ndryshimeve kryesore, si dhe lidhjet e qytetërimit të popullit shqiptar me qytetërimet botërore, për një periudhë të caktuar historike apo për periudha të ndryshme të shoqërisë, në varësi të ngjarjes/çështjes/figurës, për të cilën zhvillohet kërkimi historik; ➤ përdor me lehtësi dhe në mënyrën e duhur konceptet që lidhen me ngjarjen çështjen apo figurën historike të marrë në shqyrtim.
<p>Kompetenca II: Përdorimi i burimeve dhe interpretimi historik</p>		
<p>Përshkrimi i kompetencës:</p>		

Nxënësi shqyrton një sërë interpretimesh të së kaluarës që i përkasin periudhës antike mesjetare, moderne dhe bashkëkohore për të vlerësuar vlefshmërinë e tyre gjatë interpretimit të historisë së qytetërimeve botërore dhe historisë së shqiptarëve.

Ai bën testimin e hipotezave, vlerëson burimet e përdorura për të arritur përfundime të arsyetuara dhe logjike, tregon lidhjet e brendshme e të jashtme midis ngjarjeve, situatave dhe ndryshimeve kryesore, si dhe lidhjet e qytetërimit të popullit shqiptar me qytetërimet botërore, për një periudhe të caktuar historike apo për periudha të ndryshme të shoqërisë, në varësi të ngjarjes/çështjes/figurës, për të cilën zhvillohet kërkimi historik;

Nxënësi vlerëson burimet alternative për ndërtimin e ngjarjes për të kuptuar pse historianët dhe të tjerët i kanë interpretuar ngjarjet, njerëzit dhe situatat historike të qytetërimeve botërore dhe të historisë së shqiptarëve që i përkasin një periudhe të caktuar në mënyra të ndryshme.

Nxënësi nëpërmjet përdorimit të burimeve dhe interpretimit të ngjarjeve dhe shoqërive në të kaluarën dhe sot zhvillon dhe ndërton konceptet kyçe historike që lidhen me kohën dhe kronologjinë, vazhdimësinë dhe ndryshimin në marrëdhëniet shoqërore, vijimësinë e ngjarjeve në të kaluarën dhe lidhjen e tyre shkak-pasojë, rolin e tyre në perspektivat e së ardhmes, nëpërmjet kuptimit të ngjarjeve më të rëndësishme që kanë ndodhur në historinë e shqiptarëve dhe historinë e qytetërimeve botërore në parahistori, në periudhën antike, mesjetare, moderne dhe bashkëkohore.

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>i referohet ndonjë burimi historik të përcaktuar për t'iu përgjigjur dhe për të interpretuar ndonjë pyetje për ngjarje të caktuara nga historia e shqiptarëve ose historia e qytetërimeve botërore për periudha të ndryshme historike;</i> ➤ <i>interpretonte aspekte që kanë të bëjnë me ngjarjen historike duke ju referuar pjesërisht burimit të përcaktuar.</i> 	<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>argumenton pjesërisht interpretimin e tij në lidhje me ngjarje apo çështje të caktuara që i përkasin periudhave antike mesjetare moderne dhe bashkëkohore duke identifikuar, zgjedhur dhe përdorur një disa prej burimeve historike (burimet tekstuale, vizuale, objektet dhe mjedisin historik);</i> ➤ <i>përzgjedh disa burime ose informacione të rëndësishme për interpretimin e ngjarjeve historike;</i> ➤ <i>përdor disa prej burimeve historike dhe burimeve të informacionit, për t'iu përgjigjur pyetjeve, për të strukturuar një shqyrtim, për të nxjerrë dhe për të interpretuar konkluzionet për një ngjarje</i> 	<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>argumenton interpretimin e tij në lidhje me ngjarje apo çështje të caktuara që i përkasin periudhave antike mesjetare moderne dhe bashkëkohore duke identifikuar, zgjedhur dhe përdorur një sërë burimesh historike, (përfshirë burimet tekstuale, vizuale, objektet dhe mjedisin historik)</i> ➤ <i>përzgjedh me saktësi informacionin historik, duke shfrytëzuar burimet parësore dhe dytësore, dhe e interpreton atë;</i> ➤ <i>vlerëson burimet për vlefshmërinë dhe besueshmërinë e tyre;</i> ➤ <i>vlerëson, përdor dhe shfrytëzon një sërë hartash dhe burimesh historike</i>

	të caktuar nga historia e shqiptarëve ose historia e qytetërimeve botërore për periudha të ndryshme historike.	për t'iu përgjigjur pyetjeve, për të strukturuar një shqyrtim, për të zhvilluar hipoteza, për të përzgjedhur faktet, si dhe për të nxjerrë dhe për të interpretuar konkluzionet e tij për një ngjarje të caktuar nga historia e shqiptarëve ose historia e qytetërimeve botërore për periudha të ndryshme historike.
--	--	--

Kompetenca III: Shpjegimi dhe komunikimi për të kaluarën

Përshkrimi i kompetencës:

Nxënësi paraqet shpjegime të argumentuara mbështetur në burime për shpjegimin e ngjarjeve të historisë së shqiptarëve dhe historisë së qytetërimeve botërore që janë koherente, të strukturuar dhe të arsyetuara, duke përdorur kronologjinë dhe fjalorin e duhur historik sipas periudhës përkatëse (antike, mesjetare; moderne dhe bashkëkohore).

Ai komunikon njohuritë historike për periudhën antike mesjetare, moderne dhe bashkëkohore në mënyra të ndryshme (me gojë, me shkrim ose medie të ndryshme), duke përdorur kronologjinë dhe fjalorin e duhur historik.

Nxënësi nëpërmjet shpjegimit dhe prezantimit të ngjarjeve dhe shoqërive në të kaluarën dhe sot zhvillon dhe ndërton konceptet kyçe historike që lidhen me kohën dhe kronologjinë, vazhdimësinë dhe ndryshimin në marrëdhëniet shoqërore, vijimësinë e ngjarjeve në të kaluarën dhe lidhjen e tyre shkak-pasojë, rolin e tyre në perspektivat e së ardhmes, nëpërmjet kuptimit të ngjarjeve më të rëndësishme që kanë ndodhur në historinë e shqiptarëve dhe historinë e qytetërimeve botërore në parahistori, në periudhën antike, mesjetare, moderne dhe bashkëkohore.

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ përzgjedh me vështirësi pak informacion që është i rëndësishëm për çështjen apo ngjarjen historike për të cilën zhvillohet kërkimi; ➤ përdor rrallë terminologjinë dhe simbolet historike të mësuara; ➤ përdor me vështirësi hartat dhe burimet historike për prezantimin e informacionit; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ prezanton me ndihmë informacionin përmes përdorimit të burimeve të përcaktuara dhe duke përdorur fjalorin historik; ➤ organizon me ndihmë informacionin në tabela, diagrame; ➤ organizon me ndihmë informacionin dhe e përshtat atë për audiencën; ➤ zgjedh dhe përdor mjete të pranueshme 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ prezanton informacionin përmes përdorimit të burimeve dhe duke përdorur me lehtësi fjalorin e përshtatshëm historik; ➤ përzgjedh mjetet e duhura për t'i vendosur të dhënat në tabela, diagrame dhe grafikë; ➤ përdor lehtësisht fjalorin e përshtatshëm për ta bërë mesazhin e tij

<p>➤ prezanton informacionin në mënyrë jo të organizuar.</p>	<p>të prezantimit për të shfaqur të dhënat;</p> <p>➤ përdor me ndihmë burimet dhe hartat historike për prezantimin e informacionit;</p> <p>➤ përdor në disa raste terminologjinë dhe simbolet historike të mësuara.</p>	<p>më të lehtë për t'u kuptuar dhe interpretuar;</p> <p>➤ përzgjedh dhe përdor mjete të përshtatshme për prezantim;</p> <p>➤ parashtron pyetje që nxisin debat për temën/çështjen e dhënë dhe u jep përgjigje pyetjeve të bëra nga të tjerët përmes formave të ndryshme të komunikimit.</p>
<p>SHKALLA VI</p>		
<p>Kompetenca I: Kërkimi historik dhe analiza shkak-pasojë</p>		
<p>Përshkrimi i kompetencës:</p> <p>Nxënësi shtron pyetje për të strukturuar një shqyrtim për zhvillimin e hipotezave, për përzgjedhjen dhe dhënien e fakteve për të nxjerrë dhe për të justifikuar konkluzionet e tij. Nxënësi identifikon dhe shqyrton individualisht dhe si pjesë e një grupi, pyetje specifike për historinë e qytetërimeve botërore dhe për historinë e shqiptarëve për periudhën antike mesjetare, moderne dhe bashkëkohore ose çështje që u përkasin këtyre periudhave.</p> <p>Ai identifikon dhe vlerëson rëndësinë relative të faktorëve të ndryshëm, si dhe shpjegon lidhjet ndërmjet shkakut dhe pasojës, duke argumentuar dhe interpretuar keto lidhje bazuar në dëshmi.</p> <p>Nxënësi kryen kërkim për një ngjarje/çështje të caktuar historike nga historia e qytetërimeve botërore dhe historia e shqiptarëve duke analizuar ngjarjet historike në lidhjet e tyre shkak-pasojë, pasojat në përfundimin e ngjarjeve, të situatave dhe të ndryshimeve historike, si dhe lidhjet e qytetërimit të popullit shqiptar me qytetërimet botërore.</p> <p>Nxënësi nëpërmjet kërkimit për të kaluarën dhe trashëgimisë së saj ndërton konceptet historike që lidhen me kohën dhe kronologjinë, vazhdimësinë dhe ndryshimin në marrëdhëniet shoqërore, vijimësinë e ngjarjeve në të kaluarën dhe lidhjen e tyre shkak-pasojë, rolin e tyre në perspektivat e së ardhmes, nëpërmjet kuptimit të ngjarjeve më të rëndësishme që kanë ndodhur në historinë e shqiptarëve dhe historinë e qytetërimeve botërore në parahistori, në periudhën antike, mesjetare, moderne dhe bashkëkohore.</p>		
<p>NIVELI II</p>	<p>NIVELI III</p>	<p>NIVELI IV</p>

Nxënësi :

- formulon pyetje që adresojnë ndonjë nga aspektet thelbësore të një ngjarje/çështje apo figure historike;
- përdor një nga burimet e përcaktuara historike për t'iu përgjigjur pyetjeve për ndonjë aspekt të ngjarjes /çështjes/ figurës historike për të cilën zhvillohet kërkimi historik;
- identifikon konceptet që lidhen me kohën dhe kronologjinë, ndryshimin dhe vazhdimësinë, marrëdhëniet shkak-pasojë, shumëllojshmërinë kulturore, etnike dhe fetare, ndërveprimin dhe rëndësinë e tyre në një ngjarje historike;
- identifikon lidhjet shkak-pasojë për një periudhe të caktuar historike apo për periudha të ndryshme të shoqërisë në nivel kombëtar, evropian e botëror;
- identifikon lidhjet e qytetërimit të popullit shqiptar me qytetërimet botërore, për një periudhe të caktuar historike apo për periudha të ndryshme të shoqërisë, në varësi të ngjarjes/çështjes/figurës, për të cilën zhvillohet kërkimi historik;

Nxënësi :

- formulon pyetje që adresojnë disa nga aspektet thelbësore të një ngjarje/çështje apo figure historike;
- përdor ndonjë nga burimet historike për t'iu përgjigjur pyetjeve dhe për të nxjerrë konkluzione për disa aspekte të ngjarjes /çështjes/ figurës historike për të cilën zhvillohet kërkimi;
- shpjegon konceptet që lidhen me kohën dhe kronologjinë, ndryshimin dhe vazhdimësinë, marrëdhëniet shkak-pasojë, shumëllojshmërinë kulturore, etnike dhe fetare, ndërveprimin dhe rëndësinë e tyre në një ngjarje historike;
- shpjegon lidhjet shkak-pasojë për një periudhe të caktuar historike apo për periudha të ndryshme të shoqërisë në nivel kombëtar, evropian e botëror;
- shpjegon lidhjet e qytetërimit të popullit shqiptar me qytetërimet botërore, për një periudhe të caktuar historike apo për periudha të ndryshme të shoqërisë, në varësi të ngjarjes/çështjes/figurës, për të cilën zhvillohet kërkimi historik;

Nxënësi :

- harton dhe drejton pyetje që adresojnë aspektet thelbësore të një ngjarje/çështje apo figure historike;
- përdor burime të ndryshme historike për t'iu përgjigjur pyetjeve dhe për të nxjerrë konkluzione për ngjarjen/çështjen/ figurën historike për të cilën zhvillohet kërkimi;
- analizon konceptet që lidhen me kohën dhe kronologjinë, ndryshimin dhe vazhdimësinë, marrëdhëniet shkak-pasojë, shumëllojshmërinë kulturore, etnike dhe fetare, ndërveprimin dhe rëndësinë e tyre në një ngjarje historike;
- gjykon mbi lidhjet shkak-pasojë për një periudhe të caktuar historike apo për periudha të ndryshme të shoqërisë në nivel kombëtar, evropian e botëror;
- vlerëson lidhjet e qytetërimit të popullit shqiptar me qytetërimet botërore, për një periudhe të caktuar historike apo për periudha të ndryshme të shoqërisë, në varësi të ngjarjes/çështjes/figurës, për të cilën zhvillohet kërkimi historik;

<p>➤ dallon pasojat në përfundimin e ngjarjeve, të situatave dhe të ndryshimeve historike që u përkasin periudhave antike, mesjetare, moderne dhe bashkëkohore.</p>	<p>➤ shpjegon pasojat në përfundimin e ngjarjeve, të situatave dhe të ndryshimeve historike që u përkasin periudhave antike, mesjetare, moderne dhe bashkëkohore.</p>	<p>➤ gjykon pasojat në përfundimin e ngjarjeve, të situatave dhe të ndryshimeve historike që u përkasin periudhave antike, mesjetare, moderne dhe bashkëkohore.</p>
<p>Kompetenca II: Përdorimi i burimeve dhe interpretimi historik</p>		
<p>Përshkrimi i kompetencës:</p> <p>Nxënësi përdor burimet historike për të interpretuar historinë e qytetërimeve botërore dhe historinë e shqiptarve në periudhën antike, mesjetare, moderne dhe bashkëkohore. Ai vlerëson burimet e përdorura për të arritur përfundime të arsyetuara dhe logjike, tregon lidhjet e brendshme e të jashtme midis ngjarjeve, situatave dhe ndryshimeve kryesore, si dhe lidhjet e qytetërimit të popullit shqiptar me qytetërimet botërore, për një periudhë të caktuar historike apo për periudha të ndryshme të shoqërisë, në varësi të ngjarjes/çështjes/figurës, për të cilën zhvillohet kërkimi historik.</p> <p>Nxënësi vlerëson burimet alternative për ndërtimin e ngjarjes për të kuptuar pse historianët dhe të tjerët i kanë interpretuar ngjarjet, njerëzit dhe situatat historike në mënyra të ndryshme.</p> <p>Nxënësi nëpërmjet përdorimit të burimeve dhe interpretimit të ngjarjeve dhe shoqërive në të kaluarën dhe sot zhvillon dhe ndërton konceptet kyçe historike që lidhen me kohën dhe kronologjinë, vazhdimësinë dhe ndryshimin në marrëdhëniet shoqërore, vijimësinë e ngjarjeve në të kaluarën dhe lidhjen e tyre shkak-pasojë, rolin e tyre në perspektivat e së ardhmes, nëpërmjet kuptimit të ngjarjeve më të rëndësishme që kanë ndodhur në historinë e shqiptarëve dhe historinë e qytetërimeve botërore në parahistori, në periudhën antike, mesjetare, moderne dhe bashkëkohore.</p>		
<p>NIVELI II</p>	<p>NIVELI III</p>	<p>NIVELI IV</p>
<p>Nxënësi :</p> <p>➤ dallon llojet e burimeve historike si një domosdoshmëri në punën e historianit dhe në dhënien e përgjigjeve të argumentuara për ndërtimin e ngjarjes historike;</p>	<p>Nxënësi :</p> <p>➤ shpjegon llojet e burimeve historike si një domosdoshmëri në punën e historianit dhe në dhënien e përgjigjeve të argumentuara për ndërtimin e ngjarjes historike;</p>	<p>Nxënësi :</p> <p>➤ vlerëson llojet e burimeve historike si një domosdoshmëri në punën e historianit dhe në dhënien e përgjigjeve të argumentuara për ndërtimin e ngjarjes historike;</p>

<ul style="list-style-type: none"> ➤ përshkruan burimet alternative, për ndërtimin e ngjarjes historike për periudhat antike mesjetare, moderne dhe bashkëkohore; ➤ identifikon dhe përdor ndonjë nga burimet historike, si burimet tekstuale, vizuale, objektet dhe mjedisin historik për të dhënë interpretimin e tij në lidhje me ngjarje apo çështje të caktuara historike; ➤ dallon se si dhe pse ngjarjet historike janë interpretuar në mënyra të ndryshme; ➤ identifikon rëndësinë e burimeve historike në ndërtimin objektiv të ngjarjes historike; ➤ kupton saktësinë e burimeve historike dhe dallon diferencën midis faktit dhe supozimit. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ shpjegon burimet alternative, për ndërtimin e ngjarjes historike për periudhat antike mesjetare, moderne dhe bashkëkohore; ➤ shpjegon dhe përdor disa nga burimet historike, si burimet tekstuale, vizuale, objektet dhe mjedisin historik për të dhënë interpretimin e tij në lidhje me ngjarje apo çështje të caktuara historike; ➤ shpjegon se si dhe pse ngjarjet historike janë interpretuar në mënyra të ndryshme; ➤ shpjegon rëndësinë e burimeve historike në ndërtimin objektiv të ngjarjes historike; ➤ shpjegon saktësinë e burimeve historike dhe dallon diferencën midis faktit dhe supozimit. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ analizon burimet alternative, për ndërtimin e ngjarjes historike për periudhat antike mesjetare, moderne dhe bashkëkohore; ➤ përdor dhe vlerëson saktësinë e një sërë burimesh historike, duke përfshirë burimet tekstuale, vizuale, objektet dhe mjedisin historik për të argumentuar interpretimin e tij në lidhje me ngjarje apo çështje të caktuara historike; ➤ gjykon se si dhe pse ngjarjet historike janë interpretuar në mënyra të ndryshme; ➤ vlerëson rëndësinë e burimeve historike në ndërtimin objektiv të ngjarjes historike; ➤ analizon saktësinë e burimeve historike dhe dallon diferencën midis faktit dhe supozimit.
---	---	--

Kompetenca III: Shpjegimi dhe komunikimi për të kaluarën

Përshkrimi i kompetencës:

Nxënësi komunikon njohuritë historike për historinë e shqiptarëve dhe historinë e qytetërimeve botërore në periudhën antike mesjetare, moderne dhe bashkëkohore në mënyra të ndryshme (me gojë, me shkrim ose medie të ndryshme), duke përdorur kronologjinë dhe fjalorin e duhur historik.

Ai paraqet shpjegime të argumentuara mbështetur në burime për shpjegimin e ngjarjeve të historisë së shqiptarëve dhe historisë së qytetërimeve botërore që janë koherente, të strukturuar dhe të arsyetuara, duke përdorur kronologjinë dhe fjalorin e duhur historik sipas periudhës përkatëse (antike, mesjetare; moderne dhe bashkëkohore).

Nxënësi nëpërmjet shpjegimit dhe prezantimit të ngjarjeve dhe shoqërive në të kaluarën dhe sot zhvillon dhe ndërton konceptet kyçe historike që lidhen me kohën dhe kronologjinë, vazhdimësinë dhe ndryshimin në marrëdhëniet shoqërore, vijimësinë e ngjarjeve në të kaluarën dhe lidhjen e tyre shkak-pasojë, rolin e tyre në perspektivat e së ardhmes, nëpërmjet kuptimit të ngjarjeve më të rëndësishme që kanë ndodhur në historinë e shqiptarëve dhe historinë e qytetërimeve botërore në parahistori, në periudhën antike, mesjetare, moderne dhe bashkëkohore.

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ dallon veçoritë e kërkimit historik, përdorimit të burimeve, analizës shkak-pasojë, interpretimit në shpjegimin e një ngjarje apo figurë historike; ➤ identifikon kontributin e botës greke dhe romake në qytetërimin e sotëm europian; ➤ dallon ndikimin e qytetërimit grek-romak në kulturën ilire; ➤ identifikon veçoritë kryesore të periudhës së mesjetës; ➤ kupton kulturën mesjetare mes civilizimit bizantin dhe atij europian; ➤ dallon veçoritë kryesore të periudhës së historisë moderne; ➤ identifikon veçoritë kryesore të periudhës bashkëkohore; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ shpjegon veçoritë e kërkimit historik, përdorimit të burimeve, analizës shkak-pasojë, interpretimit në shpjegimin e një ngjarje apo figurë historike; ➤ shpjegon kontributin e botës greke dhe romake në qytetërimin e sotëm europian; ➤ tregon ndikimin e qytetërimit grek-romak në kulturën ilire; ➤ shpjegon veçoritë kryesore të periudhës së mesjetës; ➤ shpjegon kulturën mesjetare mes civilizimit bizantin dhe atij europian; ➤ shpjegon veçoritë kryesore të periudhës së historisë moderne; ➤ shpjegon veçoritë kryesore të periudhës bashkëkohore; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ analizon veçoritë e kërkimit historik, përdorimit të burimeve, analizës shkak-pasojë, interpretimit në shpjegimin e një ngjarje apo figurë historike; ➤ analizon kontributin e botës greke dhe romake në qytetërimin e sotëm europian; ➤ argumenton ndikimin e qytetërimit grek-romak në kulturën ilire; ➤ analizon veçoritë kryesore të periudhës së mesjetës; ➤ vlerëson kulturën mesjetare mes civilizimit bizantin dhe atij europian; ➤ analizon veçoritë kryesore të periudhës së historisë moderne; ➤ analizon veçoritë kryesore të periudhës bashkëkohore;

<ul style="list-style-type: none"> ➤ kupton pozitën e qytetërimit shqiptar brenda qytetërimit botëror; ➤ për zgjedh me vështirësi pak informacion që është i rëndësishëm për çështjen apo ngjarjen historike për të cilën zhvillohet kërkimi; ➤ përdor me vështirësi hartat dhe burimet historike për prezantimin e informacionit; ➤ përdor me vështirësi mjete të teknologjisë së informacionit për prezantimin dhe shpjegimin e informacionit historik. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ shpjegon pozitën e qytetërimit shqiptar brenda qytetërimit botëror; ➤ prezanton me ndihmë informacionin përmes përdorimit të burimeve të përcaktuara për çështjen apo ngjarjen historike për të cilën zhvillohet kërkimi; ➤ përdor me ndihmë burimet dhe hartat historike për prezantimin e informacionit; ➤ përdor me ndihmë mjete të teknologjisë së informacionit për prezantimin dhe shpjegimin e informacionit historik. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ vlerëson pozitën e qytetërimit shqiptar brenda qytetërimit botëror; ➤ prezanton saktë informacionin përmes përdorimit të burimeve për çështjen apo ngjarjen historike për të cilën zhvillohet kërkimi; ➤ për zgjedh dhe përdor lehtësisht burimet dhe hartat historike për prezantimin e informacionit; ➤ për zgjedh dhe përdor mjete të përshtatshme të teknologjisë së informacionit për prezantimin dhe shpjegimin e informacionit historik.
---	--	--

7.3 NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE NË LËNDËN “GJEOGRAFI”

SHKALLA V	
Kompetenca I: Hetimi i dukurive gjeografike	
Përshkrimi i kompetencës:	
Nxënësi përcakton marrëdhëniet shkak - pasojë të dukurive gjeografike, që ndodhin në sistemet natyrore dhe humane të Tokës; hulumton ndërveprimin ndërmjet mjedisëve fizike dhe humane në nivel lokal, kombëtar, rajonal e botëror.	

Ai formulon dhe drejton pyetje për çështjen gjeografike për të cilën zhvillohet kërkimi gjeografik, spekulon me përgjigjet, duke shpjeguar idetë e tij ose duke formuluar hipoteza. Zhvillon dhe vlerëson çështjen duke përdorur konceptet që lidhen me gjeosistemin, marrëdhënien ndërmjet pjesëve të gjeosistemit, vendin, rajonin, lëvizjen, mjedisin, ndërveprimin.

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ identifikon veçoritë e përbërësve të gjeosistemit (atmosferës, hidrosferës, litosferës, biosferës), lidhjen dhe varësinë ndërmjet tyre; ➤ identifikon pasojat e proceseve fizike në modelet dhe sistemet e Tokës dhe në mjedisin human, në nivel lokal/rajonar/botëror; ➤ identifikon modele hapësinore të dukurive dhe proceseve gjeografikë dhe shpërndarjen e tyre; ➤ formulon pyetje bazuar vetëm në një aspekt të një çështje ose dukurie gjeografike. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ përshkruan veçoritë e përbërësve të gjeosistemit (atmosferës, hidrosferës, litosferës, biosferës), lidhjen dhe varësinë ndërmjet tyre; ➤ shpjegon, përmes shembujve të dhënë, pasojat e proceseve fizike në modelet dhe sistemet e Tokës dhe në mjedisin human në nivel lokal/rajonar/botëror; ➤ shpjegon shpërndarjen dhe modelet hapësinore të dukurive gjeografike në shkallë të ndryshme; ➤ formulon dhe drejton pyetje bazuar në disa prej aspekteve të një çështje ose dukurie gjeografike. 	<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ analizon veçoritë e përbërësve të gjeosistemit (atmosferës, hidrosferës, litosferës, biosferës), lidhjen dhe varësinë ndërmjet tyre; ➤ analizon shoqëruar me shembujt e tij, pasojat e proceseve fizike në modelet dhe sistemet e Tokës dhe në mjedisin human, në nivel lokal/rajonar/botëror; ➤ analizon shpërndarjen dhe modelet hapësinore të dukurive gjeografike në shkallë të ndryshme; ➤ formulon dhe drejton pyetje bazuar në aspektet thelbësore të një çështje ose dukurie gjeografike.

Kompetenca II: Mbledhja, vlerësimi dhe komunikimi i informacionit

Përshkrimi i kompetencës:

Nxënësi identifikon dhe shqyrton burimet e informacionit që përdor për kërkim. Përzgjedh burimet më të përshtatshme nga tërësia e burimeve parësore (intervista, statistika, etj.) dhe dytësore (grafikë, harta, ilustrime, video, CD, internet, etj.), duke vlerësuar në mënyrë kritike vlefshmërinë dhe besueshmërinë e tyre. Përdor shkathtësitë gjeografike, mjetet (si hartat, vëzhgimet në terren, fotografi etj.) dhe teknologjinë, për të ndërtuar njohuri për proceset e dukuritë gjeografike në gjeosistem, për rajonet dhe veçoritë e tyre, ndërvarësinë, bashkëveprimin midis tyre, në nivel kombëtar, rajonal e global; për lokalizimin e tipareve dhe dukurive gjeografike, për

të grumbulluar, përpunuar dhe komunikuar informacionin gjeografik. Komunikon (me shkrim, me gojë, grafikisht, vizualisht) shpërndarjen hapësinore të dukurive gjeografike, përmes përdorimit të hartave të shkallëve të ndryshme, duke përdorur fjalorin e përshtatshëm gjeografik.

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ ndërton dhe përdor prezantime të thjeshta për të përshkruar marrëdhëniet dhe për të identifikuar modele të thjeshta hapësinore të proceseve dhe dukurive gjeografike; ➤ identifikon informacionin dhe të dhënat gjeografike për të nxjerrë përfundime të thjeshta; ➤ komunikon idetë dhe informacionin gjeografik me shkrim dhe gojë, si dhe në rrugë grafike, duke përdorur në disa raste fjalor të përshtatshëm gjeografik; ➤ përdor burime të rekomanduara të informacionit. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ përzgjedh, ndërton dhe përdor prezantime të përshtatshme për të përshkruar marrëdhëniet dhe modelet hapësinore të proceseve dhe dukurive gjeografike; ➤ identifikon në burime të ndryshme dhe përshkruan informacionin dhe të dhënat gjeografike për të nxjerrë përfundime bazuar në të dhëna; ➤ komunikon idetë dhe informacionin gjeografik me shkrim dhe gojë si dhe në rrugë grafike, duke përdorur fjalorin e përshtatshëm gjeografik; ➤ përdor burime të ndryshme të informacionit, të rekomanduara dhe të identifikuar prej tij. 	<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ përzgjedh, ndërton dhe përdor prezantime të përshtatshme për të shpjeguar marrëdhëniet, modelet hapësinore të proceseve dhe dukurive gjeografike; ➤ identifikon në burime të ndryshme, analizon dhe interpreton informacionin dhe të dhënat gjeografike për të nxjerrë përfundime dhe evidentuar kufizimet; ➤ komunikon ide komplekse dhe jep shpjegime koherente dhe të qëndrueshme (me gojë, shkrim, në rrugë grafike), duke përzgjedhur gjuhën dhe fjalorin gjeografik; ➤ përdor burime të ndryshme të informacionit dhe gjykon mbi besueshmërinë e vlefshmërinë e tyre.

Kompetenca III: Marrja e vendimeve

Përshkrimi i kompetencës:

Nxënësi propozon alternativa, strategji apo zgjidhje për një çështje gjeografike dhe identifikon pasojat që mund të shoqërojnë zgjidhjen e çështjes. Identifikon rrugë të ndryshme të veprimit dhe argumenton qëndrimin e tij në lidhje me to. Përdor pyetje për të reflektuar në çdo fazë të kërkimit: “Çfarë funksionoi?”, “Si mund të përmirësohet?”.

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ identifikon këndvështrime të ndryshme për një çështje gjeografike; ➤ identifikon si vendimmarrja përcaktohet (kushtëzohet) nga faktorë mjedisorë, ekonomikë dhe shoqërorë, në shkallë të ndryshme; ➤ identifikon zgjidhje për një çështje gjeografike aktuale dhe disa ndër rezultatet e mundshme; ➤ identifikon disa ndër pasojat e mundshme të zgjidhjes së propozuar. 	<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ përshkruan këndvështrime të ndryshme për një çështje gjeografike; ➤ shpjegon si vendimmarrja përcaktohet (kushtëzohet) nga faktorë mjedisorë, ekonomikë dhe shoqërorë, në shkallë të ndryshme; ➤ propozon zgjidhje për një çështje gjeografike aktuale; ➤ përshkruan disa ndër pasojat e mundshme të zgjidhjes së propozuar. 	<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ vlerëson këndvështrimet e ndryshme për një çështje gjeografike; ➤ analizon si vendimmarrja përcaktohet (kushtëzohet) nga faktorë mjedisorë, ekonomikë dhe shoqërorë, në shkallë të ndryshme; ➤ propozon zgjidhje për një çështje gjeografike aktuale mbi bazën e kritereve të përcaktuara; ➤ analizon pasojat e mundshme të zgjidhjes së propozuar.
SHKALLA VI		
Kompetenca I: Hetimi i dukurive gjeografike		
<p>Përshkrimi i kompetencës:</p> <p>Nxënësi përcakton një çështje gjeografike për kërkim dhe formulon pyetje rreth saj, propozon zgjidhje dhe gjen argumente për të mbrojtur zgjidhjen e tij. Në procesin e tij të kërkimit rreth dukurive dhe proceseve gjeografike në rajone të ndryshme të botës, përcakton marrëdhëniet shkak-pasojë të dukurive gjeografike që ndodhin në këto rajone. Nxënësi identifikon modele hapësinore të dukurive dhe proceseve gjeografike, shpërndarjen e tyre dhe hulumton mbi ndërveprimin ndërmjet mjediseve fizike dhe humane në nivel rajonal dhe botëror.</p>		
NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV

<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ identifikon modele hapësinore të dukurive dhe proceseve gjeografike në rajone të ndryshme të botës; ➤ formulon pyetje që adresojnë një aspekt të një çështje ose dukurie gjeografike në nivel rajonal dhe global; ➤ përshkruan elemente të ndërvarësisë midis rajoneve dhe vendeve të ndryshme të botës. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ shpjegon shpërndarjen dhe modelet hapësinore të dukurive gjeografike në rajone të ndryshme të botës; ➤ formulon dhe drejton pyetje që adresojnë disa prej aspekteve të një çështje ose dukurie gjeografike në nivel rajonal dhe global; ➤ analizon elemente të ndërvarësisë midis rajoneve dhe vendeve të ndryshme të botës. 	<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ analizon shpërndarjen dhe modelet hapësinore të dukurive dhe proceseve gjeografikë në rajone të ndryshme të botës; ➤ formulon dhe drejton pyetje që adresojnë aspektet thelbësore të një çështje ose dukurie gjeografike në nivel rajonal dhe global; ➤ interpreton kompleksitetin e ndërvarësisë midis rajoneve dhe vendeve të ndryshme të botës.
<p>Kompetenca II: Mbledhja, vlerësimi dhe komunikimi i informacionit</p>		
<p>Përshkrimi i kompetencës:</p> <p>Nxënësi përdor mjetet gjeografike, si hartat, vëzhgimet në terren, fotografitë ajrore, imazhet satelitore, TIK-un etj., për të ndërtuar njohuri dhe për të zhvilluar shkathtësitë gjeografike për proceset dhe dukuritë gjeografike në rajone të ndryshme të botës, për ndërvarësinë dhe bashkëveprimin midis këtyre rajoneve, për problematikat dhe çështjet e ndryshme globale aktuale. Vlerëson burimet e ndryshme të informacionit për vlefshëminë dhe besueshmërinë e tyre. Nxënësi komunikon (me shkrim, me gojë, grafikisht, vizualisht) shpërndarjen hapësinore të dukurive gjeografike në nivel global, duke përdorur fjalorin e përshtatshëm gjeografik.</p>		
<p style="text-align: center;">NIVELI II</p>	<p style="text-align: center;">NIVELI III</p>	<p style="text-align: center;">NIVELI IV</p>
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ identifikon në burime të ndryshme informacionin gjeografik dhe nxjerr përfundime të thjeshta bazuar në të dhënat e shfrytëzuara; ➤ komunikon idetë dhe informacionin gjeografik me shkrim dhe gojë, si dhe 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ organizon informacionin gjeografik të identifikuar në burime të ndryshme dhe nxjerr përfundime mbi bazën e të dhënave të përpunuara, duke e përshtatur informacionin për audiencën; 	<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ analizon dhe interpreton informacionin gjeografik të identifikuar në burime të ndryshme, nxjerr përfundime, i përshtat dhe i përcjell qartë për audiencën;

<p>në rrugë grafike, duke përdorur në disa raste fjalor të përshtatshëm gjeografik;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ përdor burime të rekomanduara të informacionit; ➤ përdor me vështirësi hartat dhe mjetet e tjera gjeografike për prezantimin e informacionit gjeografik për rajonet e botës dhe çështjet globale. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ komunikon idetë dhe informacionin gjeografik me shkrim dhe gojë, si dhe në rrugë grafike, duke përdorur fjalor të përshtatshëm gjeografik; ➤ përdor burime të ndryshme të informacionit, të rekomanduara dhe të identifikuar prej tij; ➤ përdor mjetet gjeografike, si hartat, fotografitë ajrore, atlaset, globin etj., për prezantimin e informacionit gjeografik për rajonet e botës dhe çështjet globale. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ komunikon ide komplekse dhe jep shpjegime koherente dhe të qëndrueshme (me shkrim dhe gojë, si dhe në rrugë grafike), duke përzgjedhur gjuhën dhe fjalorin gjeografik; ➤ përdor burime të larmishme të informacionit të identifikuar prej tij, dhe gjykon mbi besueshmërinë dhe vlefshmërinë e tyre; ➤ përzgjedh dhe përdor hartat dhe mjetet e tjera gjeografike për prezantimin e informacionit gjeografik për rajonet e botës dhe çështjet globale.
--	---	--

Kompetenca III: Marrja e vendimeve

Përshkrimi i kompetencës:

Nxënësi komunikon ide komplekse dhe jep shpjegime koherente dhe të qëndrueshme, me gojë, shkrim, në rrugë grafike, duke përzgjedhur gjuhën dhe fjalorin gjeografik. Identifikon pasojat që mund të shoqërojnë zgjidhjen e çështjes dhe identifikon rrugë të ndryshme të veprimit. Përdor pyetje për të reflektuar në çdo fazë të kërkimit: “Çfarë funksionoi?”, “Si mund të përmirësohet?”.

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ përzgjedh një prej zgjidhjeve të ofruara, për një çështje gjeografike në nivel global dhe/ose rajonal; ➤ identifikon disa ndër pasojat e mundshme të zgjidhjes së përzgjedhur prej tij. 	<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ identifikon zgjidhje të mundshme për një çështje gjeografike në nivel global dhe/ose rajonal; ➤ analizon disa ndër ndër pasojat e mundshme të zgjidhjes së propozuar prej tij. 	<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ propozon dy ose më shumë zgjidhje për një çështje gjeografike në nivel global dhe/ose rajonal; ➤ interpreton disa ndër pasojat e mundshme të zgjidhjeve të përzgjedhura prej tij.

8. NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE NË FUSHËN “TIK DHE TEKNOLOGJI”

8.1. NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE NË LËNDËN “TIK”

SHKALLA V		
Kompetenca: Hetimi me TIK		
Përshkrimi i kompetencës: <i>Nxënësit hetojnë dhe bëhen konsumatorë kritikë të informacionit. Ata hetojnë duke përdorur strategjitë dhe mjetet e duhura</i>		
NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ zhvillon një pamje web për website-n e tij në vijim të strategjive të hulumtuara; ➤ planifikon dhe paraqet kërkime me bibliografi të shënuar ; ➤ analizon burime informacioni elektronike, kritikon besueshmërinë dhe vlefshmërinë e tyre; ➤ bashkëpunon për të zgjidhur problemin dhe konkuron me të tjerët në lojrat interaktive edukative; ➤ Punon me një komunitet online për të arritur një qëllim të përbashkët kërkimor duke marrë parasysh përgjegjësinë për të integruar të gjithë anëtarët e komunitetit. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ harton një website motor dhe përmirëson renditjet e motorëve të kërkimit; ➤ merr në konsideratë burimet parësore dhe dytësore të kërkimit kur citojnë bibliografitë; ➤ vetëvlerëson burimet e veta të informacionit të tilla si ëebsite dhe blogje, duke kritikuar besueshmërinë dhe vlefshmërinë e tyre; ➤ reflekton mbi rezultatet e një loje interaktive edukative ; identifikon strategjitë për sukseset e ardhshme. ➤ krijon dhe punon me një komunitet online për hulumtim reciprok. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ përdor pajisje data <i>logger</i>, mikroskop dixhital; përdor modele digjitale për të provuar dhe për të përshtatur hipotezat për zgjidhjen e problemave; ➤ krahason të dhënat objektive nga burime të shumta digjitale për të vlerësuar mundshëm besueshmërinë e informacionit të dhënë; ➤ përdor ëikis ose dokumenta të tjera të përbashkëta, kërkon baza të dhënash; ➤ demonstroi njohuri për sistemet komplekse pas zgjidhjes së problemit në to si dhe në mjediset stimuluese; ➤ aplikon njohuritë e fituara përmes zgjidhjes së problemit në një mjedis simulimi të një konteksti të jetës reale.

Krijimi me TIK		
Përshkrimi i kompetencës: <i>Nxënësit krijojnë, redaktojnë dhe ndajnë informacion dhe ide. Ata bazohen në konventat e njohura për të shprehur ide dhe informacion.</i>		
NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ krijon, promovon dhe paraqet një transmetim për një audience të gjerë; ➤ merr përgjegjësinë për redaktimin e një elementi të një produkti digjital të prodhuar në bashkëpunim. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ bashkëpunon për të planifikuar dhe prezantuar një produkt digjital të rafinuar teknikisht që integron aplikime të përshtatshme të TIK-ut ; ➤ menaxhon dhe organizon të dhëna duke përdorur mjete të tilla si mail merge; ➤ mban një koleksion të gjerë të produkteve digjitale që përputhen me konventat e prezantimit të TIK-ut; ➤ përshkruan idetë e tij krijuese dhe harton raportin e vet në lidhje me pronësinë intelektuale; ➤ përzgjedh dhe përdor sisteme menaxhimi të dhënash të përshtatshme për kërkesa specifike. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ krijon produkte media komplekse, bindëse dhe shumë të individualizuara; ➤ zgjedh, integron dhe vlerëson elemente dhe mjete të projektimit për potencialin e tij për të arritur efektet e dëshiruara; ➤ demonstroi përvoja të specializuara digjitale redaktimi; ➤ diskuton të ardhmen e projektimit të produkteve digjitale; ➤ shpjegon se si të sigurojnë të drejtat ligjore të pronësisë dhe se si të mbrojnë të drejtat e pronësisë intelektuale; ➤ përdor software për të krijuar hiperlinke, tabela dhe skema; ➤ përdor software për hartimin dhe planifikimin e projekteve.
Komunikimi me TIK		
Përshkrimi i kompetencës: <i>Nxënësit aftësohen të shprehin identitetin, komunikojnë në mënyrë të përshtatshme dhe ruajnë sigurinë dhe privatësinë. Ata kontribuojnë dhe mësojnë nga të tjerët.</i>		
NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
Nxënësi:	Nxënësi:	Nxënësi:

<ul style="list-style-type: none"> ➤ promovon respekt për veten dhe të tjerët në komunikime; ➤ diskuton sfidat në lidhje me shfaqjen, parandalimin dhe kontrollin e krimit kibernetik; ➤ kupton shqetësimet e paraqitura nga rrjete të veçanta online; ➤ planifikon një projekt këmbimi online, e zbatojnë atë dhe tërheqin pjesëmarrësit në të. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ identifikon mënyrat e TIK-ut që mund të përdoren për të promovuar të drejtat e njeriut; ➤ demonstron mirëkuptim të legjislacionit të krimit kibernetik; ➤ krahason dhe vlerësojnë se si rrjete të ndryshme online mbrojnë identitetin; ➤ zgjedh dhe rekomandon zgjidhje softëare bashkëpunuese të përshtatshme për qëllime të veçanta; ➤ bën rekomandime për përdorimin etik të pajisjeve të reja. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ përdor aplikacione online dhe mjetet e menaxhimit për projekte bashkëpunuese të tilla si portalet online, ëikis; përdor mjetet e përbashkëta të rrjeteve sociale për qëllimet strategjike; ➤ kupton avantazhet dhe disavantazhet e përdorimit të ëebsite-ve dhe mjediseve online për menaxhim dhe bashkëpunim; ➤ lehtëson punën në grupe me softëare dhe bashkëpunon për të gjetur mjete për menaxhim projekti; ➤ krahason dhe vlerëson teknologjitë e reja për ndikimin ndaj çështjeve që ata paraqesin.
--	--	--

Menaxhimi dhe Oeprimi me TIK

Përshkrimi i kompetencës: *Nxënësit përdorin procedurat e njohura për të mbajtur një mjedis TIK të sigurtë, të mbrojtur dhe efikas. Ata kuptojnë se si sistemet dhe komponentet TIK janë përdorur për të ruajtur dhe rifituar informacionin.*

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ përshkruan rreziqet specifike të sistemit të tilla si: mosfunksionimi i celularit dhe se si ti heqin ato; ➤ analizon dhe krahason përgjegjësinë e TIK –ut duke përdorur politikat e organizatave të ndryshme; ➤ bën dallimin ndërmjet funksioneve të sistemeve operative software dhe aplikacioneve software; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ demonstroi njohuri dhe kuptojnë të rejtat e fundit të sigurisë TIK; ➤ diagnostikon defektet kompjuterike, i riparoi ato dhe përmirëson sistemet; ➤ krahason sistemet e përbashkëta të lidhjes të tilla si dial-up, ADSL, Wireless Broadband; ➤ demonstroi menaxhim efikas dhe efektiv të skedarëve; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ zgjedh opsionin e duhur për krijimin e një faqe interneti të tillë si një mjet online ose editor HTML; ndryshon Toolbars; klasifikon dhe paraqet funksionet; përdor printimin dupleks; përdor filtra për të devijuar postën e padëshiruar; optimizon funksionet dhe tiparet e mjeteve online për një qëllim të caktuar;

<ul style="list-style-type: none"> ➤ përshkruan tiparet kryesore të rrjeteve të një sistemi operativ të tilla si kontrollin e aksesit, shërbimet e dosjeve dhe shkëmbimi. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ kupton se si një kompjuter kryen logjikën digjitale (duke përdorur sistemin e numrave binarë.) ➤ merr pjesë në hartimin dhe ndërtimin e rrjetit. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ harton dhe përdor konvencione file/folder të qëndrueshme me emërtime; mirëmban versionin e kontrollit të dokumenteve; kufizon aksesin e të dhënave nga lokacioni ose fjalëkalimi; ➤ zbaton njohuritë e tij për të vendosur nëse do të përdorë cloud, server lokal ose storage; nëse do të përdorë ëebcam apo kamera digjitale.
--	---	---

Zbatimi i protokolleve dhe praktikave sociale dhe etike për përdorimin e TIK-ut

Përshkrimi i kompetencës: *Nxënësit Njohin pronësinë intelektuale dhe aplikojnë praktika të sigurisë së informacionit digjital. Ata aplikojnë protokollet personale të sigurisë dhe identifikojnë ndikimin e TIK-ut në shoqëri.*

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ në mënyrë të pavarur aplikon strategjitë e duhura për të mbrojtur të drejtat, identitetin, jetën private dhe sigurinë emocionale të tjerëve gjatë përdorimit të TIK-ut; ➤ vlerëson ndikimin e TIK-ut në vendin e punës dhe në shoqëri; ➤ krijon imazhe të thjeshta duke përdorur komandat fillestare të programeve; ➤ krijon faqe të thjeshta, por me shumë gabime. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ demonstroi menaxhim efikas dhe efektiv të skedarëve ; ➤ kupton se si një kompjuter kryen logjikën digjitale (duke përdorur sistemin e numrave binarë); ➤ vlerëson rreziqet që lidhen me mjediset online dhe krijon strategji të përshtatshme të sigurisë dhe kodeve të sjelljes; ➤ diskriminon mes protokolleve të përshtatshme për mjete të ndryshme të komunikimit kur bashkëpunon me komunitetet lokale dhe globale; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ kupton licensimin e krijimeve të përbashkëta; ➤ përdor parametrat komplekse të sigurisë për faqet online; ➤ ndryshon fjalëkalimin e strukturave; ➤ ndan informacionin me dosjet apo faqet dhe kupton se si të modifikojë parametrat e parazgjedhura brenda faqeve e rrjeteve sociale; ➤ analizon pasojat e mundshme të postimit të informacionit personal në faqet e rrjeteve sociale;

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ diskuton për rolin e TIK-ut në të ardhmen dhe se si ai mund të ndikojnë në përdorimin e tij. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ merr përgjegjësinë për efektin e komunikimit të tyre me njerëzit e tjerë; ➤ njeh rritjen e potencialit të përfshirjes për njerëzit me aftësi të kufizuar nëpërmjet TIK-ut, ndarjes dixhitale, llojeve të reja të punës, globalizimit.
SHKALLA VI		
Tematika: Rrjetat Kompjuterike		
Përshkrimi i tematikës: Zhvillimi i zgjidhjes së problemit hap-pas-hapi, ose hapat e ndjekur për të zgjidhur problemin.		
NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
Nxënësi: <ul style="list-style-type: none"> ➤ krijon algoritme me disa gabime. 	Nxënësi: <ul style="list-style-type: none"> ➤ krijon algoritme me gabime shumë të vogla; ➤ i adreson aftësitë e përdoruesit në disa shtrirje. 	Nxënësi: <ul style="list-style-type: none"> ➤ krijon algoritme me shumë pak ose aspak gabime; ➤ adreson aftësitë e përdoruesit në disa fusha.
Tematika: Vlerësimi i sistemeve		
Përshkrimi i tematikës: Nxënësit zhvillojnë të kuptuarit e koncepteve kryesore të shkencave kompjuterike dhe aftësinë e të menduarit kompjuterik (llogaritës).		
NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
Nxënësi: <ul style="list-style-type: none"> ➤ demonstron kuptimin e disa tipe strukturash të të dhënave me pak ndihmë; ➤ vlerëson kompleksitetin e run-time me disa gabime; ➤ vlerëson përdorimin e programit në disa shtrirje. 	Nxënësi: <ul style="list-style-type: none"> ➤ demonstron kuptimin e dtipeve të ndryshme të strukturave të të dhënave; ➤ vlerëson kompleksitetin e run-time me pak gabime; ➤ vlerëson përdorimin e programit në disa shtrirje. 	Nxënësi: <ul style="list-style-type: none"> ➤ krijon produkte media komplekse, bindëse dhe shumë të individualizuara; ➤ demonstron një kuptim të tipeve të ndryshme të strukturave të të dhënave. ➤ vlerëson kompleksitetin e run-time me gabime të vogla.

		➤ vlerëson përdorimin e programit në disa shtrirje.
Tematika: Zbërthimi		
Përshkrimi i tematikës: zbërthimi i sistemeve komplekse në sisteme më të vogla dhe më të menaxhueshme.		
NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
Nxënësi: <ul style="list-style-type: none"> ➤ ndan objektet në nën probleme më të vogla me disa gabime. ➤ aplikon teknikën divide and conquer (përcakto dhe sundo) në probleme të thjeshta. 	Nxënësi: <ul style="list-style-type: none"> ➤ ndan objektet në nën probleme me gabime të vogla. ➤ aplikon teknikën divide and conquer (përca dhe sundo) në probleme të thjeshta. ➤ aplikon teknika rekrusive për të zhvilluar algoritma me ndihmën e mësuesit. 	Nxënësi: <ul style="list-style-type: none"> ➤ ndan objektet në nën probleme më të vogla. ➤ aplikon teknikën divide and conquer (përca dhe sundo) për probleme më të komplikuara. ➤ aplikon teknika rekrusive për të zhvilluar algoritma.
Tematika: Abstraksioni		
Përshkrimi i tematikës: Fokusimi tek informacioni i rëndësishëm duke injoruar detajet e parëndësishme, ose fshehur detajet e implementimit.		
NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
Nxënësi: <ul style="list-style-type: none"> ➤ heq detajet e panevojshme me ndihmën e mësuesit; ➤ identifikojnë gabimet në modelet e të dhënave nëpërmjet ndihmës së mësuesit. 	Nxënësi: <ul style="list-style-type: none"> ➤ heq detajet e panevojshme me vështirësi; ➤ identifikon modelet të të dhënave me ndihmën e mësuesit; ➤ teston një hipotezë me disa gabime. 	Nxënësi: <ul style="list-style-type: none"> ➤ heq detajet e panevojshme me shumë lehtësi; ➤ identifikon modelet në të dhëna; teston një hipotezë.
Tematika: Përgjithësimi		

Përshkrimi i tematikës: Kërkimi i ngashmërive midis dhe tek problemet si dhe zgjidhja e problemeve.		
NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
Nxënësi: <ul style="list-style-type: none"> ➤ identifikon lidhjen e Computer Science me pak ndihmë; ➤ identifikon zgjidhjen me shumë ndihmë. 	Nxënësi: <ul style="list-style-type: none"> ➤ identifikon lidhjen e Computer Science; ➤ identifikon zgjidhjen me ndihmën e mësuesit. 	Nxënësi: <ul style="list-style-type: none"> ➤ identifikon lidhjen e Computer Science; ➤ identifikon zgjidhjen me pak ndihmë nga mësuesi.
Tematika: Kodimi		
Përshkrimi i tematikës: Nxënësit zhvillojnë njohuritë e tyre formale rreth algoritmeve, zhvillimit të algoritmeve për zgjidhjen e problemeve dhe krahasimit të algoritmeve që zgjidhin të njëjtin problem në lidhje me efëncën dhe efikasitetin. Ato përdorin algoritmet që kanë krijuar për të ndërtuar programe të mirë strukturuara; kuptojnë se si qasje të ndryshme programimi ploësojnë nevojat e situatave të ndryshme.		
NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
Nxënësi: <ul style="list-style-type: none"> ➤ krijon programe modulare që prodhojn rezultate jo të sakta për disa raste hyrjesh. 	Nxënësi: <ul style="list-style-type: none"> ➤ krijon programe modulare që prodhojn rezultate të sakta për pjesën më të madhe të hyrjeve. 	Nxënësi: <ul style="list-style-type: none"> ➤ krijon programe modulare që prodhojn rezultate korrekte për të gjitha hyrjet.
Tematika: Testimi dhe Miratimi		
Përshkrimi i tematikës: Nxënësit kuptojnë dhe aplikojnë njohuritë rreth mënyrës se si informacioni është i strukturuar, krijimin dhe kërkimin e bazave të të dhënave dhe konceptet kryesore për të testuar dhe miratuar testet e realizuara.		
NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
Nxënësi:	Nxënësi:	Nxënësi: <ul style="list-style-type: none"> ➤ zgjedhin të dhëna test për të mbuluar të gjitha rastet specifike dhe përdorin unit testing përkatësisht.

➤ zgjedh të dhëna test për të mbuluar pjesën më të madhe të rasteve specifike por nuk e përdor unit testing.	➤ zgjedhin të dhënat test për të mbuluar pjesën më të madhe të rasteve specifike dhe përdorin unit testing në disa shtrirje.	
--	--	--

9. NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE NË FUSHËN “EDUKIMI FIZIK, SPORTE DHE SHËNDETI”

SHKALLA V		
Kompetenca I: Shfaq aftësi lëvizore në përshtatje me situata të ndryshme lëvizore e sportive		
<p>Përshkrimi i kompetencës: Në realizimin e kësaj kompetence nxënësit njohin dhe ekzekutojnë përmes: koordinimit, rregullimit, kontrollit, ndjesive dhe shprehive, të cilat i referohen aftësisë për të ekzekutuar veprime të ndryshme lëvizore (përkulje, rrotullim, hedhje, ngritje, vertikale, zvarritje, fluturim, lekundje, kaperdimje) e cila zhvillohet në situata të larmishme të të nxënit të lidhura me lloje të shumta aktiviteteve si p.sh: kombinime me përmbajtje të lëvizjeve lokomotore (vrapimi, ecja, notimi, çiklizmi, etj.) dhe lëvizje jolokomotore si (kërcimi, goditja, xhonglimi, etj.), lëvizje manipulative me dhe pa mjete, kombinime teknike e artistike (gjimnastika artistike e ritmike).</p>		
NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>demonstron</i> elementë teknikë sipas disiplinave sportive; ➤ <i>demonstron</i> elemente të kombinacionit lëvizor me dhe pa mjete (<i>cirkuide, stafeta</i>); ➤ <i>demonstron</i> elementë akrobatike të thjeshtë; ➤ <i>demonstron</i> pjesërisht lëvizje ritmike me numërim; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>zbaton</i> kombinime të elementëve teknikë në situata lëvizore; ➤ <i>zbaton</i> kombinacione lëvizore me përmbajtje të aftësive lëvizore bazë, të manipulimit lëvizor me dhe pa mjete (<i>cirkuide, stafeta</i>); ➤ <i>zbaton teknikën</i> e elementëve akrobatike gjatë kombinacioneve lëvizore ; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>zotëron</i> teknika lëvizore dhe kryen kombinime në situata të ndryshme sportive; ➤ <i>zotëron aftësi</i> mbi zhvillimin e kombinacioneve lëvizore me përmbajtje të aftësive lëvizore bazë, të manipulimit lëvizor me dhe pa mjete;

<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>demonstron</i> teknikën e duhur të vrapimeve (të shpejtësisë, të qendrueshmërisë, me pengesa, etj.); ➤ <i>demonstron pjesërisht</i> fazat e teknikës së kërcimit (vrulli, rrahia, fluturimi dhe rënia); ➤ <i>demonstron</i> elementë të teknikave sipas veprimeve të ndryshme lëvizore; ➤ <i>demonstron</i> elementë taktikë në sulm dhe mbrojtje; ➤ <i>demonstron</i> elemente teknike e taktike sipas një situate loje; ➤ <i>demonstron</i> aftësi bashkëpunimi dhe respekti me partnerin në situata loje; ➤ <i>demonstron</i> rregullat orientuese gjatë aktiviteteve në natyrë. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>realizon</i> kombinacione lëvizore ritmike të thjeshta pa muzikë; ➤ <i>zbaton</i> fazat e teknikës së vrapimeve (nisja nga starti, vrapimi në distancë, vrapimi midis pengesave, vrapimi në finish); ➤ <i>zbaton dhe ekzekuton</i> skemën e plotë të fazave të kërcimit; ➤ <i>zbaton</i> fazat e teknikës mbi veprimet lëvizore të mësuara; ➤ <i>zbaton</i> veprime taktike të sulmit e mbrojtjes në situata të thjeshta loje; ➤ <i>zbaton</i> kombinimin e elementëve teknike sipas situatave taktike në lojëra sportive; ➤ <i>zbaton</i> rregulloren e lojës dhe krijon situata bashkëveprimi me kundërshtarin; ➤ <i>zbaton dhe menaxhon</i> situata të ndryshme gjatë e kryerjes së veprimtarive në natyrë. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>zotëron aftësi</i> mbi zhvillimin e kombinacioneve me elementë akrobatikë të thjeshtë e të kombinuar me lëvizje artistike; ➤ <i>krijon</i> kombinacione lëvizore ritmike me elementë artistike në sinkronizim me muzikën; ➤ <i>zotëron aftësi</i> në kryerjen e fazave dhe elementëve teknike të vrapimeve (të shpejtësisë, të qendrueshmërisë, me pengesa, etj.); ➤ <i>zotëron</i> teknikën e plotë të kërcimeve: së gjati dhe së larti (stil “gërshtë”); ➤ <i>zotëron</i> teknikat e plota të veprimeve lëvizore sipas situatave në lojërat sportive; ➤ <i>zotëron</i> aftësi në harmonizimin e veprimeve taktike të sulmit dhe të mbrojtjes gjatë zhvillimit të lojrave sportive; ➤ <i>zotëron</i> aftësi manipulative të elementeve teknike e taktike sipas çdo situate loje sportive; ➤ <i>zotëron</i> aftësi menaxhuese dhe krijuese bashkëpunimi me partnerin dhe kundërshtarin gjatë lojës; ➤ <i>zotëron dhe shfaq aftësi</i> drejtuese dhe orientuese në organizimin dhe zhvillimin e aktiviteteve në natyrë (marshim, kroset, guide turistike).
<p>Kompetenca II: Ndërvepron me të tjerët në situata të ndryshme lëvizore e sportive</p>		

Përshkrimi i kompetencës: Në realizimin e kësaj kompetence nxënësit angazhohen në një proces ku ata zhvillojnë plane të ndryshme të veprimit për të përshtatur e sinkronizuar lëvizjet e tyre me ato të ë tjerëve, si dhe për të komunikuar me njëri-tjetrin. Nxënësit mësojnë punën në grup, kryejnë detyra të përbashkëta dhe pranojnë drejt fitoren dhe humbjen. Duke pasur parasysh se nxënësit do të përballen me situata të ngjashme në jetën e tyre të përditshme, kjo kompetencë i ndihmon ata të zhvillojnë aftësitë sociale dhe gjykimet etike të favorshme për të ndërtuar marrëdhënie harmonike ndër personale.

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>demonstron</i> rregulla të thjeshta në situata të ndryshme gjatë lojërave lëvizore, popullore dhe sportive; ➤ <i>demonstron</i> rregullat teknike të lojës në situata të ndryshme; ➤ <i>demonstron</i> aftësi bashkëpunimi me shokët dhe kundërshtarin gjatë veprimtarive sportive; ➤ <i>demonstron</i> rregullat e Olimpizmit dhe Fair Play-t; ➤ <i>demonstron</i> emocione të kufizuara gjatë aktivitetit sportiv. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>zbaton</i> rregullat në situata loje mesimore lëvizore, popullore dhe sportive; ➤ <i>zbaton pjesërisht</i> rregulloren teknike të lojërave lëvizore dhe sportive; ➤ <i>shfaq vlera bashkëpunimi</i> dhe respekti ndaj skuadrës dhe kundërshtarit për rezultatin e dëshiruar; ➤ <i>zbaton</i> rregullat dhe parimet e Olimpizmit dhe Fair Play-t; ➤ <i>krijon situata</i> bashkëpunimi në menaxhimin e emocioneve gjatë e pas lojës. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>zotëron aftësi</i> dhe i <i>zbaton</i> me korrektësi rregullat në lojëra të ndryshme lëvizore, popullore dhe sportive; ➤ <i>shfaq aftësi drejtuese</i> dhe <i>zbatuese</i> të rregullores teknike të lojërave gjatë veprimtarive sportive; ➤ <i>zotëron vlera bashkëpunimi</i> në skuadrës dhe në mardhënie me kundërshtarin në shërbim të arritjes së rezultatit të dëshiruar. ➤ <i>zotëron</i> parimet e Olimpizmit dhe Fair-Play-t në veprimtari sportive brenda dhe jashtë programit mësimor. ➤ <i>zotëron dhe menaxhon</i> pozitivisht emocionet negative e pozitive gjatë dhe pas veprimtarisë fizike e sportive.

Kompetenca III: Përshtat një stil jete aktiv e të shëndetshëm

Përshkrimi i kompetencës: Në realizimin e kësaj kompetence nxënësit mësojnë të përshtatin një stil jetese aktiv dhe të shëndetshëm për të krijuar mundësitë e një jete, e cila karakterizohet nga një mirëqenie e përgjithshme fizike, mendore dhe emocionale, në të cilën një individ gëzon aftësi për të ekzekutuar çdo ditë detyra energjikisht dhe aktivisht, kryen me kënaqësi veprimtaritë e kohës së lirë dhe realizon lehtësisht kërkesat e ditës. Për një nxënës kjo kompetencë zhvillohet me edukimin e zakoneve të shëndetshme, angazhimin në forma të ndryshme të veprimtarisë fizike e sportive, të ushqyerit në mënyrën e duhur, mosekspozimin ndaj substancave që krijojnë varësi, duke krijuar një model jetese e cila do të sillte efekte të pëlqyeshme afatshkurtra, afatmesme e afatgjata.

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
Nxënësi:	Nxënësi:	Nxënësi:

<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>demonstron</i> emocione të kufizuara bashkëpunimi gjatë një situatë loje dhe punës në grup; ➤ <i>argumenton</i> përfitimet që sjell praktikimi i rregullt i veprimtarisë fizike mbi shëndetin; ➤ <i>identifikon</i> shenjat e mbilodhjes që ndodhin gjatë veprimtarisë fizike; ➤ <i>argumenton</i> parimet bazë në funksion të përmirësimit të gjendjes shëndetsore dhe fizike; ➤ <i>demonstron njohuri</i> mbi vlerat ushqimore dhe rregullat për një ushqim më të shëndetshëm; ➤ <i>demonstron</i> rregullat fillestare të dhënies së ndihmës së parë në raste gjatë një situatë të stimuluar traume fizike; ➤ <i>identifikon</i> vlerat pozitive të të ushtruarit me aktivitet fizik dhe <i>argumenton</i> ndikimin negativ të substancave droga në aktivitetet fizike; ➤ <i>identifikon</i> shenjat e gjendjes së varësisë nga substancat droga, si dhe pasojat në organizmin e njeriut. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>zbaton</i> situata bashkëpunimi dhe i përshtat ato në situata të ndryshme (psh. punë në grupe, lojë në shkollë dhe jashtë saj etj.); ➤ <i>zbaton përfitimet</i> që sjell aktiviteti fizik mbi shëndetin gjatë gjithë programit mësimor; ➤ <i>argumenton dhe njuh</i> masat mbrojtëse ndaj mbilodhjes që shkaktohet nga veprimtaria fizike; ➤ <i>zbaton</i> teorikisht një plan pune mbi ndryshime trupore që sjell veprimtaria fizike; ➤ <i>zotëron aftësi</i> mbi vlerat dhe përfitimet që sjellin produktet ushqimore mbi plotshëndetshëmi; ➤ <i>zbaton</i> rregulla fillestare të dhënies së ndihmës së parë që mund të ndodhin gjatë të ushtruarit me veprimtari fizike e sportive; ➤ <i>zbaton</i> parime mbi vlerat pozitive që sjell veprimtaria fizike për mënjanimin e përdorimit të drogave të ndryshme; ➤ <i>argumenton</i> shenjat e gjendjes së varësisë nga substancat droga, si dhe pasojat në organizmin e njeriut. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>zotëron dhe menaxhon pozitivisht emocionet</i> e tij dhe i përshtat ato në situata të ndryshme (p.sh. punë në grupe, lojë në shkollë dhe jashtë saj etj.); ➤ <i>zotëron qëndrime dhe vlera</i> mbi përfitimet që sjell praktikimi i rregullt i veprimtarisë fizike në jetën fiziko-shëndetsore, mendore dhe sociale; ➤ <i>zotëron aftësi menaxhuese</i> ndaj mbilodhjes që shkaktohet nga veprimtaria e lartë fizike; ➤ <i>harton dhe vë në praktikë</i> një plan individual pune në funksion të përmirësimit të gjendjes fizike, në përshtatje me ndryshimet fiziologjike moshore; ➤ <i>ndërton dhe zhvillon</i> plane për ushqim të shëndetshëm(dieta) dhe argumenton vlerat e tyre sipas ndryshimeve fiziologjike moshore; ➤ <i>zotëron</i> dhe praktikon rregullat e ndihmës së parë në raste të traumave të ndryshme(gjakderdhje, përndrydhje,goditje etj.) që mund të ndodhin gjatë të ushtruarit me veprimtari fizike e sportive; ➤ <i>harton dhe projektin</i> plane mbi rolin që luan veprimtaria fizike ndaj fenomeneve negative(alkoli,droga ,duhani etj.); ➤ <i>harton dhe projektin</i> plane për shmangien dhe rehabilitimin e gjendjes së varësisë nga substancat droga, si dhe pasojat në organizmin e njeriut.
--	--	--

SHKALLA VI

Kompetenca I: Shfaq aftësi lëvizore në përshtatje me situata të ndryshme lëvizore e sportive.

Përshkrimi i kompetencës

Në realizimin e kësaj kompetence nxënësit njohin dhe ekzekutojnë përmes: koordinimit, rregullimit, kontrollit, ndjesive dhe shprehive, të cilat i referohen aftësisë për të ekzekutuar veprime të ndryshme lëvizore, që zhvillohen në situata të larmishme të nxëni, të lidhura me lloje të shumta veprimtarish, si p.sh., kombinacione me përmbajtje të lëvizjeve lokomotore (vrapimi, ecja, notimi, çiklizmi etj.), lëvizje jolokomotore (kërcimi, goditja, xhonglimi etj.), lëvizje manipulative me dhe pa mjete, si dhe kombinacione teknike e artistike (gjimnastika artistike e ritmike).

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ përdor elementët teknik gjatë ekzekutimit të skemave e kombinacioneve lëvizore; ➤ kryen element të gjimnastikës së përgjithshme me dhe pa mjete; ➤ kryen fazat teknike të elementëve sipas kërkesave të skemave lëvizore (vrapim,kërcim,hedhje); ➤ përdor rregullat në funksion të realizimit dhe organizimit të lojrave popullore lëvizore me e pa mjete didaktike. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ ekzekuton skema lëvizore në përshtatje me kërkesat teknike të kombinacioneve; ➤ ekzekuton teknikën e elementëve të gjimnastikës edhe gjatë kombinacionit lëvizor; ➤ realizon skemën e plotë lëvizorë në përputhje me fazat teknike (vrapim,kërcim,hedhje); ➤ demonstron aftësi dhe shprehi lëvizore gjatë realizimit në përshtatje me lojrat të krijuara nga vetë nxënësit 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ zotëron aftësi teknike dhe menaxhuese në realizimin e plotë të skemës së kombinacionit.; ➤ shfaq aftësi teknike dhe koordinative në ekzekutim të elementëve dhe kombinacioneve lëvizore; ➤ zotëron aftësi teknike në realizimin e skemave të plota lëvizore me synim rritjen e rezultatit; ➤ krijon bashkëpunim dhe merr rolin e liderit në organizimin e menaxhimin e lojrave.
<h3>Kompetenca II: Ndërvepron me të tjerët në situata të ndryshme lëvizore e sportive.</h3>		

Përshkrimi i kompetencës

Në realizimin e kësaj kompetence nxënësit të angazhohen në një proces ku ata zhvillojnë plane të ndryshme të veprimit për të përshtatur e sinkronizuar lëvizjet e tyre me ato të të tjerëve, si dhe për të komunikuar me njëri-tjetrin. Nxënësit mësojnë punën në grup, kryejnë detyra të përbashkëta dhe pranojnë të bindur fitoren dhe humbjen. Duke pasur parasysh se nxënësit do të përballen me situata të ngjashme në jetën e tyre të përditshme, kjo kompetencë i ndihmon ata të zhvillojnë aftësitë sociale dhe gjykimet etike të favorshme për të ndërtuar marrëdhënie harmonike ndërpersonale.

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ demontron elementët teknik në situata ndërveprimi (sulmi, mbrojtje); ➤ njih dhe i përdor elementët teknik të lojrave (volejball, basketboll, futboll etj); ➤ kryen elementët tekniko-taktikë por nuk i ekzekuton rrjedhshëm; ➤ përdor elementët teknik e shfaq aftësi jo të rrjedhshme lëvizore.	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ aplikon skema të thjeshta tekniko-taktike (sulmi, mbrojtje); ➤ zbaton rregulloren teknike të lojrave (volejball, basketboll, futboll etj) në përshtatje me kushtet dhe situatat e krijuara; ➤ demontron elementët tekniko-taktik dhe sinkronizon lëvizjet në grup; ➤ zotëron teknikën gjatë kombinimit të skemave lëvizore, krijon bashkëpunim në grup.	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ praktikon elementët teknik të mësuar në situata loje mësimore; ➤ praktikon mënyrat e organizimit dhe realizimit të lojrave dhe merr rolin e liderit; ➤ zotëron aftësi dhe shprehi lëvizore gjatë ekzekutimit të skemave dhe dallon në organizim të lojës; ➤ argumenton dhe zbaton qëndrime dhe vlera gjatë aktiviteteve sportive brenda dhe jashtë programit mësimor.
Kompetenca III: Përshtat një stil jete aktiv e të shëndetshëm.		
Përshkrimi i kompetencës		

Në realizimin e kësaj kompetence nxënësit mësojnë të përshtatin një stil jetese aktiv dhe të shëndetshëm do të thotë të krijosh mundësitë për të jetuar një jetë, e cila karakterizohet nga një mirëqenie e përgjithshme fizike, mendore dhe emocionale, në të cilën një individ gëzon aftësi për të ekzekutuar çdo ditë detyra energjike dhe aktivisht, kryen me kënaqësi veprimtaritë e kohës së lirë dhe realizon lehtësisht kërkesat e ditës. Për një nxënës kjo kompetencë zhvillohet me edukimin e zakonshme të shëndetshme, angazhimin në forma të ndryshme të veprimtarisë fizike e sportive, të ushqyerit në mënyrën e duhur, mospërdorimin e barnave mjekësore pa këshillimin apo praninë prindërore, duke krijuar një model jetese e cila do të sillte efekte të pëlqyeshme afatshkurtra, afatmesme e afatgjata.

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ shpjegon vlerat dhe përfitimet që sjell veprimtaria fizike mbi shëndetin; ➤ demonstron masat e menjehershme të dhënies së ndihmës së parë; ➤ shpjegon historikun e dopingut dhe antidopingut në sport; ➤ merr pjesë dhe përdor mënyrat dhe mjetet e organizimit të lojrave olimpike. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ identifikon dhe argumenton përgjegjësitë personale për një jetë të shëndetshme në shkollë dhe komunitet; ➤ përdor teknikat e dhënies së ndihmës së parë në situata të ndryshme. (hemoragji, luksacionet, lodhja etj.); ➤ identifikon dhe argumenton efektet e dopingut në performancën sportive; ➤ prezanton projekte mbi organizimin e veprimtarisë së javës olimpike në shkollë. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ prezanton dhe argumenton plan/projekt mbi qëndrimet dhe vlerat që sjell praktikimi i rregullt i veprimtarisë fizike; ➤ shpjegon dhe jep informacion mbi politikën dhe rolin e institucioneve përgjegjëse; ➤ prezanton informacion mbi efektet negative të dopingut në organizëm dhe argumenton shkaqet e përdorimit. ➤ krijon dhe realizon struktura organizative në mbështetje të misionit dhe qëllimit të KOKSH.

10. NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE NË FUSHËN “ARTE”

10.1. NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE LËNDA ART PAMOR

SHKALLA V - VI		
Kompetenca I: Krijimi artistik		
<p>Përshkrimi i kompetencës: Në realizimin e kësaj kompetence nxënësit përdorin dhe trajtojnë artin pamor përmes studimit të <i>gjuhës pamore</i>. Ata shpjegojnë se si estetika reflektohet në jetën e përditshme, diskutojnë mbi artin duke u nisur nga disa qëndrime estetike. Nxënësit krijojnë punime arti dy dhe tre dimensionale nëpërmjet përdorimit të larmishëm të gjuhës pamore duke komunikuar ide origjinale dhe nëpërmjet përdorimit të teknikave të larmishme artistike. Ata gjithashtu analizojnë dhe organizojnë elementet dhe parimet e artit në krijimet e tyre, analizojnë elementet dhe parimet e artit në vepra të ndryshme duke zbuluar përmbajtjen e tyre. Nxënësit vlerësojnë dhe analizojnë eksperincat e tyre krijuese duke identifikuar se çfarë kanë mësuar nga ato.</p>		
NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ përshkruan rëndësinë e estetikës në jetën e përditshme dhe jep disa shembuj të thjeshtë se ku reflektohet ajo; ➤ përshkruan veprat e artit duke u nisur nga ato qëndrime estetike që njeh dhe elementët e gjuhës pamore; ➤ krijon punime arti dy dhe tre dimensionale nëpërmjet përdorimit të gjuhës pamore dhe shembujve ndihmës ; ➤ shpreh ide nëpërmjet krijimeve me disa teknika artistike; ➤ organizon elementët dhe parimet e artit nëpërmjet shembujve ndihmës në krijimet e tij/saj; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ shpjegon rëndësinë e estetikës në jetën e përditshme dhe mënyrën se si reflektohet ajo nëpërmjet disa shembujve; ➤ interpreton veprat e artit duke u nisur nga disa qëndrime estetike dhe nga analiza elementët e gjuhës pamore; ➤ krijon punime arti dy dhe tre dimensionale nëpërmjet përdorimit të gjuhës pamore në mënyrë personale; ➤ komunikon ide origjinale nëpërmjet krijimeve me teknika të ndryshme artistike; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ analizon rëndësinë e estetikës në jetën e përditshme dhe mënyrën se si reflektohet ajo nëpërmjet shembujve të larmishëm; ➤ vlerëson veprat e artit duke u nisur nga disa qëndrime estetike dhe nga analiza e elementeve të gjuhës pamore; ➤ krijon punime arti dy dhe tre dimensionale nëpërmjet përdorimit të larmishëm të gjuhës pamore në mënyrë personale dhe të pavarur;

<ul style="list-style-type: none"> ➤ përshkruan disa vepra të artit, dizajnit dhe arkitekturës duke i'u referuar elementeve dhe parimeve; ➤ përshkruan disa nga eksperiencat krijuese personale dhe shpjegon se çfarë ka mësuar nga ato. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ organizon elementët dhe parimet e artit në mënyrë personale dhe të pavarur në krijimet e tij/saj; ➤ analizon vepra të ndryshme të artit, dizajnit dhe arkitekturës duke i'u referuar elementeve dhe parimeve; ➤ shpjegon eksperiencat krijuese personale dhe identifikon se çfarë ka mësuar nga ato. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ komunikon ide origjinale nëpërmjet krijimeve me teknika të larmishme artistike; ➤ analizon dhe organizon elementët dhe parimet e artit në mënyrë personale dhe të pavarur në krijimet e tij/saj; ➤ interpreton dhe gjykon vepra të larmishme të artit, dizajnit dhe arkitekturës duke i'u referuar elementeve dhe parimeve; ➤ analizon eksperiencat krijuese personale dhe identifikon se çfarë ka mësuar nga ato.
--	--	---

Kompetenca II: Realizimi i punimit

Përshkrimi i kompetencës: Në realizimin e kësaj kompetence, nxënësit demonstrojnë nivel të lartë në përdorimin e teknikave të larmishme artistike gjatë krijimit. Ata demonstrojnë aftësi krijuese gjatë realizimit të punimeve si nëpërmjet vëzhgimit direkt nga natyra edhe nëpërmjet kujtesës së tyre mbi objektet, njerëzit, etj., dhe nëpërmjet imagjinatës. Gjithashtu ata demonstrojnë aftësi në seleksionimin, përgatitjen dhe paraqitjen e punimit duke analizuar materialet e përdorura dhe gjuhën pamore të përdorur në mënyrë personale. Nxënësit analizojnë eksperiencat e tyre krijuese në lidhje me teknikat e ndryshme artistike dhe respektojnë mendimin ndryshe.

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ përdor nëpërmjet shembujve ndihmës mundësitë shprehëse të disa teknikave artistike gjatë krijimit; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ përdor në mënyrën e duhur mundësitë shprehëse të teknikave të ndryshme artistike gjatë krijimit; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ demonstroi nivel të lartë në përdorimin e mundësive shprehëse të teknikave të larmishme artistike gjatë krijimit;

<ul style="list-style-type: none"> ➤ përdor shembuj ndihmës në përdorimin e teknikave artistike për të realizuar punime nëpërmjet vëzhgimit direkt nga natyra apo nëpërmjet kujtesës së tij/saj mbi objektet, njerëzit, etj., dhe nëpërmjet imagjinatës; ➤ përgatit dhe paraqet punimin artistik nëpërmjet hapave ndihmës; ➤ përshkruan materialet, gjuhën pamore në krijimet e tij/saj origjinale; ➤ përshkruan eksperiencat e tij/saj krijuese dhe respekton mendimin e tjetrit. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ krijon duke demonstruar aftësi në përdorimin e teknikave artistike gjatë realizimit të punimeve si nëpërmjet vëzhgimit direkt nga natyra edhe nëpërmjet kujtesës së tij/saj mbi objektet, njerëzit, etj., dhe nëpërmjet imagjinatës; ➤ seleksionon, përgatit dhe paraqet punimin artistik; ➤ shpjegon dhe organizon materialet, gjuhën pamore në krijimet e tij/saj origjinale; ➤ shpjegon eksperiencat e tij/saj krijuese dhe respekton mendimin e tjetrit. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ krijon duke demonstruar aftësi të lartë në përdorimin e teknikave artistike gjatë realizimit të punimeve si nëpërmjet vëzhgimit direkt nga natyra edhe nëpërmjet kujtesës së tij/saj mbi objektet, njerëzit, etj., dhe nëpërmjet imd ➤ demonstroi aftësi në seleksionimin, përgatitjen dhe paraqitjen e punimit; ➤ analizon dhe organizon materialet, gjuhën pamore në krijimet e tij/saj origjinale; ➤ analizon eksperiencat e tij/saj krijuese dhe vlerëson e respekton mendimin e tjetrit.
<p>Kompetenca III: Vlerësimi i veprave të artit</p>		
<p>Përshkrimi i kompetencës: Në realizimin e kësaj kompetence, nxënësit analizojnë, interpretojnë dhe vlerësojnë veprat e artit në kontekstin kulturor dhe atë historik. Ata zhvillojnë aftësitë vlerësuese dhe kritike ndaj veprave të artit nëpërmjet mendimit estetik, identifikojnë dhe kategorizojnë veprat e artit sipas teknikës, periudhës, stilit dhe artistit. Nxënësit demonstrojnë aftësi gjatë përshkrimit, analizës, interpretimit dhe vlerësimit të veprës së artit duke treguar interes ndaj komenteve të të tjerëve. Gjithashtu ata respektojnë shumëllojshmërinë e opinionëve estetike dhe kritike dhe diskutojnë rreth çështjeve dhe problemeve të artit sot.</p>		
<p>NIVELI II</p>	<p>NIVELI III</p>	<p>NIVELI IV</p>
<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ identifikon dhe përshkruan veprat e artit në kontekstin kulturor dhe atë historik; 	<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ përshkruan, analizon dhe interpreton veprat e artit në kontekstin kulturor dhe atë historik; 	<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ përshkruan, analizon, interpreton dhe vlerëson veprat e artit në

<ul style="list-style-type: none"> ➤ dallon periudhën historike dhe artistin në veprat e artit; ➤ identifikon aspektin shprehës dhe simbolik në një vepër ose objekt arti, në punën e tij/saj, në punën e shokut/shoqes. ➤ jep mendimin e tij/saj ndaj veprave të ndryshme të artit dhe respekton opinionet e ndryshme estetike dhe kritike; ➤ jep mendimin e tij/saj rreth çështjeve të artit sot; ➤ përdor një fjalor specifik të thjeshtë për të përshkruar veprat e artit, punën e tij/saj, punën e shokut/shoqes dhe eksperiencën e tij/saj artistike; ➤ jep mendimin rreth rolit të artit pamor dhe artistit në shoqëri dhe një sërë profesioneesh që lidhen me artin pamor dhe karrierën artistike. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ identifikon teknikën artistike, periudhën historike dhe artistin në veprat e artit; ➤ shpjegon dhe interpreton aspektin shprehës dhe simbolik në një vepër ose objekt arti, në punën e tij/saj, në punën e shokut/shoqes. ➤ shpreh qëndrimin personal ndaj veprave të ndryshme të artit dhe respekton shumëllojshmërinë e opinioneve estetike dhe kritike; ➤ shpreh mendimin e tij/saj dhe diskuton rreth çështjeve dhe; problemeve të artit sot. ➤ përdor një fjalor specifik të përshtatshëm për të përshkruar, analizuar dhe interpretuar veprat e artit, punën e tij/saj, punën e shokut/shoqes dhe eksperiencën e tij/saj artistike. ➤ shpjegon dhe analizon rëndësinë e rolit të artit pamor dhe artistit në shoqëri dhe një sërë profesioneesh që lidhen me artin pamor dhe karrierën artistike. 	<p>kontekstin kulturor dhe atë historik;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ identifikon dhe kategorizon veprat e artit sipas teknikës, periudhës historike, stilit dhe artistit; ➤ interpreton dhe vlerëson aspektin shprehës dhe simbolik në një vepër ose objekt arti, në punën e tij/saj, në punën e shokut/shoqes. ➤ argumenton qëndrimin personal ndaj veprave të ndryshme të artit dhe respekton shumëllojshmërinë e opinioneve estetike dhe kritike; ➤ diskuton dhe mban qëndrim rreth çështjeve dhe problemeve të artit sot. ➤ përdor një fjalor specifik të përshtatshëm për të përshkruar, analizuar interpretuar dhe vlerësuar veprat e artit, punën e tij/saj, punën e shokut/shoqes dhe eksperiencën e tij/saj artistike. ➤ analizon dhe vlerëson rëndësinë e rolit të artit pamor dhe artistit në shoqëri dhe një sërë profesioneesh që lidhen me artin pamor dhe karrierën artistike.
--	--	--

--	--	--

10.2. NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE LËNDA “MUZIKË”

SHKALLA V-VI		
Kompetenca I: Krijim muzikor		
<p>Përshkrimi i kompetencës: Në realizimin e kësaj kompetence nxënësit përdorin dhe trajtojnë muzikën përmes studimit të <i>gjuhës muzikore</i>. Kuptimi dhe shpjegimi i gjuhës muzikore tashmë jo vetëm nëpërmjet elementeve dhe parimeve të formësimit muzikor, por edhe nëpërmjet kuptimit dhe shpjegimit emocional të veprës, zhvillon mendimin personal të nxënësit për të kuptuar të bukurën në muzikë. Gjatë dëgjimit muzikor sipas formave të interpretimit vokale apo instrumentale nxënësi kupton se muzika është e organizuar sipas formës dhe përmbajtjes. Duke i përjetuar nëpërmjet dëgjimit, vepra të ndryshme muzikore nxënësi fillon të kuptojë nga njëra anë muzikën me tipare “thjesht muzikore” dhe, nga ana tjetër, muzika si pjesë e strukturave sintetike të artit, e përzierë me letërsinë, teatrin, baletin etj.</p>		
NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ jep disa ide rreth të bukurës në muzikë përmes mendimit estetik; ➤ dallon <i>temën muzikore, formën muzikore, parimet e formësimit, karakterin muzikor</i> të veprës gjatë dëgjimit të veprave muzikore; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ shpjegon idenë rreth të bukurës në muzikë përmes mendimit estetik; ➤ përcakton ndonjë funksion të <i>temës muzikore, formës muzikore, parimet e formësimit, karakterin muzikor</i> të veprës gjatë dëgjimit të veprave muzikore; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ ndërton qartë idenë rreth të bukurës në muzikë përmes mendimit estetik; ➤ shpjegon qartë funksionin e <i>temës muzikore, formës muzikore, parimet e formësimit, karakterin</i>

<ul style="list-style-type: none"> ➤ grumbullon vepra të ndryshme vokale dhe instrumentale; ➤ shpjegon përjetimin e vet emocional ndaj muzikës përmes artit figurativ; ➤ jep ndonjë shpjegim të ndryshimit të gjendjeve emocionale gjatë dëgjimit muzikor; ➤ jep ndonjë ide rreth artit dhe muzikës, dhe shpreh qëndrimin e vet bazuar në gjykime personale; ➤ shprehet përmes përjetimit një vepër muzikore. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ndërton kolazhe muzikore me vepra të ndryshme vokale dhe instrumentale, duke shpjeguar veçoritë zërave dhe çdo instrumenti muzikor në vepër; ➤ shpjegon përjetimin e vet emocional ndaj muzikës përmes esesë, artit figurativ; ➤ shpjegon pse-në e ndryshimit të gjendjeve emocionale gjatë dëgjimit muzikor; ➤ jep ide rreth artit dhe muzikës, dhe shpreh qëndrimin e vet bazuar në gjykime personale; ➤ shpjegon përmes përjetimit një vepër muzikore sipas formës dhe llojit muzikor. 	<p><i>muzikor</i> të veprës gjatë dëgjimit të veprave muzikore;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ krijon një <i>play list</i> personal me vepra të ndryshme vokale dhe instrumentale, duke shpjeguar veçoritë zërave dhe çdo instrumenti muzikor në vepër; ➤ interpreton përjetimin e vet emocional ndaj muzikës përmes esesë, artit figurativ; ➤ interpreton pse-në e ndryshimit të gjendjeve emocionale gjatë dëgjimit muzikor të çdo vepre muzikore, vokale apo instrumentale; ➤ formulon ide të ndryshme rreth artit dhe muzikës, dhe shpreh qëndrimin e vet bazuar në gjykime personale; ➤ vlerëson përmes përjetimit një vepër muzikore sipas formës dhe llojit muzikor.
--	---	--

Kompetenca II: Performimi/Interpretimi muzikor

Përshkrimi i kompetencës: Në realizimin e kësaj kompetence, nxënësit përdorin teknikat e këndimit dhe instrumentet muzikore të cilat janë zhvilluar përgjatë periudhave të ndryshme muzikore, ashtu sikurse janë zhvilluar dhe krijuar forma dhe gjini të reja muzikore. Këndimi ka kaluar nëpër një rrugëtim të gjatë në zhvillimin dhe perfeksionimin teknik të tij, deri tek të kënduarit e sotëm. Kështu nga këndimi njëzërësh dhe më pas ai shumëzërësh, filluan të krijohen forma muzikore vokale nga dhe gjini

muzikore të ndryshme vokale. Interpretimi vokal i pjesëve të sugjeruara janë rrugëtimi i të kënduarit vokal në këtë nivel shkollimi. Njohja, dëgjimi dhe dallimi i instrumenteve të ndryshme muzikore, do të mundësojë jo vetëm njohjen me to por edhe njohjen me zhvillimin që kanë pësuar këto instrumente përgjatë rrugëtimit të zhvillimit të muzikës në tërësinë e saj.

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ këndon një repertor të caktuar të këngëve apo pjesëve korale; ➤ këndon disa forma të vogla vokale (këngë, arie, romanca); ➤ përjeton emocionalisht tekstin e këngës, gjatë këndimit të tij; ➤ këndon vetëm dhe në grup (ansambël/kor); ➤ ndan përvojat e veta me të tjerë; ➤ përjeton interpretimin e këngëve apo pjesëve instrumentale, të luajtura nga interpretues të ndryshëm, duke dhënë ndonjëherë mendimin e vet personal; ➤ ndan mendimin e vet mbi një vepër muzikore vokale apo instrumentale nëpërmjet diskutimeve. 	<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ këndon saktë nga ana intonative dhe ritmike repertor të këngëve apo pjesëve korale; ➤ këndon disa forma të vogla vokale (këngë, arie, romanca); ➤ përjeton emocionalisht tekstin e këngës, duke reflektuar gjatë këndimit të tij; ➤ këndon vetëm dhe në grup (ansambël/kor); ➤ ndan përvojat e veta me të tjerë; ➤ përjeton interpretimin e këngëve apo pjesëve instrumentale, të luajtura nga interpretues të ndryshëm, duke dhënë shpjegimin e vet personal; ➤ përshkruan një vepër muzikore vokale apo instrumentale nëpërmjet diskutimeve, shpjegimit të emocioneve të përjetuara ose përmes një eseje etj. 	<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ këndon duke interpretuar saktë nga ana intonative dhe ritmike repertor të këngëve apo pjesëve korale; ➤ interpreton forma të vogla vokale gjatë këndimit (këngë, arie, romanca); ➤ interpreton emocionalisht tekstin e këngës, gjatë performimit vokal të tij; ➤ këndon vetëm dhe në grup (ansambël/kor); ➤ ndan përvojat e veta interpretuese me të tjerë; ➤ vlerëson interpretimin e këngëve apo pjesëve instrumentale, të ekzekutuara nga interpretues të ndryshëm, duke zhvilluar gjykimin e vet personal; ➤ reflekton emocionet që i krijon një vepër vokale apo instrumentale muzikore gjatë interpretimit; ➤ gjykon një vepër muzikore vokale

		apo instrumentale nëpërmjet diskutimeve, reflektimeve emocionale, përshkrimit të emocioneve të përjetuara ose përmes një eseje etj.
Kompetenca III: Vlerësimi i veprave muzikore		
<p>Përshkrimi i kompetencës: Në realizimin e kësaj kompetence, nxënësit njohin kultura të ndryshme muzikore dhe zhvillimet e tyre, sipas karakteristikave të periudhës, veprave dhe kompozitorëve nga fillimet e saj e deri në ditët tona. Njohja e zhvillimit të muzikës i bën nxënësit kompetentë në gjykimin dhe vlerësimin e saj. Studimi i veprave të ndryshme muzikore si operës, sonatave, koncerto grossos, tokatës, preludit dhe fugës, oratorios, instrumenteve muzikore apo studimit të zhvillimit historik të muzikës botërore por edhe asaj shqiptare dhe muzikës, karakteristikat e periudhës, veprat e kompozuar dhe autorët, do të vijnë natyrshëm përmes dëgjimeve muzikore dhe përjetimit konkret të veprave, përmes diskutimeve dhe interpretimit të mendimit muzikor apo prezantimeve individuale dhe në grup të periudhave të marra në studim</p>		
NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ shpreh opinionin e vet artistik duke u nisur nga karakteristikat e periudhës në të cilën u krijua vepra muzikore; ➤ përshkruan mendimet e veta mbi përjetimin emocional ndaj një vepre muzikore (vokale instrumentale); ➤ përshkruan nga ana artistike dhe estetike domethënien e një vepre muzikore. ➤ përshkruan mendimin e vet ndaj një vepre muzikore vokale apo instrumentale, duke 	<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ krijon opinionin e vet artistik duke u nisur nga karakteristikat e periudhës në të cilën u krijua vepra muzikore; ➤ shkruan ese për të shprehur qëndrimin e vet mbi përjetimin emocional ndaj një vepre muzikore (vokale instrumentale); ➤ shpjegon nga ana artistike dhe estetike domethënien e një vepre muzikore; ➤ zhvillon gjykimin ndaj një vepre 	<p>Nxënësi :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ ndërton gjykimin e vet artistik duke u nisur nga karakteristikat e periudhës në të cilën u krijua vepra muzikore; ➤ krijon ese për të shprehur gjykimin e vet mbi përjetimin emocional ndaj një vepre muzikore (vokale instrumentale); ➤ interpreton nga ana artistike dhe estetike domethënien e një vepre

<p>përcaktuar ndonjë <i>element</i> muzikor, <i>formën apo karakterin</i> e tyre;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ shfaq përjetimin e vet emocional rreth veprave muzikore të dëgjuara sipas karakteristikave që ai/ajo mendon; ➤ ndan përvojën/mendimin e vet artistik me të tjerët duke respektur mendimin e shokëve. ➤ prezanton ndonjëherë punën e vet përmes mediave dhe teknologjive të ndryshme. ➤ merr pjesë ndonjëherë në aktivitete të ndryshme kulturore brenda dhe jashtë shkollës. 	<p>muzikore vokale apo instrumentale, duke u mbështetur në <i>elementet</i> muzikore, <i>formën dhe karakterin</i> e pjesëve muzikore;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ përshkruan përjetimin e vet emocional rreth veprave muzikore të dëgjuara duke veçuar disa karakteristika <i>historike, politike, gjeografike, kulturore, fetare</i> të periudhës kur u krijua vepra muzikore. ndan përvojën/mendimin e vet artistik me të tjerët duke respektur mendimin e shokëve; ➤ prezanton shpesh punën e vet përmes mediave dhe teknologjive të ndryshme; ➤ merr pjesë shpesh në aktivitete të ndryshme kulturore brenda dhe jashtë shkollës. 	<p>muzikore;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ ndërton qëndrimin ndaj një vepre muzikore vokale apo instrumentale, duke krahasuar <i>elementet</i> muzikore, <i>formën dhe karakterin</i> e dy pjesëve muzikore; ➤ shpjegon përjetimin e vet emocional rreth veprave muzikore të dëgjuara duke veçuar disa karakteristika <i>historike, politike, gjeografike, kulturore, fetare</i> të periudhës kur u krijua vepra muzikore. ➤ ndan përvojën/mendimin e vet artistik me të tjerët duke respektur mendimin e shokëve. ➤ prezanton gjithmonë punën e vet përmes mediave dhe teknologjive të ndryshme. ➤ merr pjesë në aktivitete të ndryshme kulturore brenda dhe jashtë shkollës.
---	--	--

10.3. NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE LËNDA “TEATËR”

SHKALLA V-VI

Kompetenca I: Krijimi i veprave teatrore

Përshkrimi i kompetencës: Në realizimin e kësaj kompetence nxënësit njohin dhe përdorin ide të ndryshme për të organizuar mendimin teatror, duke përdorur elementet dhe gjuhën të interpretimit (*gjininë, logjikën, konvencionin, ngjarjen, shkak-pasojën, psikologjinë, besimin tek loja, të folurën publike, të qenët bindës, punën në ansambël, disiplinën skenike dhe rëndësinë e saj, etj.*) Thellimi i njohurive mbi elementet teatrore e kombinimin e tyre në skenë, çojnë në zhvillimin e kompetencave të nxënësve me interpretimin, paraqitjen skenike, të folurën publik dhe të qenët bindës në rolin e tyre para publikut. Ata, përveç se zhvillojnë ndjenjën e përdorimit të imagjinatës e aftësive vetjake përmes përjetimeve konkrete interpretuese, zhvillojnë edhe aftësinë për ta paraqitur lojën skenike. Pavarësisht se cila do të jetë pjesa që do të vendoset të interpretohet në përfundim të kësaj shkalle (që do të jetë një pjesë shqiptare e vendosur mbi bazë argumenti “pro” e “kundër” pas diskutimeve të ndryshme midis mësuesit e nxënësve, që do të jenë pjesë e saj), në këto orë nxënësit do të njihen me disa pjesë të dramaturgjisë shqipe të sugjeruara nga mësuesi ose të hulumtuara nga ata vetë, çka do të ndihmojë që të zhvillohen biseda të rrjedhshme mes mësuesit e nxënësve mbi këto pjesë.

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ shfaq ndonjë ide rreth të bukurës në teatër përmes mendimit estetik; ➤ shfaq aftësi në punën e vet për të ndjekur modelin e paraqitur; ➤ përdor disa nga elementet dhe gjuhën të interpretimit (<i>gjininë, logjikën, konvencionin, ngjarjen, shkak-pasojën, psikologjinë, besimin tek loja, të folurën publike, të qenët bindës, punën në ansambël, disiplinën skenike dhe rëndësinë e saj, etj.</i>), për të eksperimentuar dhe idenë artistike sipas modelit të dhënë; ➤ tregon disa elemente të ndërtimit të formave, gjinive teatrore dhe stilit teatror; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ këkron ide rreth të bukurës në teatër përmes mendimit estetik; ➤ zbaton në punën e vet krijuese, disa ide për të organizuar dhe qartësuar mendimin teatror, sipas udhëzimeve të dhëna; ➤ përdor me korrektësi elementet dhe gjuhën të interpretimit, p.sh. (<i>gjininë, logjikën, konvencionin, ngjarjen, shkak-pasojën, psikologjinë, besimin tek loja, të folurën publike, të qenët bindës, punën në ansambël, disiplinën skenike dhe rëndësinë e saj, etj.</i>), gjatë krijimit/punës artistike; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ ndërton ide të qarta dhe konkretet rreth të bukurës në teatër përmes mendimit estetik; ➤ ndërton në punën e vet krijuese, idetë për të organizuar mendimin teatror, sipas udhëzimeve të dhëna; ➤ interpreton me korrektësi elementet dhe gjuhën të interpretimit artistik, p.sh. (<i>gjininë, logjikën, konvencionin, ngjarjen, shkak-pasojën, psikologjinë, besimin tek loja, të folurën publike, të qenët bindës, punën në ansambël, disiplinën</i>

<ul style="list-style-type: none"> ➤ punon produktin e vet në gjininë e teatrit, sipas modelit të dhënë; ➤ ndan përvojat e veta me të tjerët. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ përshkruan ndërtimin e formave, gjinive teatrore dhe stilit teator; ➤ merr pjesë me produktin e vet në gjininë e teatrit, sipas elementeve të gjuhës teatrore, dhe udhëzimeve të dhëna; ➤ ndan përvojat e veta krijuese dhe bashkëpunon me të tjerët. 	<p><i>skenike dhe rëndësinë e saj, etj.),</i> gjatë krijimit/punës artistike;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ shpjegon ndërtimin e formave, gjinive teatrore dhe stilit teator; ➤ organizon produktin e vet në gjininë e teatrit, sipas elementeve të gjuhës teatrore, dhe udhëzimeve të dhëna; ➤ ndan përvojat e veta krijuese dhe bashkëpunon me të tjerët.
---	---	---

Kompetenca II: Interpretimi i veprave teatrore.

Përshkrimi i kompetencës: Në realizimin e kësaj kompetence nxënësit familjarizohen me përmbajtje të ndryshme të veprave teatrore, interpretimin e veprave kombëtare ose të huaja, teksa fillojnë ta vënë në skenë, ata hulumtojnë më tej me konceptin regjisorial që kanë zgjedhur dhe në bazë të tij fillojnë të ndërtojnë etydet, të krijojnë siluetat e personazheve, marrëdhëniet në skenë mes tyre, nëntekstet e atyre çka thonë, ashtu siç fillojnë të mendojnë për stilin e kostumeve, skenografisë, rekuizitave, ndriçimit e muzikës, që të gjitha në varësi të zhanrit të dramaturgjisë, ose nëse nuk i kanë qëndruar besnikë pjesës, por kanë krijuar një koncept regjisorial krejt të pavarur, të përkohet me këtë të fundit.

NIVELI II	NIVELI III	NIVELI IV
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ ndihmon në rolin e regjisorit/skenografit/kostumografit në ndonjë vepër teatrore; ➤ angazhohet në rol sipas <i>zhanrit, epokës, konceptit regjisorial</i>; ➤ bën përshkrimin e pjesëve teatrore që interpreton; ➤ sjell ndonjë ide, duke komunikuar mbi një vepër teatrore; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ bën një prej roleve të regjisorit/skenografit/kostumografit në disa vepra teatrore; ➤ interpreton rolin sipas <i>zhanrit, epokës, konceptit regjisorial</i>; ➤ përshkruan duke bërë krahasimin e pjesëve teatrore që interpreton; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ kryen një prej roleve të regjisorit/skenografit/kostumografit në vepra të ndryshme teatrore; ➤ interpreton gjithmonë saktë rolin sipas <i>zhanrit, epokës, konceptit regjisorial</i>; ➤ gjykom duke bërë krahasimin e pjesëve teatrore që interpreton,

<ul style="list-style-type: none"> ➤ jep një kuptim të qartë të pjesës teatrale sipas autorit, veprës dhe periudhës në të cilën është realizuar vepra; ➤ ndan përvojat e veta me të tjerë; ➤ përjeton interpretimin e veprave të ndryshme teatrale; ➤ reflekton emocionet që i krijon një vepër skenike gjatë kohës që interpretohet. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ komunikon idetë e veta, duke komunikuar artistikisht mbi një vepër teatrale; ➤ zhvillon një kuptim të pjesës teatrale sipas autorit, veprës dhe periudhës në të cilën është realizuar vepra; ➤ ndan përvojat e veta interpretuese me të tjerë; ➤ vlerëson interpretimin e veprave të ndryshme teatrale; ➤ shpjegon interpretimin artistik, duke zhvilluar gjykimin mbi këto vepra; ➤ shpjegon emocionet që i krijon një vepër skenike gjatë kohës që interpretohet. 	<p>dhe përdorur elementet apo parimet e formësimit teatror;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ zhvillon idetë e veta mbi një vepër teatrale duke argumentuar ato artistikisht dhe estetikisht; ➤ ndërton një kuptim të qartë të pjesës teatrale sipas autorit, veprës dhe periudhës në të cilën është realizuar vepra; ➤ ndan përvojat e veta interpretuese me të tjerë; ➤ vlerëson interpretimin e veprave të ndryshme teatrale, duke zhvilluar gjykimin mbi këto vepra; ➤ argumenton emocionet që i krijon një vepër skenike gjatë kohës që interpretohet.
<p>Kompetenca III: Vlerësimi i veprave teatrale</p>		
<p>Përshkrimi i kompetencës: Në realizimin e kësaj kompetence nxënësit analizojnë dhe vlerësojnë vepra teatrale: duke reaguar emocionalisht ndaj veprave teatrale përmes përjetimit, shikimit, krijimit dhe interpretimit, duke përjetuar dhe shprehur përjetimet personale mbi një pjesë teatrale dhe përdorur gjuhën artistike, prezanton punën e vet artistike, në veprimtaritë artistike të klasës apo të shkollës, duke i shpjeguar ato dhe duke mbajtur një qëndrim kritik dhe estetik.</p>		
<p>NIVELI II</p>	<p>NIVELI III</p>	<p>NIVELI IV</p>

Nxënësi:

- përjeton emocionalisht një vepër teatrore dhe krijon ese për të shprehur gjykimet e veta;
- ndjek ndonjëherë online ndonjë vepër të dramaturgjisë shqiptare/huaj, duke krijuar koncepte të qarta mbi teatrin shqiptar në vite;
- sjell një vepër dramaturgjike në dosje;
- krijon një mendim të vetin, duke u nisur nga karakteristikat e periudhës në të cilën u krijua vepra teatrore, shqiptare ose e huaj;
- jep mendime nga ana artistike mbi domethënien e një veprë teatrore;
- bën lidhjen ndërmjet asaj që di mbi teatrin dhe asaj që studion, duke ndarë informacionet;
- jep mendimin e vet rreth ndonjë veprë teatrore sipas karakteristikave historike, politike, gjeografike, kulturore, fetare që ndikuan në zhvillimin e kulturës teatrore në periudha të ndryshme;
- ndan përvojën e vet artistik me të tjerët, duke respektuar mendimin e shokëve;
- prezanton ndonjëherë punën e vet përmes mediave dhe teknologjive të ndryshme.
- Merr pjesë në aktivitete të ndryshme brenda dhe jashtë shkollës.

Nxënësi:

- shpreh emocionalisht një vepër teatrore dhe krijon ese për të shprehur gjykimet e veta;
- gjen online vepra të ndryshme të dramaturgjisë shqiptare/huaj, duke krijuar koncepte të qarta mbi teatrin shqiptar në vite;
- veçon dramën e preferuar, shqiptare/huaj duke mësuar prej tyre në mënyrë active;
- ndërton gjykimin e vet artistik duke u nisur nga karakteristikat e periudhës në të cilën u krijua vepra teatrore, shqiptare ose e huaj;
- argumenton nga ana artistike dhe estetike domethënien e një veprë teatrore;
- krijon lidhje ndërmjet asaj që di mbi teatrin dhe asaj që studion, duke ndarë informacionet.
- argumenton mendimin e vet rreth veprave teatrore të dëgjua sipas karakteristikave historike, politike, gjeografike, kulturore, fetare që ndikuan në zhvillimin e kulturës teatrore në periudha të ndryshme;

Nxënësi:

- përjeton emocionalisht një vepër teatrore dhe krijon ese për të shprehur gjykimet e veta;
- ndjek në teatër vepra të ndryshme të dramaturgjisë shqiptare/huaj, duke krijuar koncepte të qarta mbi teatrin shqiptar në vite;
- hulumton dhe përzgjedh drama të ndryshme, duke krijuar një dosje me një mori veprash të dramaturgjisë shqiptare/huaja për të mësuar prej tyre në mënyrë active;
- ndërton gjykimin e vet artistik duke u nisur nga karakteristikat e periudhës në të cilën u krijua vepra teatrore, shqiptare ose e huaj;
- argumenton nga ana artistike dhe estetike domethënien e një veprë teatrore;
- krijon lidhje ndërmjet asaj që di mbi teatrin dhe asaj që studion, duke ndarë informacionet;
- argumenton mendimin e vet rreth veprave teatrore të dëgjua sipas

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ndan përvojën/gjykimin e vet artistik me të tjerët, duke respektuar mendimin e shokëve; ➤ prezanton punën e vet përmes mediave dhe teknologjive të ndryshme; ➤ merr pjesë më së shumti në aktivitete të ndryshme brenda dhe jashtë shkollës. 	<p>karakteristikave historike, politike, gjeografike, kulturore, fetare që ndikuan në zhvillimin e kulturës teatrore në periudha të ndryshme;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ ndan përvojën/gjykimin e vet artistik me të tjerët, duke respektuar mendimin e shokëve; ➤ prezanton punën e vet përmes mediave dhe teknologjive të ndryshme; ➤ merr pjesë aktive në aktivitete të ndryshme brenda dhe jashtë shkollës.
--	--	--

10.4 NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE NË LËNDËN TEKNOLOGJI

SHKALLA VI
Kompetenca: TEKNOLOGJIA DHE SISTEMET TEKNOLOGJIKE
<p>Përshkrimi i kompetencës:</p> <p>Nxënësi përshkruan njohuritë kryesore për teknologjinë dhe sistemet teknologjike, duke u aftësuar për të analizuar marrëdhëniet e tyre si dhe të shoqërisë me teknologjinë dhe me mjedisin nepermjet përshkrimit të procedurave teknologjike të bazuara në problem-zgjidhjen.</p>

NIVELI 2	NIVELI 3	NIVELI 4
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • shpjegon kuptimin dhe qëllimin e teknologjisë; • tregon cilat janë llojet dhe etapat e progresit teknologjik; • klasifikon drejtimeve kryesore teknologjike të sotme; • përshkruan ndikimin e teknologjisë në transformimet mjedisore, masat për mbrojtjen e këtij mjedisi dhe në zhvillimet e shoqërisë njerëzore; • tregon grupet kryesore të inputeve (burimeve) të sistemeve teknologjike; • shpjegon kuptimin e koncepteve “problem”, “problem teknologjik” dhe “zgjidhje e një problemi teknologjik”; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • përshkruan ndikimin e teknologjisë në transformimet mjedisore, masat për mbrojtjen e këtij mjedisi dhe në zhvillimet e shoqërisë njerëzore; • tregon se si teknologjia bashkëvepron me shkencat dhe fushat e tjera të veprimtarisë njerëzore, sidomos me matematikën dhe shkencat natyrore; • tregon prirjet e zhvillimit të teknologjisë së të ardhmes. • përshkruan modelin e një sistemi teknologjik tipik dhe elementet kryesore të tij; • tregon se çfarë përmban projekti (plani) për zgjidhjen e një problemi teknologjik; • rendit hapat që ndiqen për zgjidhjen e një problemi 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • identifikon mundësitë që ofron teknologjia në plotësimin e dëshirave dhe nevojave personale dhe shoqërore; • argumenton se si teknologjia bashkëvepron me shkencat dhe fushat e tjera të veprimtarisë njerëzore, sidomos me matematikën dhe shkencat natyrore; • argumenton prirjet e zhvillimit të teknologjisë së të ardhmes. • analizon procese të ndryshme teknologjike; • identifikon outputet e sistemeve teknologjike. • ndërton skemën e procedurës së zgjidhjes së një problemi teknologjik të thjeshtë.

	teknologjik dhe të argumentojë domosdoshmërinë e secilit prej tyre.	
Kompetenca: KOMUNIKIMI GRAFIK		
Përshkrimi i kompetencës:		
Nxënësi zbaton mënyrat kryesore të komunikimit grafik, të cilat përbëjnë gjuhën bazë të teknologjisë, duke paraqitur nëpërmjet skicimit objekte të thjeshta teknike, mendimet dhe idetë e tyre si edhe të lexojnë paraqitje grafike të thjeshta dhe të vështirësisë mesatare.		
NIVELI 2	NIVELI 3	NIVELI 4
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Përdor materialet dhe veglat kryesore që përdoren në kryerjen e skicave dhe vizatimeve: letrat për skica, letrat për vizatime, lapsat që përdoren për skica dhe vizatime, gomat fshirëse, vizoret matëse, trekëndëshat e vizatimit, kompaset etj.; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ndërton projeksione kënddrejta të objekteve të thjeshtë; • përdor shkallët e vizatimit; • realizon skica të objekteve të thjeshtë; • lexon skica dhe vizatime të objekteve të thjeshtë dhe të vështirësisë mesatare. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • realizon shënimin e prerjeve sipas standardit të vizatimit; • realizon vijëzimet e sipërfaqeve të prera; • përdor prerjet e thjeshta në paraqitjen e objekteve; • përdor bashkimet e pamjeve me prerjet në skicat dhe vizatime;

<ul style="list-style-type: none"> • përdor llojet kryesore të vijave që përdoren në skica dhe vizatime; • përdor metodën grafike të zmadhimit dhe zvogëlimit të figurave; • përdor format standarde të shkronjave dhe shifrave në skica dhe vizatime. • njeh kuptimin gjeometrik të paraqitjeve aksonometrike; • ndërton me mjetet e vizatimit dhe me dorë të lirë boshtet aksonometrikë për dimetrinë këndngushtë dhe izometrinë kënddrejtë; • Lexon vizatimet e planeve të përgjithshme (genplanet) dhe të përcakton në to objektet e ndryshme; • bën hapjen e sipërfaqeve të objekteve të thjeshtë të përgatitur prej materialesh në formë fletësh. 	<ul style="list-style-type: none"> • ndërton paraqitjet aksonometrike të figurave të rrafshëta (katrorit, drejtkëndëshit, trekëndëshit, gjashtëkëndëshit, rrethit); • ndërton paraqitjet aksonometrike të trupave gjeometrikë kryesorë dhe objekteve të thjeshtë të dhënë në projeksionet kënddrejta ose në natyrë; • lexon planet e mobilimit të objekteve të ndërtimit. • Identifikon simbolet e elementëve kryesorë të vizatimeve skematike (skemave elektrike, kinematike dhe hidrosanitare); • zbaton skema të thjeshta elektrike, kinematike dhe hidrosanitare; 	<ul style="list-style-type: none"> • lexon skica dhe vizatime të objekteve të thjeshtë dhe të vështirësisë mesatare të paraqitur me prerje. • realizon hapjen e sipërfaqeve të prizmeve , piramidave, cilindrave dhe konit të dhënë në projeksionet kënddrejta; • realizon hapjen e sipërfaqeve të prizmit dhe cilindrit të prerë pjerrtas; • realizon hapjen e sipërfaqeve të objekteve të thjeshtë të përgatitur prej materialesh në formë fletësh. • përcakton e elementet konstruktive në vizatimet konstruktive të objekteve të ndërtimit; lexon planet (planimetritë) e objekteve të banimit dhe përcakton elementet e objektit; • lexon skema të thjeshta dhe të vështirësisë mesatare elektrike, kinematike dhe hidrosanitare.
--	--	--

Kompetenca: MATERIALET TEKNOLOGJIKE		
Përshkrimi i kompetencës:		
<p><i>Nxënësi</i> njihet me kuptimin e konceptit “material teknologjik”, me llojet dhe vetitë teknologjike të grupeve kryesore të materialeve teknologjike, si dhe aftësohet të analizojë përdorimet e materialeve teknologjike në teknologjinë e sotme.</p>		
NIVELI 2	NIVELI 3	NIVELI 4
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • përshkruan etapat kryesore të zhvillimit të materialeve teknologjike; • përshkruan vetitë teknologjike kryesore të materialeve teknologjike. • tregon dhe jep shembuj të përdorimit të materialeve teknologjike sipas grupeve të ndryshme; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • klasifikon materialet teknologjike sipas grupeve kryesore; • klasifikon vetitë teknologjike të materialeve teknologjike sipas grupeve të ndryshme; • argumenton prirjet kryesore të zhvillimit dhe përdorimit të materialeve teknologjike të së ardhmes. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • argumenton rëndësinë që kanë materialet teknologjike për teknologjinë dhe zhvillimin ekonomik-shoqëror; • argumenton arsyet e përdorimit të materialeve teknologjike sipas grupeve të ndryshme; • Vlerëson prirjet kryesore të zhvillimit dhe përdorimit të materialeve teknologjike të së ardhmes.

	<ul style="list-style-type: none"> • Prezanton shembuj nga jeta epërditëshme ku përdoren tipe të ndryshme materialesh teknologjike. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vlerëson materialet e përdorura, kohën për realizimin e objektit dhe kostot përkatëse sipas planifikimit.
<p>Kompetenca: STRUKTURAT DHE MEKANIZMAT</p>		
<p>Përshkrimi i kompetencës: Nxënësi njih kuptimin e koncepteve që lidhen me strukturat dhe mekanizmat teknologjike, me klasifikimin dhe përdorimet e tyre, si dhe i aftëson ata të analizojnë ndërtimin dhe funksionimin e strukturave dhe mekanizmave teknologjike të sotme.</p>		
NIVELI 2	NIVELI 3	NIVELI 4
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tregon kuptimin e strukturave dhe mekanizmave teknologjike; • tregon rëndësinë dhe përdorimet e strukturave dhe mekanizmave teknologjike kryesore. • Identifikon dhe të përshkruajë pjesët e veçanta (detalet) të strukturave dhe mekanizmave teknologjike; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • përshkruan etapat e zhvillimit të strukturave dhe mekanizmave teknologjike; • identifikon bashkimet kryesore që përdoren në strukturat dhe mekanizmat teknologjike; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • klasifikon strukturat dhe mekanizmat teknologjike kryesore; • argumenton rëndësinë e përdorimit të strukturave dhe mekanizmave në teknologjinë e sotme; • identifikon dhe të përshkrua bashkimet kryesore që përdoren në strukturat dhe mekanizmat teknologjike;

<ul style="list-style-type: none"> dallon strukturat dhe mekanizmat teknologjike kryesore. 	<ul style="list-style-type: none"> identifikon mekanizmat kryesore që përdoren në sistemet dhe strukturat teknologjike; identifikon transmisionet kryesore që përdoren në sistemet dhe strukturat teknologjike; përshkruan rëndësinë e përdorimit të strukturave dhe mekanizmave në teknologjinë e sotme. 	<ul style="list-style-type: none"> identifikon dhe përshkruan mekanizmat kryesore që përdoren në sistemet dhe strukturat teknologjike; identifikon dhe përshkruan transmisionet kryesore që përdoren në sistemet dhe strukturat teknologjike; argumenton me shembuj të detaleve, bashkimeve, mekanizmave dhe transmisioneve kryesore që përdoren në strukturat teknologjike; Vlerëson prirjet kryesore të zhvillimit dhe përdorimit të materialeve teknologjike të së ardhmes.
---	--	--

SHKALLA VI

Kompetenca: TEKNOLOGJIA E PRODHIMIT

Përshkrimi i kompetencës: Nxënësi njih konceptin “teknologji prodhimi”, me llojet dhe grupet kryesore, duke u aftësuar të analizojë përdorimet e teknologjive të prodhimit në shoqërinë e sotme.

NIVELI 2

NIVELI 3

NIVELI 4

<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tregon kuptimin e “teknologjisë së prodhimit”; • përshkruan pjesërisht llojet kryesore të teknologjive të prodhimit; • tregon prirjet e teknologjisë së prodhimit të energjisë për shoqërinë e sotme dhe të së ardhmes; • përshkruan veçoritë kryesore të teknologjisë së prodhimit industrial; • Përshkruan veçoritë kryesore të teknologjisë së prodhimit artizanal; • Përshkruan veçoritë kryesore të teknologjisë së prodhimit bujqësor; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • përshkruan llojet kryesore të teknologjive të prodhimit; • tregon rëndësinë e teknologjisë së prodhimit për shoqërinë e sotme; • përshkruan mënyrat dhe teknologjitë kryesore të prodhimit të energjive të llojeve të ndryshme; • klasifikon llojet kryesore të teknologjisë së prodhimit industrial; • klasifikon llojet kryesore të teknologjive të prodhimit artizanal; • klasifikon llojet kryesore të teknologjisë së prodhimit bujqësor; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • klasifikon dhe përshkruan llojet kryesore të teknologjive të prodhimit; • argumenton rëndësinë e teknologjisë së prodhimit për shoqërinë e sotme; • argumenton rëndësinë e teknologjisë së <i>prodhimit të energjisë</i> për ekonominë dhe shoqërinë; • argumenton rëndësinë dhe përdorimet e teknologjisë së <i>prodhimit industrial</i> për ekonominë dhe shoqërinë e sotme dhe të ardhmes. • argumenton rëndësinë dhe përdorimet e teknologjisë së <i>prodhimit artizanal</i> për ekonominë dhe shoqërinë e sotme dhe të ardhmes. • argumenton rëndësinë dhe përdorimet e teknologjisë së <i>prodhimit bujqësor</i> për ekonominë dhe shoqërinë e sotme dhe të ardhmes.
---	---	---

Kompetenca: TEKNOLOGJIA E SHERBIMEVE		
Përshkrimi i kompetencës: Nxënësi njih kuptimin e konceptit “teknologji shërbimi”, me llojet dhe grupet kryesore të saj, si dhe i aftësohet të analizojë përdorimet e teknologjive të shërbimit në shoqërinë e sotme.		
NIVELI 2	NIVELI 3	NIVELI 4
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tregon kuptimin e “teknologjisë së shërbimit”; • tregon rëndësinë e teknologjive të shërbimeve për shoqërinë e sotme dhe të ardhmes. • përshkruan veçoritë kryesore të teknologjisë së <i>shërbimeve të komunikimit</i>; • përshkruan veçoritë kryesore të <i>teknologjisë së transportit</i>; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • klasifikon llojet kryesore të teknologjive të shërbimeve; • argumenton rëndësinë e teknologjive të shërbimeve për shoqërinë e sotme dhe të ardhmes. • klasifikon llojet kryesore të teknologjisë së <i>shërbimeve të komunikimit</i>; • klasifikon llojet kryesore të <i>teknologjisë së transportit</i>; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • klasifikon dhe përshkruan llojet kryesore të teknologjive të shërbimeve; • vlerëson rëndësinë e teknologjive të shërbimeve për shoqërinë e sotme dhe të ardhmes. • argumenton rëndësinë dhe përdorimet e teknologjisë <i>shërbimeve të komunikimit</i> për

<ul style="list-style-type: none"> • klasifikon llojet kryesore të teknologjive të mirëmbajtjes dhe riparimit. 	<ul style="list-style-type: none"> • klasifikon dhe përshkruan llojet kryesore të teknologjive të mirëmbajtjes dhe riparimit. • vlerëson rëndësinë e teknologjive të shërbimeve për shoqërinë e sotme dhe të ardhmes. 	<p>ekonominë dhe shoqërinë e sotme dhe të ardhmes.</p> <ul style="list-style-type: none"> • argumenton rëndësinë dhe përdorimet e <i>teknologjisë së transportit</i> për ekonominë dhe shoqërinë e sotme dhe të ardhmes. • vlerëson rëndësinë dhe përdorimet e teknologjisë se shërbimeve për ekonominë dhe shoqërinë e sotme dhe të ardhmes
---	---	--